

pén

veselé
svétke vam
želén!

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek,
25. aprila,
2002,
85. številka

foto: Jozef Kolosa - Kolos

Živel 1. maj - mednarodni praznik delovnih ljudi!

Še pomnite, tovariši, kako je bilo nekoč lepo!?

No, tudi 30. maja bo lepo, saj bo spet prišel med nas - novi Pén!

ŠOLANJE

*Kelko je gledalcof?
Tak kak prejšnji
keden!*

F. Maučec pravi, da je nadarjen

Modreci pravijo, da se učimo vse življenje. Reka se nekateri mladi držijo, drugi pač ne. Med prve lahko štejemo nogometnega poročevalca GORAZDA GIDERJA, ki se je naučil osnovnih reporterskih veščin (pri kom pa drugem) pri pionirju žogobrcarskih prenosov v Regiji, pri očetu TONČKU.

A ker Gorazd (sicer kot diplomirani ekonomist zaposlen v RADENSKI) ve, da znanja ni nikoli preveč, je vse naučeno šel preverjat k še vedno prvemu strelcu med SLO-nogometnima, dolgoletnemu športnemu uredniku, FERIJU MAUČECU. Feri pravi, da je Gorazd ubogljiv učenec in da iz njega nekaj še bo. Pentute pa pristavljajo, da bi bilo dobro, če bi ga naučil (glede na kronične probleme MURE z učinkovitostjo), kako najhitreje in kar največkrat spraviti žogo v nasprotnikovo mrežo. frbo

Daniela Črnc gre v Hollywood

Seminarju se je reklo Mir in varnost v Evropi. Pripravili so ga v Nemčiji in prišli so mladi iz vse Evrope. Med njimi tudi ljutomerski gimnazijci. In -ke. Ko so se proti večeru počutile dovolj varne, so splezale na mizo, da bi na spoznavnem večeru bolje videle okolico. In se zazibale v prijetnih ritmičnih glasbenih spremljavih.

Najzalejša namizna plesalka je bila DANIELA ČRNEC (njen nasmeš ni prav nič grenak), ki jo je opazil tudi znameniti VADIM VAN DER FILMENN, iz Nizozemske v znameniti HOLLYWOOD preseljeni filmski režiser. Ker je jedro njegove filmske umetnosti muzikal, je legenda Vadim lastnonožno stopil k Danieli (ko se je ta naveličala in sestopila z mize) in jo pobaral: »Do you want to be a Superstar?« Daniela je vznihčena prikimala, iz Ljutomera pa pentutarski viri ne poročajo, ali se je po mamljivi ponudbi sploh vrnila v domače loge. Uspešno kariero, Daniela! jog

Frbov Toni rodil

Vodja Penovega dopisništva v Dobrovniku je gospod FRBO. Ker je navdušen predvsem nad športnim poročevalstvom, ima med virtuozi okroglega usnja kar nekaj prijateljev. Mednje vsekakor sodi popularni TONI, uradno KLITON BOZGO. Albanec s slovenskim potnim listom je dolgo igral v Mariboru, zdaj pa je v Avstriji, kjer pa se je njegov klub žal poslovil od prve lige. Tudi zato se Frbo ob fotografiji sprašuje, ali je ob sreči zaradi novorojenca tudi kaj pelina zaradi izpada iz elitne družine avstrijskih prvoličev. Sveča že daje slutiti, da je tako ... frbo

Bo kupil tudi nogo Muro?

Odkar je prišla v javnost novica, da kani postati prvi med pomurskimi zabavljači in podjetniki, filovski Beltinčan GEZA FARKAŠ, tudi medijski mogotec v SV Sloveniji, mož nima miru. Predvsem občudovalke (menda pa tudi nekaj sestriških občudovalcev) so ga zasipale s pismi naklonjenosti in podpore. Eden od pošiljateljev mu je v (malo večjem) pismu poslal celo žogobrcarsko žogo (glej fotografijo). Za vsak primer, če se vrli Geza ob medijih odloči še za nakup največjega nogometnega kluba v naši deželici, Mure iz Fazanerije. Značilno je namreč, da obubožana regija nima dovolj denarja za profesionalne nogometnase, čeprav smo po drugi strani prav Prekmurci in Prleki najbolj vneti obiskovalci nogometnih tekem. frbo

Gospoda sta utrujena

FERENC MADL,
predsednik Madžarske

MILAN KUČAN,
predsednik Slovenije

Foto: ovša

Zaradi stavke ob prvenstvo

FITNESS

Šlo se ne gijba, naj ne jéj!

Gospod Robert se je odločil za gibanje ...

Včasih smo rekli Vsi na kolo za zdravo telo, zdaj pa so nam varuhi zdravja predpisali, da moramo živeti zdravo in se predvsem veliko gibati. Nasvet je sprejel smrtno resno ROBERT PERŠ (agent agencije Venera), prej med ljudmi znan kot ljubitelj dobre hrane in pijače. Zdaj se je spreobrnil in prisega na različne športe, kot so ribolov, odbojka na mivki, squash in hokej na ledu (z zadnjega, a brez ledu, je tudi fotografija). Od slabih razvad je ostal le še tobak, pa še za cigarete je le vprašanje časa, da jih zamenja z gumami. Žvečilnimi seveda!

... gospod Bojan pa ne!

Zdravo življenje pa se ni tako neposredno dotaknilo izbiralca glasbe na Murskem valu in ljubitelja starih časov, BOJANA KOSA - KOSIČA. Sklenil je, da se ne bo predal modnim muham, zato je njegov image tak, kot se spodobi za umetniško, od glasbe razneženo dušo.

Che sera, sera!

VROČICA

Zdrav duh v zdravem telesu

Nedavna zdravniška stavka ni bila naporna le za paciente (lepše: bolnike), pač pa Pentute poročajo, da se je slabo končalo tudi za direktorja soboške bolnišnice, dr. BOJANA KOROŠCA (na fotki z očali). Preobremenjen zaradi organizacije dela med stavko namreč ni imel dovolj časa, da bi sodeloval na natečaju za nogometnega reprezentančnega zdravnika, ki je bil prav takrat na VOGLU. Pentute ne poročajo, kako je strogi selektor

KATANEC (glej najbolj levega med možmi na sliki) preverjal usposobljenost zdravnikov, vsekakor pa so bile ob strokovnem znanju na prvih mestih še »skočnost«, hitrost in vzdržljivost. Drugi človek iz regije (ta je še vedno del uspešne ekipe) pa je trener vratarjev, RADGONČAN JANKO IRGOLIČ (med stoječimi najbolj bel). Pentutarska fotografija je spomin na čase, ko sta bila še oba v najbolj znanem SLO-štabu ...

Ka si nouri, kak san stari!

Abrahami

Marjan + Irma + Nevenka = 150

Seštevek let vseh treh na fotografiji je 150. Sodeč po razposajenosti, bi jih Dorovi šefinji Benkovi prisodili 35, prav toliko pa tudi njegovi podrejeni, radijski moderatorki Emrijevi. Fotografija je nastala ta mesec ob praznovanju Marjanovega abrahama, zato mu nikar ne pripisite razlike do 150. Sodelavci in prijatelji se že veselijo, saj bodo letos praznovali skupaj s še dvema abrahamkama.

»Zakaj moraš na koncu vedno priti dol?«

Se je razočarano vprašala nadobudna murskova-lovska novinarka, zaprisežena Štajerka VIDA TOŠ, ko sta s šefom tehnike FERIJEM HORVATOM butnila ob tla. In butnila nista kar tako, ampak potem, ko sta v balonu okušala čudovit občutek svobode v zraku. Sopotnica Vida je ob (ne preveč trdem) pristanku vsa navdušena sklenila, da prevoznega sredstva za nobeno ceno več ne zapusti. V balonu je želela celo prespati. Izkušeni pilot Feri si s čudno sopotničino željo ni preveč belil glave, saj je vedel, da jo bo prej ali slej začelo zebsti in bo šla na toplo. Pentute poročajo, da je imel prav.

gegra

SPOMINI NA ZIMO

Ge nejden več vól!

RAZMIŠLJAM

**Katja Kurbus
Gimnazija Franca
Miklošiča Ljutomer**

Jeseni bomo obrnili nov list v političnem življenju naše majhne države. Za ene od nas so letošnje predsedniške volitve prva priložnost, da izkoristimo svojo volilno pravico in izrazimo svoje mnenje. Obetajo se nam zanimivi predvolilni boji, veliko besed in obljub, podtikanja in spletkarjanja. Predvolilna kampanja pravzaprav že nekaj časa poteka ...

Zakaj ne predsednice? Vedno pogostejše vstopanje žensk tudi v svetovno politiko je pripeljalo do večje miroljubnosti in tega, da težijo stabilne demokratične države (t. i. cona miru) k manj agresivni zunanji politiki (!?). Fincem in Latvijcem predsedujeta ženski, zakaj jih ne bi posnemali še mi? Mogoče je pa čas za nekoliko večje spremembe, čas, da predsedniški prestol v Sloveniji zasede pripadnica »nežnejšega« spola. Potem bo mogoče več denarja za zdravstvo, šolstvo in socialo in ga bo (upajmo!) zmanjkalo za letalo in podobne pogruntavščine.

Kakšnega predsednika (predsednico) si želim ?

In kakšne so moje želje?

Najprej si zagotovo želim poštene volitve. Upam, da nam vsaj v tem Amerika ne bo zgled. Želim si modrega predsednika, ki bo dostojno zastopal barve slovenske zastave v svetu in nas ne bo spraviljal v zadrego s svojimi izjavami. Karizmatično osebo, ki se bo znala pogovarjati s preprostimi ljudmi in ponosno stati med pomembneži. Nekoga, ki ne bo zahajal v naše kraje le v predvolilnem boju, temveč se bo resnično trudil za enakomeren razvoj vseh regij. Nekoga, ki se mu od višine političnega vrha ne bo zvrtilo in ne bo pozabil na potrebe ljudi, ki so ga tja postavili. Nekoga z dobrim spominom, ki ne bo pozabil svojih obljub iz predvolilne kampanje. Nekoga, ki bo ponesel ime v Slovenije svet!

Mogoče so moje želje res preveč iluzorne!

Pa bi se zadovoljila z osebo, ki ne bo pokvarjena, a dovolj zvita, da se bo znašla v pokvarjenem svetu politike. In glede na to, da grem jeseni študirat, si želim, da bi imel(a) novi/-a predsednik/-ca več poslušala tudi za potrebe študentov.

Naj gre Slovenija z novim predsednikom (predsednico) res naprej!

Bosanski film *Ničija zemlja* oziroma *Nikogaršnja dežela*, pri katerem je sodelovalo kar sedemnajst majhnih in še manjših evropskih producentov, je dobil letošnjega oskarja za najboljši film z neameriškega govornega območja. Bil je to okronani uspeh filmskih ustvarjalcev z našega nekdanjega in zdajšnjega območja. V preteklosti je bilo več avtorjev, ki so se potegovali za nagrado ameriške filmske akademije: njihovi filmi so prišli med pet nominiranih tujih filmov, ki so se potegovali za oskarja. Med njimi je bil tudi hrvaški film *Deveti krog* slovenskega režiserja Franceta Štiglica, kakor tudi dva filma Saše Petrovića, film Veljka Bulajića in Emira Kusturice. Pri tem je bil film *Oče na službeni poti* najbliže oskarju: imel je odlične kritike, mednarodne nagrade, sam režiser Emir Kusturica pa je za uteho, ker oskarja na koncu vseeno ni dobil, zrežiral v Ameriki svoj Arizonski sen.

Uspeh koprodukcije

Branko Šomen

Ne vem, kako je Emir Kusturica prenesel ta uspeh mladega bosanskega avtorja Danisa Tanovića. V zadnji številki beograjskega mesečnika Profil je ostro napadel Hollywood. Izjavil je, kako je »Hollywood poslednje preživelo totalitarno komunistično cesarstvo. Mislil sem, da sem končno pobegnil pred komunizmom, a v Hollywoodu sem se soočil s še večjim komunizmom od tistega, kakršno je bilo v bosanskem mračnem vilajetu.« In potem je razkril del svojega ustvarjalnega življenja v Ameriki, kako je »ves ponorel prekinil snemanje in prek Pariza pobegnil v Sarajevo. Razni vohuni producentov in zavarovalne družbe, med njimi tudi dvojni »oskarjevec« (producent iz Zagreba) Branko Lustrig, so me preganjali po Svetem Štefanu, da bi ugotovili, kaj se dogaja z mano, ker glavne zvezde niso hotele dalje snemati filma brez mene, čeprav je v Hollywoodu popolnoma normalno, da režiserje spodijo.« Njegovo izjavo bi morali podrobneje preveriti. Logično je namreč, da te spodijo, če se ne držiš njihovih producentovskih pravil snemanja. In Kusturica se jih ni. Poleg tega je bil eden tistih nadarjenih režiserjev, ki so jim v Hollywoodu omogočili snemanje filmov, ki naj bi bili drugačni od klasičnih hollywoodskih izdelkov. Toda Emir je med snemanjem ugotovil, da njegov film Arizona Dream ne bo dosegel uspeha njegovih prejšnjih, doma posnetih filmov – pa jo je preprosto popihal iz Arizone. Kasneje se je seveda vrnil, končal film in se poslovil od hollywoodskih sanj. Omenjeni Branko Lustrig – zelo malo producentov v Hollywoodu se lahko pohvali z dvema oskarjema – je storil vse, da se Kusturica ne bi do konca onemogočil in si zaprl vrat v filmski svet, o katerem je

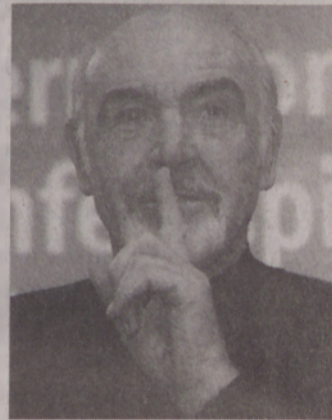
sanjaril, ko je bil še student v Pragi. Ta njegov razgovor, objavljen pred podelitvijo letošnjih oskarjev, je bil poln črnih slutenj: kaj, če bo kdo drug, a ne on, slednjič dobil prvi »balkanski oskar« za režijo. (Dušan Vukotić je pred leti dobil oskarja za risani film Surogat.) Njegova sumničenja so se uresničila: namesto njega ga je dobil Danis Tanović in tako za nekaj let zaprl pot do oskarja drugim avtorjem z območja nekdanje Jugoslavije.

Vendar nisem hotel pisati o avtorski ljubosumnosti, marveč o producentih in koprodukcijah. Nekoč je bila tudi Slovenija zlata jama za koprodukcije filme, predvsem z Italijani in Nemci pa tudi Američani. To je opravljal Triglav film in kasneje tudi Viba film, čeprav se je slednji usmeril v domačo filmsko proizvodnjo in iskal sofinancerje v drugih jugoslovanskih prestolnicah. Tujci so namreč prinašali denar, najemali domače filmske studije, zaposlovali – in dobro plačali – domače filmske delavce. Toda nekaj koproducentov je speljalo na led domače producente: tuji producent si je sposodil denar, ga položil na svoj devizni račun, s potrdilom prišel k nam in dobil tudi pri nas denarno posojilo, zato je svoj denar pobral z računa, ga vrnil posojilodajalcu, slovenski delež pa zapravil ... Z leti pa so se tujci umaknili iz naših koprodukcijskih krajev: nekaj zaradi nesramno visokih cen (vodil je zagrebški Jadran film), nekaj zaradi negotovega političnega, gospodarskega ozračja od Triglava do Vardarja ... Edini, ki so ostali vztrajni, poceni in kurentni, so bili studiji v Budimpešti, Bratislavi in Pragi. Posebno Barrandov je preživel vse politične sapice in si okrepil položaj najbolj solidnega producenta v Srednji Evro-

pi. Nekateri ameriški producenti so se preselili v Prago: v barrandovskih studijih so posneli več svojih spektaklov in megafilmov. Lani so na Češkem posneli spektakel *Blade II* (premierra je bila letos spomladi in po prvem tednu je bil iztržek 33 milijonov dolarjev!). Zdaj snemajo triler *Šanghajski vitezi* z Jackom Chanom v glavni vlogi. Del filma bodo posneli tudi v Karlovih Varih. Da bi lahko stanovali in snemali v takojšnjem največjem hotelu PUP, so morali za dovoljenje zaprositi rusko mafijo. Da, rusko mafijo, ki je v zadnjih letih pokupila večino hotelov in hiš v tem znanem letovišču in preselila vanj svoje družine, predvsem iz Peterburga, tako da se na ulicah sliši ruščina, ob razprodajah pa so v izložbah trgovin dvojezični napisil

čanov, ki jih je polna Praga; kar več deset tisoč ameriških študentov študira na Karlovi univerzi, zato ni čudno, da najnovejši statistični podatki iz Prage trdijo, da so praške prostitutke zaslužile v zadnjih letih kar 175 milijonov dolarjev.

Čez noč bi rad s filmom zaslužil tudi pornografski

V Prago prihaja snemat tudi Sean Connery.

Blade II: film so posneli v Pragi in sodi med ameriške uspešnice.

Ruska mafija je dovolila snemanje in za protiuslugo zdaj varuje ameriško filmsko ekipo in njihovo imetje pred kriminalci (!). Poleti bodo začeli snemati v Pragi tudi film Klub nenavadnih gentlemanov s Seanom Conneryjem v glavni vlogi. To bo za Pražane prava atrakcija, ko se bo šarmantni James Bond sprehajal čez Karlov most ter zavil na pivo k Zlatemu tigru ... V Barrandovu v ta namen postavljajo leseno maketo znamenite londonske ure Big Ben, tako da bo Praga odigrala tudi nadomestno vlogo Londona.

Ameriški producenti so lani »zavrteli« oziroma porabili na Češkem približno 300 milijonov dolarjev. Letos računajo, da se bo ta vsota podvojila, kajti svoje koprodukcije so napovedali tudi francoski in nemški producenti. Zlata, magična Praga posoja filmarjem svoje naravne zidove, zgradbe in ulice, trge ter mostove za filme iz vsakršnega zgodovinskega obdobja, poleg tega so te usluge zmerne, ljudje ravnodušni do Ameri-

igralec in producent Robert Rosenberg (psevdonim). Spomnil se je, da bi bilo dobro posneti pornografski film v koncentracijskem taborišču, saj je v trgovini videl kasete, na katerih sta bila nemški vojak v nacistični uniformi in golo dekle. Praški časopisi so ga že napadli kot češkega Larryja Flinta, pornografskega založnika, o katerem je Miloš Forman posnel kritični film. Izvedelo se je namreč, da je hotel pornografski zvezdnik nekatere sekvence svojega filma posneti tudi v Terezinu in Oswiencimu (Auschwitz). Njegova zamisel se je znašla tudi na klopeh čeških poslancev, kajti nihče ne želi oskruniti spomina na žrtve druge svetovne vojne. Režiser je dejal, da je hotel posneti kar štiri verzije svojega filma – od čistega dokumentarca (po naročilu) do trdega pornografskega filma (za svoje zadovoljstvo). Naslov njegovega filma je Tako je bilo, vendar češki novinarji sodijo, da iz te moke ne bo kruha. »Tako to ne bo šlo ...«

Češke prostitutke čakajo na svoje kliente, predvsem tujce.

Na pobudo predsednice kuda Bubla iz Radenec je Jože Farkaš leta 1995 zagrabil za idejo, navdušil več ljudi, ki so se začeli učiti pod strokovnim in umetniškim vodstvom Matije Kovačiča iz Vučje vasi tamburaških skrivnosti. Jožeta Farkaša je sedemčlanska tamburaška skupina izbrala za svojega predsednika. Najprej so bili čisto moška združba, februarja leta 1996 se jim je pridružila prva deklica Simona Pirc, ki je zdaj že odraslo dekle in tudi predsednica in umetniški vodja ansambla. Od leta 1997, ko so se osamosvojili, imajo zanimivo in originalno ime, ki so si ga družno izmislili Jože, Stanko in Simon. Po njihovi zaslugi so DROT-MANTRAŠI. Večletno pridno delo se je po številnih uspešnih nastopih minulo soboto obrestovalo z doslej največjim dosežkom – izdali so samostojni CD in kaseto.

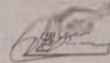
Posnetki za CD in kaseto so nastajali na Radiu Murški val. Boštjan Rous in Feri Horvat imata občutljiva ušesa in Drotmantraši so »namantrali« sebe in instrumente, da sta bila onadva zadovoljna. Zdaj je vse pozabljeno, saj so posnetki odlični. Na promocijski predstavitvi projekta pa je seveda treba igrati v živo, zato so nekaj dni pred dogodkom pridno vadili, v petek, 12. aprila, zvečer pa so sproščeno nastopili pred občinstvom, ki je napolnilo Kongresno dvorano v Radencih. Od leve so Ines Pregl – prva bisernica, Tonja Stanek – druga bisernica, Simona Pirc – drugi brač, Simon Belec – prvi brač, Igor Barton – prvi brač, Stanko Fekonja – bas, Jože Farkaš – bugarija, Elica Sarjaš – čelo in Gregor Potočnik – tretji brač.

DROTMANTRAŠI

»Imamo prvi CD, imamo motivacijo!«

S projektom je imela največ dela predsednica in umetniški vodja Drotmantrašev Simona, sicer absolventka glasbene pedagogike na mariborski pedagoški fakulteti, ki uči še kitaro na radgonski glasbeni šoli, zato so se ji, ne da bi to bilo predvideno v njenem scenariju, »somantraši« srčno zahvalili. Prijetno dolžnost je v imenu vseh opravil Igor.

I. Benko

FOTO Nataša J.

Posebno zahvalo so namenili tudi svojemu dolgoletnemu članu Frančku Benkoviču, ki je k skupini pristopil že čisto na začetku, že prej pa igral pri tamburaših v Vučji vasi. Naša reporterka Nataša ga je »ujela« v družbi naslednikov Gregorja, Stanka in Elice.

Vidno zadovoljna predsednica Simona, ki je tudi umetniški vodja skupine, nazdravlja Matiji Kovačiču, ki so mu kot prvemu umetniškemu vodji ansambla vsi hvaležni za opravljeno v preteklosti. Levo je murskovalovec Boštjan Rous, ki je imel ob koncu koncerta čast povedati tudi nekaj besed – zaradi zaslug pri projektu!

Kako visoko so doma cenjeni radenski tamburaši, so s svojo udeležbo na koncertu potrdili tudi najuglednejši Radenčani - z desne Hermina in Herbert Šefer, župan občine Radenci, Vera Sever, predsednica občinskega odbora za kulturo, Živana Šafran, radenska podžupanja, ob Matiji Kovačiču pa je dr. Alojz Slavič, do upokojitve direktor Živinorejsko-veterinarskega zavoda v M. Soboti, sicer pa seveda Radenčan.

Tako kot vsi člani ansambla, je bil po koncertu dobro razpoložen tudi Simon. Kar objel je svojega sošolca s fakultete in nazdravljala sta ob pogrjnjeni mizi. Za prigrizek in zapitek so se potrudili kar Drotmantraši sami. Pri sponzorjih so nabrali tudi vsa potrebna sredstva za izvedbo projekta.

Fotografija za spomin: Na svidenje na enem naših prihodnjih nastopov in zagotovo ob izidu našega drugega ceđeja. Zdaj imamo motivacijo!

Pozno v večer so spet vzeli v roke instrumente. Igrali so in prepevali, publika pa z njimi.

Doktor Borislav Vrbanec, predsednik Fidesa v murskosoboški bolnišnici

(Intervju je bil posnet v njegovi sobi v tretjem nadstropju kirurškega bloka.)

Doktor Vrbanec, če ima leto 365 dni in noči, koliko jih prespite na tej postelji?

Če odštejem dopust, potem mesečno dežuram 5 do 7 dni in to je seveda toliko noči. Postelja je sicer slaba, poleg je neki jašek, kjer vso noč brni, toda če sem zelo utrujen, takoj zaspi. Vendar, če si ne bi vsaj malo spočil, bi bilo nevarno biti kirurg.

So tudi noči, ko ne spíte?

Ja, seveda, zgodi se tudi to. Če pride en pacient ob dveh zjutraj in drugi ob štirih, noči ni. Pogosto ljudje tudi izkoriščajo naša dežurstva. To so tako imenovani naši »inventarji« - pri nas se naspijo in najedo, mi jih umijemo.

Če še ostaneva v tej vaši sobi, zelo je pospravljena. Ste tudi sicer redoljubni?

Se vam zdi, da je pospravljena?

Ja.

Smeh. Ja, rad imam, če so reči pospravljene. Sicer pa je moj posel tak, da mora biti red.

Tudi v kirurgiji mora biti red?

Zagotovo. Pomislite, kako je, ko dela en zdravnik in

kar si si želel.

Kakšne so prednosti endoskopske operacije?

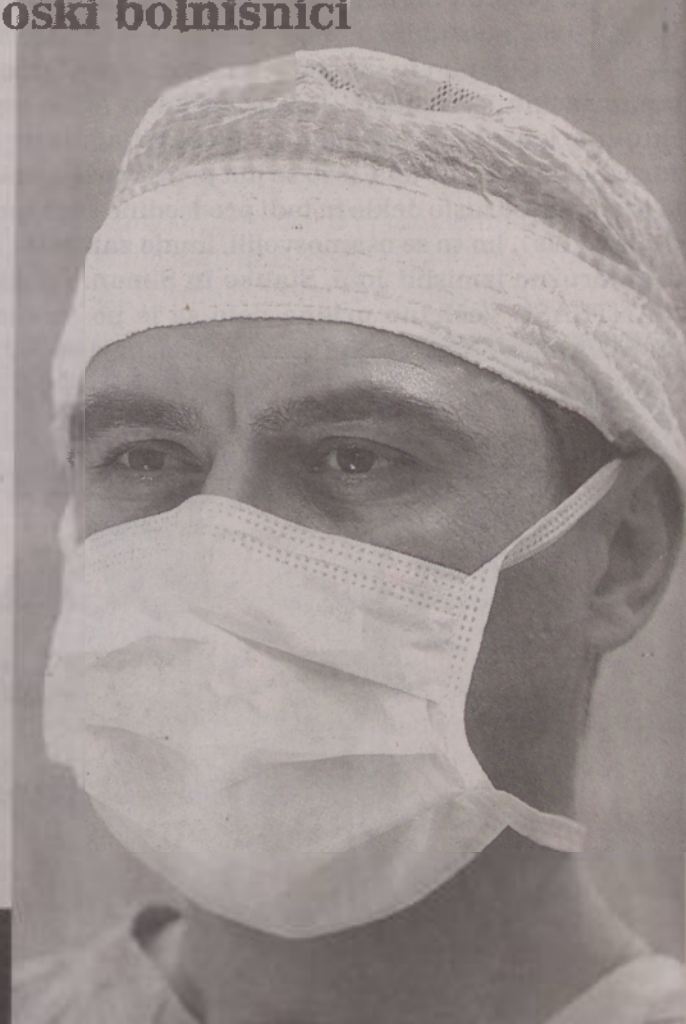
To je tako, kot če primerjate dva avtomobila, fička in mercedesa. Oba sta avtomobila, vendar eden je zelo dober, drugi pa je avtomobil. Najpomembnejša prednost je ta, da ne poškodujemo trebušne štene. Naredimo samo majhne vbode, operacijo pa spremljamo z videokamero in nekaterimi drugimi pripomočki. Prednost je tudi, da je bolnik manj časa v bolnišnici, tudi zapletov je manj.

Kaj vse operirate tako?

Vse, kar je v trebuhu; najpogosteje slepič, žolč, razne zarastline v trebušni votlini. Tista »mašnica« na steni (nad posteljo v sobi visita dve »mašnici«, op. p.) je zame zelo pomembna; prva me spominja na prvo laporskopsko operacijo slepiča v Sloveniji - tega sem se zelo veselil, zgodila pa se je 28. oktobra 1992.

Koga pa ste operirali?

Neko visoko gospo, ki je imela zelo velik trebuh in je tudi dovolila, da smo ga fotografirali. Druga »mašna« me spominja na uspešno endoskopsko operacijo debelega črevesja.

Kirurgija je v medicini začimba, ki zahteva veliko adrenalina

pripeljejo štiri, pet ponesrečencev iz prometne nesreče.

Na steni imate fotografijo svojih otrok.

Ja, imam dva fanta, Dina in Denisa, ki sta stara osem in enajst let. Sta del mojega življenja in poskušam biti čim več z njima.

Obešeno imate tudi neko napravo, ne vem, kako se ji reče, vem pa, da krepi trebušne mišice.

Smeh. Tu je po naključju, res pa je, da mi včasih pride prav. Ko sem v bolnišnici 24 ur, včasih skupaj tudi tri dni, potem jo potrebujem, ker se rad ukvarjam s športom.

Ko sem preobremenjen, stisnem mišice in pomaga. Sicer pa nisem obremenjen s telesnim videzom.

Šport je torej vaš konjiček?

Ja, rad igram tenis, igram golf, tečem, plavam, se potapljam in obvezno smučam.

Našteli ste kar nekaj eminentnih športov. Zmorete to z zdravniško plačo?

Smeh. Ja, to je pravo vprašanje. Vse to - razen golfa in potapljanja - sem si privoščil že prej, ko je bila moja plača majhna. Pomembna je želja, potem prideš tudi do cilja. V tej veliki želji, da bom igral tenis, sem naredil igrišče za tenis sam ...

Menda ste v življenju pridobili kar nekaj certifikatov in opravili več tečajev.

Ja, naredil sem nekaj tečajev in pridobil nekaj certifikatov, na katere bi bil vsak ponosen.

Kateri pa so to?

Certifikat iz operacije kile, operacije želodca, tudi črevesja. Najbolj ponosen sem na tega iz Hamburga (pokaže mi certifikat), na podlagi katerega se lahko v zahodni Evropi ukvarjajo z endoskopsko kirurgijo. Ta se je začela leta '91, leto pozneje smo v soboški bolnišnici že opravljali tovrstne operacije. Poskusno smo laporskopsko operirali svinje. Na tečaju smo stavili, da bo nagrajen tisti, ki bo svinji izpulil cel žolčnik. Meni je to uspelo. To, da sem dobil ta certifikat, je bilo kot v šovu Rudija Carela - dobil si tisto,

«Ob pasenju krav pri babici in dedku sem se naučil pristnega stika z naravo.»

Uživате, ko režete trebuhe?

Jaz kot kirurg uživam, ko jih ne param. Ker ne uživam v klasični kirurgiji, ampak laporskopski.

Ste vi že bili pod kirurškim nožem?

Ne, večjega posega še nisem imel.

Pa bi vas bilo strah, če bi morali denimo na operacijo žolča?

Verjetno ja. (Smeh.) Včasih občudujem paciente, kako sprejemajo odločitve o operacijah. In veste, zakaj? Zato, ker vem, kakšni zapleti vse se lahko zgodijo med operacijo. V končni fazi lahko pristanete pri transplantaciji jeter. Na Zahodu govorijo, da bolnike pred operacijo seznanijo z vsemi možnimi zapleti. Prepričan sem, da če bi bilo to res, se nihče ne bi odločil za operacijo.

Imate kakšen tečaj, ki ni povezan z medicino?

(Smeh.) Ja, pogledajte to »flašo« (s police nad mizo vzame steklenico s sledovi morja). Ta izpit je bil eden najpomembnejših v mojem življenju. Po 40. letih sem spoznal, da obstaja še drug, primarni svet. Ja, imam še tečaj menedžerstva pa golfa seveda. Ta slednji je bil zelo naporen. (Nato mi pokaže tri pokale, ki jih je dobil v igri golfa.)

Doktor Vrbanec, ničesar še niste povedali o tem, kako ste prišli v Slovenijo. Po rodu niste Slovenec.

Doma sem iz majhne vasi, ki se ji pravi Maruševac. Moje otroštvo je bilo tako, kakršnega si lahko otrok samo želi.

Medicino ste študirali v Zagrebu. Zakaj ste se odločili za študij medicine?

Morda zato, ker je bilo v naši hiši vedno nekaj bolnih ljudi. To pa zato, ker je bila mati medicinska sestra in so prihajali iz vse vasi. Tako sem spremljal ljudske usode in življenja do smrti. Verjetno vas zanima tudi, kako sem prišel v Mursko Soboto?

Zagotovo. Kako?

To je usoda. Moral bi delati kot zdravnik v majhni vasi blizu Trakoščana. Že med študijem pa sem se zanimal za kirurgijo. Tako so mi obljubili, da bom dobil službo v varaždinski bolnišnici. Pa sem ostal brez nje in podrl se mi je svet. Doktor Dražen Popović (z njim se poznam že iz gimnazijskih časov) je bil v vojski v M. Soboti. Povedal mi je, da v tukajšnji bolnišnici iščejo kirurga. Dobro so me sprejeli in vsakemu Neslovincu bi priporočal, da pride v Prekmurje.

Tudi vaša žena je zaposlena v bolnišnici. Je to prednost ali ne?

Neposredno najini deli nista povezani. Ona dela v sterilizaciji, tako da se vidiva bolj redko. Morda na malici.

Imata vaša otroka podobne ambicije?

Starejši pravi, da bo zdravnik. Na vse načine ga poskušam prepričati, da to ni to. Morda nimam prav, sicer pa bom upošteval njegove želje in mu pri tem pomagal. Študij ni enostaven, selekcija je velika, dobiš službo brez delovnega časa.

Ni takšen samo zdravniški poklic.

Verjamem. Poleg tega želi postati kirurg. To pa ima še eno posebno začimbo, ki je povezana z veliko adrenalina.

Kako ste v Fidesu proslavili zmago?

Jaz mislim, da sploh nismo zmagali. Pogajanja še trajajo, vse še visi v zraku. Lahko da se ne bo zgodilo nič. Pomembno pa je, da smo opozorili, da ima ta država premalo zdravnikov. Če bomo dežurstva zmanjšali za polovico, bom več kot zadovoljen.

Ampak kakšen kozarec vina pa ste popili?

Ja, smo popili. Na konec stavke smo povabili vse kolege. Proslaviti smo želeli v naši knjižnici, na koncu smo ostali v eni sobi, ker vsi niso prišli.

To pomeni, da med stavko vendarle niste bili enotni?

Mislím, da smo bili zdravniki med stavko enotni, tudi tisti, ki niso mogli stavkati na majhnih oddelkih. Nismo pa bili enotni in še zdaj nismo z upravo.

Že načrtujete dopust?

Ja, s prijatelji imamo skupaj prikolico v kampu na Malem Lošnju. Otroka se morja zelo veselita. Tudi zato, ker med dopustom živimo drugačno, »nižjo« obliko življenja, ki nam zelo ustreza.

Doktor Vrbanec, vam lahko zastavim še eno malce nespodobno vprašanje?

Lahko, izvolite.

Zakaj se Zoran Predin v pesmi sprašuje, ali so medicinske sestre spodaj res brez?

Smeh. No, jaz mislim, da je Zoran ekscentričen pevec in da je to njegova umetniška svoboda. Zgodbe o nekem lepem življenju v bolnišnici med sestrami in zdravniki držijo bistveno manj, kot je to zapisano v knjigah in romanih.

Ampak, držijo pa?

Veliko tega je le pri besedah res pa je, da mlada, vedra sestra, no, ni nujno, da je mlada, veliko pripomore k zdravju bolnikov ...

Nataša Brulc Šiftar

PHOTO Natalija Juhnov in arhiv dr. Vrbanca

«Po 40 letih sem pod vodo odkril nov svet.»

BI KUPILI SLO ZASTAVO?

Zastava se izobesi ob praznikih republike Slovenije, in sicer:

- 8. februarja, na Prešernov dan, slovenski kulturni praznik
 - 27. aprila, na dan upora proti okupatorju
 - 1. in 2. maja, na praznik dela
 - 25. junija, na dan državnosti
 - 26. decembra, na dan samostojnosti
- Zastava se v primerih iz te točke izobesi na poslopih, v katerih so uradni prostori državnih organov, organov lokalnih skupnosti, lahko pa tudi na drugih uradnih objektih, na stanovanjskih hišah ter na drugih primer-
nih krajih; zastava je izobešena ves čas praznikov (iz 13. člena Zakona o grbu, zastavi in himni ter o slovenski narodni zastavi).

Potemtakem jo lahko izobesimo tudi na stanovanjskih hišah. V resnici se to zgodi redkokdaj. Ali zato, ker zastave nočemo izobesiti, ker je nimamo, ali je ne kupimo zaradi visoke cene, ali pa preprosto zato, ker se na to nismo spomnili. Doma ima zastavo zelo malo ljudi in za penovce je bil ta podatek kot izjemna tržna priložnost. Pa se je skoraj zapletlo že pred začetkom akcije, saj je bilo treba zastave najprej kupiti, da bi jih lahko prodajali.

Odgovorna sem bila za ta del posla in za akcijo sem kupila eno samo zastavo. Najprej sem zavila v soboško knjigarno, pa zastav nimajo v zalogi, tudi v bližnji prodajalni tekstila je bila prodajalka presenečena, ker sem bila prva povpraševalka po tem artiklu. Bo pa poskrbela, da bo naslednjemu kupcu že lahko ustregla. V prodajalni daril in spominkov v Slovenski ulici je prijazen prodajalec svetoval obisk prodajalne v prvem nadstropju Šopinga. In ni se zmotil, nekje v skladišču so izbrskali štiri zastave – dve veliki svileni po 10 tisočakov, eno manjšo malo slabše kakovosti za 5 tisoč tolarjev in še eno prav tako,

ampak veliko, za samo 1500 tolarjev. Kupila sem seveda samo to eno in za to ceno smo jo člani Penove trojke na deževno aprilsko soboto prodajali od Dobrovnika proti Murški Soboti.

AKCIJA

IRMA B. FOTO JURE Z.

Bojan, Jure in jaz (Dodo je pozabil in se nam je pridružil pozneje) smo se najprej ustavili v prvi dobrovniški gostilni iz soboške smeri. Prijazna natakarica Terezija je takoj ugotovila, da se nekaj gremo, bila pa je za sodelovanje. Šefinja Hilda, ki je bila še doma, je prepričala, da je v gostilni prodajalka, ki zelo ugodno prodaja slovenske zastave. Nismo je dolgo čakali in bila je resna nakupovalka, le Jure je prezgodaj »skljocnil« in naju prekinil sredi dela. »Z nakupom sem mislila resno, čeprav je na ‚pallaši‘ že ena slovenska in ena madžarska. Za praznike vedno izobesimo obe,« nam je zaupala prijazna Hilda. Začelo se je dobro, škoda da imamo samo eno zastavo, potarna Bojan. Ustavimo se pri stanovanjski hiši. Bojan je hitro v družbi z gospodarjem in zastava je v minuti prodana.

Kupec je Ladislav Solarič, sicer ravnatelj dvojezične osnovne šole v Dobrovniku. »Potreboval bi jo za naše športne nastope, ker si jo zdaj moram sposojati. Na hiši pa je ne bi izobesil.« Z ženo Loreto sta nas prijazno povabila v kuhinjo, kjer smo se na široko zaklepetali o uporabi državnih simbolov. Na koncu se je naš kupec kar težko poslovil od zastave, prepričan, da je kupljeno tudi zares njegovo. Le zakaj so imeli v Šopingu le eno zastavo po 1500 tolarjev?

Dodo je navdušen, kako dobro gre prodaja zastav, zato je naslednjič pogumno pozvonil pri hišni številki 30 v Mlajstincih. »Izza priprtih vrat je pokukala mlajša ženska, ki sem ji zdrdral, da prodajam slovensko zastavo, da je zagotovo nimajo, da je kakovostna in se nič ne mečka. Gospa je malo gledala mene, malo zastavo, pa spet mene, nato pa kar odkimala in mi s tem dala vedeti, da sem ji odveč,« je žalostno pripovedoval Dodo in ugotavljal, da biti prodajalec zastave le ni enostavna zadeva.

V Bogojini se nam pridruži zamudnik Dodo. Pred združnim domom je več ljudi in odloči se, da bo svojo zastavo prodal enemu od njih. Izbere simpatičnega gospoda z brki in klobukom. Kupčija je hitro sklenjena in blago tudi plačano. »Z zastavo bom takole navijal za našo nogometno reprezentanco na Japonskem,« se je ogrnjel v zastavo veselil Pali Benkovič. Tudi njega smo komaj prepričali, da mu denar vračamo in da zastavo potrebujemo za nadaljevanje akcije. »Pa tako resno sem mislil z nakupom. Zavoljo Japonske, in četudi ne bi šel tja, bi jo doma izobesil za naše fante.«

V Noršincih, pred gasilskim domom, so bili zbrani člani zelene bratovščine. »Tu bom zagotovo prodal,« je še enkrat prevzel iniciativo Dodo. Pristopil je skupini, ljudem razložil, za kaj gre, in dobil nasvet, naj se obrne na odgovornega, ki so mu ga pomagali priklicati. »Posel sva hitro končala. Povedal je, da zastave ne potrebujejo, ker jo že imajo in jo za praznike vedno izobesijo. Tudi ugodna cena ni nič zalegla, zato sem se pač poslovil,« nam je pojasnil Dodo, kljub vsemu zadovoljen s prijaznostjo Noršincanov.

Zadovoljni pa smo bili tudi vsi penovci. Vse dopoldne smo zastavo prodajali, jo nekajkrat tudi prodali, na koncu pa je bila spet naša. V skladu z zakonom jo bomo izobesili 27. aprila in za prvomajске praznike. Posnemajte nas, če imate zastavo že doma, ali pa si jo v teh dneh kupite, če jo kje najdete in bo cena ugodna. Ponosen narod ponosno uporablja svoje državne simbole!

Prvi Pomurec na trinajstem mestu

Fotoreportaža

z vseslovenske salamiade v Radencih

Medtem ko izdelujejo v mesni industriji salame vse leto, kar jim omogoča ustrezna tehnologija, sta glavna sezonska meseca izdelave salam pri ljubiteljskih salamarjih november in december. Čez zimo morajo namreč salame naravno dozoreti.

Na našem območju so se pojavili ljubiteljski izdelovalci salam šele pred nekaj leti. Že od *pamtiveka* pa seveda delamo po kolinah domače klobase. Turistično društvo Radenci se je podvzelo in pred šestimi leti – po zgledu iz notranjosti Slovenije – pripravilo prvo salamiado oziroma ocenjevanje salam zasebnih ljubiteljskih izdelovalcev. Letošnje društveno ocenjevanje je tudi že bilo in o njem smo poročali.

Strokovna komisija je ocenjevala 68 slovenskih salam.

Med prve salamarje se je pri nas zapisal Marjan Kralj, mesar iz Ihove, ki je že skoraj dvajset let zaposlen v Mesni industriji Radgona (MIR). Na letošnji pomurski salamiadi je zasedel prvo mesto, zato se je uvrstil skupaj z deseterico drugih izdelovalcev, ki so dobili za vzorce svojih salam prav tako dobre točke, na vseslovensko salamiado, katere rezultate so razglasili v soboto, 21. aprila, natanko ob polnoči!

Z Marjanom Kraljem sem klepetal, še preden je vedel, kako se je odrezal na vseslovenski salamiadi. Povedal je, da je prvič sodeloval 1994. leta na salamiadi v Predvoru pri Kranju in – zmagal. Za nagrado je dobil velika vhodna vrata, po katera se je peljal enkrat pozneje in pokrovitelja častil s salamo iz zbirke nagrajene salame in vinom iz svojega vinograda. Pozneje, ko so na pobudo Draga Gomboca, mesarja iz Šratovec, 1997. leta začeli z ocenjevanjem salam v Radencih, je sodeloval na tej salamiadi tudi ihovski Kralj. Bil je večkrat prav pri vrhu, letos pa, kot že zapisano, je na pomurski salamiadi zmagal. Pač lastne dolgoletne izkušnje iz dela v živilski (mesni) stroki, nekaj pa tudi družinske tradicije, saj je bil njegov oče vaški mesar.

- Kaj je potrebno za dobro domačo salamo?

- Dober prašič iz domače reje mesnate pasme, na primer 'durak', kakršne redimo pri nas doma. Za salamo sem vzel lepe mesne kose, primerno ohlajene in brez mišičnih

Ne, to ni mreža vrat, ampak slastne salame.

Naj salama je doma v Vinici

Predsednica komisije Vladka Hradil Barbarič

Za okus salame je bilo mogoče dobiti največ devet točk.

vlak. Uporabil sem tudi trdo hrbtno slanino in seveda začimbe: sol, poper, česen, kumino ... Salamo sem dal sušiti na temperaturo 6-12 stopinj, kjer tudi vlaga ni presegala 85 odstotkov. Čas sušenja je odvisen od kalibra salame. Sam izdelujem salame s premerom 5,5 centimetra. Pri izdelavi salam (konec novembra, december) je potrebna velika higiena ...*

TD Radenci je tudi izpolnilo kriterije (najmanj pet let ocenjevanja salam) in letos je bila vseslovenska salamiada v tem turističnem kraju. Na njej je smelo sodelovati deset odstotkov vzorcev salam s salamiad na posameznih slovenskih območjih.

Za ocenjevanje, ki je bilo v četrtek v Vinskem hramu na Janževem Vrhu, so salame prispevale salamiade: Sevnica (11), Šentjanž (6), Jugorje (6), Litija pri Šmartnem (5), Braslovče (4), Štritof (13), Šmarjeta (4), Kostanjevica (3), Hribi pri Novem mestu (4), Loka pri Zidanem mostu (3) in pomurska salamiada Radenci (11).

Vzorce je ocenjevala šestčlanska komisija v sestavi: Vladka Hradil Barbarič (pomurska salamiada), Stane Krnc (Sevnica), Janez Šumak (Braslovče), Stane Jazbec (Šentjanž), Peter Vrtovšek (Štritof) in Milan Hari (pomurska salamiada).

Maskimalno število točk, ki bi jih lahko dobila ocenjevana salama, je 20: 0-2 za zunanji videz, 0-5 za videz oziroma barvo prereza, 0-4 za teksturo oziroma vsebino, 0-3 za vonj, 0-6 za okus.

Rezultate so razglasili v soboto na veliki zabavni prireditvi v radenski športni dvorani, kamor so prišli salamarji z vseh koncev Slovenije, bilo pa je tudi veliko drugih gostov, ki so tudi razigrano plesali ob zvokih ansambla Štrk in se nasmejali humoristu Korlu.

Na letošnjem vseslovenskem ocenjevanju je komisija ocenila 88 salam. Največ točk je prisodila salami Petra Selaka iz Vinice pri Šmarjeških Toplicah (17,7500 točke), drugouvrščena je Marija Rožman iz Brežic (17,0833), tretji je Vinko Štamberger iz Šentjerneja (16,700), četrta Jože

Odličje je podelil prvouvrščenemu Petru Selaku radenski župan Herbert Šefer.

Teraž iz Sevnice (16,7500), peta Martina Tršinar iz Groblja pri Šentjerneju (16,7500 točke) ...

Letošnji zmagovalec ni bil presenečen nad uvrstitvijo, saj, kot je sam povedal, je že večkrat zmagal na društveni salamiadi, prvak pa je bil tudi že na neki prejšnji vseslovenski salamiadi.

In kako so se uvrstili pomurski salamarji?

Milan Belec iz Železnih Dveri: 13. mesto, Marjan Kralj iz Ihove 21. mesto, Edi Štanta iz Podgrada 29. mesto, Viktor Šiftar iz Strukovec 32. mesto, Zvonko Gaberc z Noričkega Vrha 55. mesto, Feliks Petek iz Črešnjevca 59. mesto, Alenka Slana iz Negove 60. mesto.

Vsi, ki so sodelovali na vseslovenski salamiadi, so dobili pisna priznanja, prvouvrščeni pa še posebne nagrade. Sicer pa velja tudi za salamiado športno geslo: Pomembno je sodelovati.

Nedvomno pa se da na takih srečanjih, druženjih, ocenjevanju in -tipanjih« tudi kaj naučiti.

Štefan Sobočan

Salamiado so izrabile članice DKŽD in prodajale gibanice, kvasenice ...

Ocenjene salame (razen prvih petih) so razrezali in ponudili obiskovalcem.

Marjan Kralj iz Ihove s svojimi salamami – na društvenem ocenjevanju prvi.

O Štefanu in Poloni Skledar

Bilo je leta 1993. Na obisku v deželi ob Muri so bili člani slovenskega zamejskega kluba iz Trsta, med njimi pa še mladi iz župnije Brezovica pri Ljubljani. Dva dni sem jim razkazoval zgodovinske in naravne lepote Goriškega, Ravenskega in Dolinskega, na koncu našega popotovanja pa sem jih povabil na pravo prekmursko proščenje v Brezovico. Tistega leta je bilo to prvo proščenje v turniški fari, domačini pa so pripravili po tako imenovanem uradnem delu veselico v gasilskem domu. Najprej sem povabil prvo, pa ni hotela na plesišče. Nato sem za ples zaprosil drugo, pa tudi ta ni bila naklonjena plesanju. Ker pa že stari pregovor pravi, da gre v tretje rado, sem poskušal tudi jaz. Polona se je opogumila, zaplesala z mano in zdaj živiva skupaj na Lukovici pri Brezovici, je začel svojo pripoved o odhodu iz Prekmurja v tako imenovano osrednjo Slovenijo Štefan Skledar.

Štefan je obiskoval vrtec v Turnišču. Fotografija je iz leta 1972, Štefan pa je prvi z leve.

Najprej izgovor, nato telefonski klic

Sicer pa ostanimo še malo pri zgodbi o plesu. Pogumen namreč ni bil samo Štefan, ko je povabil Polono na plesišče, pogumna je bila tudi Polona. Med plesom je namreč Štefanu povabila na ples vrnila, zavrteti pa bi se morala na plesišču prireditve, ki je bila čez nekaj časa blizu njenega doma. »Najprej sem se seveda njenega povabila nekoliko ustrašil in se ji opravičil, da ne morem priti, da moram voditi po

Skledar. Dodaja še: »Bolj se držijo zase, čeprav se to dogaja zdaj tudi v Prekmurju. Nasploh je problem, da ostra ločnica med mestom in podeželjem izginja. Veliko stvari se iz mesta prenaša na podeželje. Ena od teh je tudi odtujenost, da ljudje gledajo zase, da si ne pomagajo ter da tekmujejo, kdo bo imel boljši avto ali dražje počitnice. Pa še ena razlika je med Prekmurci in tamkajšnjimi prebivalci. Tam ljudje namreč skoraj ne vedo, kje je Prekmurje. Marsikdo misli, da se obmurska ravnica začneja že pri Ptujju. Mogoče so za to krive

Ljubljano, ki je v bližini, temveč v obliki razvoja somestij, ki jih ločujejo »zeleni« pasovi. Taka naselja se lahko v času današnje tehnologije povežejo v mrežo in delujejo v smislu »palčki tvorijo velikana.« S tem posamezna območja ne bi izgubila svoje identitete, saj je regija dobra le, ko se v njej ljudje prepoznajo, in ne takrat, ko je narisana in napisana

Kako se je končalo povabilo na ples

Pomurju skupino vzgojiteljic iz Lendave ter da naj mi zaradi tega oprostite in še in še bi lahko našteval. Na koncu se je Polona z mojim izgovorom sprijaznila, je povedal Štefan, čeprav, kot smo zvedeli pozneje, mu njeno povabilo ni dalo miru. Začel je poizvedovati o svoji soplesalki, izvedel njeno telefonsko številko in jo poklical. Povedal ji je, da si je premislil in da sprejema povabilo na ples. Po enem letu sta se poročila. Bilo je julija 1994.

Poroka tudi v prekmurščini

Civilna poroka je bila v tehničnem muzeju v Bistri, cerkvena na Brezovici. Med cerkveno poroko sta oba brala berilo. Ona v slovenskem knjižnem jeziku, on v prekmurščini. Štefan je pri tem dodal: »Posebej za to priložnost sem si priskrbel sveto pismo, ki je bilo pisano v knjižni prekmurščini. Prav ponosen sem bil, da se lahko Prekmurci na področju jezikovnega bogastva kosamo s preostalimi Slovenci, saj lahko potrdimo in dokažemo, da našega dialekta samo ne govorimo, temveč ga imamo zapisanega tudi v knjigah.«

Višje kot Srebrni breg

Po poroki sta se Štefan in Polona odločila, da bosta živela na Lukovici pri Brezovici. Družina je bila podnajemnica v enem od stanovanj tamkajšnje podružnične osnovne šole, nato sta se preselila k Poloninim staršem, zdaj pa imajo hišo na Zaplankih, kjer je nadmorska višina šeststo metrov, kar je celo višje od Srebrnega brega. Sicer pa je Lukovica naselje, razpotegnjeno pod Golo Gorico na barjanskem obrobju ob cesti Ljubljana-Vrhnik. Vrh Debelelega hriba so razvaline gradu Lukovec. Močno urbanizirano naselje pa sestavljajo novejšje hiše. Na vprašanje, ali je bilo težko oditi iz Prekmurja, Štefan odgovarja: »Glede na to, da sem bil predzadnji od osmih otrok v naši družini, odločitev ni bila težka, čeprav zdajle priznam, da prekmursko ravnico nekoliko pogrešam. Vsi moji sorodniki so namreč v Prekmurju, tja se je vrnila tudi sestra, ki je prej prav tako živela v Brezovici. «Tamkajšnji ljudje niso tako odprti kot Prekmurci,« ugotavlja Štefan

Skledarjevi, od leve proti desni: Štefan, Ana, Polona, Luka

tudi slabe prometne povezave med pokrajinama ali morebiti mediji, ki namenjajo veliko več pozornosti osrednji Sloveniji kot deželi ob Muri.

Naš laz

Štefan in njegova žena Polona sta zaposlena v Centru za razvoj podeželja, ki se imenuje Naš laz. Ukvarjata se z regionalnim razvojem. Center je dobil ime po Cankarjevi črti, v svoji viziji pa ne vidi razvoja regije v stapljanju naselij z

samo na papirju. Ena od njegovih in idej njegovih sodelavcev je postavitev kolišča, kakor so že pred sedemdesetimi leti podobno naredili Nemci na Bodenskem jezeru. Vendar v tem primeru ne bi šlo za neke vrste Disneyland in amerikanizacijo, temveč za predstavitev naše zgodovine z ljubljanskega Barja, kjer so prvotno živeli koliščarji. Zanimivo je, da vsi sprašujejo Štefana, kako to, da je za svojo zaposlitev izbral prav Center za razvoj, čeprav je doštudiral etnologijo. O tem Štefan razlaga: »Svojo kariero sem začel v lendavskem zdravilišču, nato sem bil kustos v soboškem muzeju, potem pa zaposlen pri Zvezi kulturnih organizacij na Vrhniki kot strokovni sodelavec za kulturo in turizem. Ljudje pričakujejo, da bodo vsi etnologi v službi v muzeju, če pa gledam bistvo regionalnega razvoja, kjer je v ospredju narodna identiteta, potem lahko ugotovim, da je to zame pravšnja služba.« Zaposlitev v Našem lazju ima svoje prednosti, saj se Štefan pogosto prav zaradi službenih zadev vrača v Prekmurje. Poleg tega želi sam prispevati k razvoju rojstne pokrajine. Z njo ga veže še sodelovanje v društvu Prekmurcev v Ljubljani. »Društvo je prekmurska ambasada v prestolnici in eden od dejavnikov, kako Prekmurju odpreti vrata v prestolnico.«

Nekaj Prekmurja

Štefan je v družino prenesel tudi nekaj Prekmurja. Vpliv pokrajine s severovzhoda Slovenije se kaže v kulinariki, saj se na mizi zdaj pogosteje najde bučno olje in ajdova kaša. Doma se posluša prekmurska glasba. Z veseljem ji prisluhne tudi petletni Luka in triletna Ana. Ko bosta nekoliko zrastle, bosta šla na počitnice k babici, čeprav jo že zdaj velikokrat obiščeta. Štefan se z njima pogovarja v prekmurščini, saj se zaveda, kako pomembno je znanje jezikov. In če smo že pri znanju. Veliko si ga namerava nabrati tudi Štefan. Na Dunaju se želi vpisati na študij regionalnega razvoja, ki poteka v modularnih sklopih, del predavanja pa se posluša v Italiji, na Škotskem, v Nemčiji ...

Če mi bo uspel študij, bom zelo srečen, poleg tega pa tudi, če bomo čimprej dokončali hišo, in da bomo vsi zdravi.«

Dejan Fujs

Polona Zorc in Štefan Skledar sta se poročila 9. julija 1994 v gradu Bistra pri Vrhniki.

Še ena prelomnica v življenju Štefana Skledarja – maturantski ples v Radencih leta 1984.

Narava je
najboljši
zdravnik

V Tunjicah četrto leto uspešno tržijo naravno danost

Človeka spremljajo skozi čas številne preizkušnje, bolezni vseh vrst. Trpita telo in duša. Pogosto je to zbirka naših nepremišljenih ravnanj v mlajših letih. In ko se zavemo, da nam je na tem svetu dano le eno samo življenje, se spokorimo: iščemo odrešitev. Vse pogosteje se zatekamo nazaj k naravi. Mnogi ugotavljajo, da je narava najboljši zdravnik.

Zdravilni gaj pri Kamniku je za mnoge upanje

Vsak ima svojo bolečino

V Tunjicah pri Kamniku se na zemljišču domačina Draga Vrhovnika že četrto leto sprehajajo po lepo oblikovanem Naravnem zdravilnem gaju zdravja in notranjega miru željni Slovenci, Avstrijci, Italijani, Hrvati, Švicarji, Madžari ... In ondan sem tam srečal obiskovalke srednjih let iz Litije in Črnuč. Zatem je tja pripešalo nekaj starejših Ljubljancanov in še so prihajali posamezniki. Niso se želeli fotografirati in govoriti o vzroku svojega prihoda. Vsak ima svojo bolečino, ki jo je v spokojnem miru v mislih izpovedal *silam narave; materi Zemlji, Vsemogočnemu*. Lastnik in skrbnik gaja gospod Vrhovnik pripomni: »Obiskovalcem gaja je treba pustiti individualnost; njihovo intimnost. Na posameznih energetskih območjih naj si vsak sam odpre svojo notranjost.

In kako se je začelo? Drago Vrhovnik je na tem območju strojno izkopal gramoz. Leta 1998 je med izkopavanjem mivke začutil v nogah močno mravljinčenje. Nekaj dni pozneje je naletel na izvir belkasto obarvane vode. Pomagala mu je zaceliti dolgoletno rano na roki. Gre za območje, kjer je bil v pradavnini zaliv Panonskega morja. Tu so najdeni različni fosili. In ko že teče beseda o zdravilni beli vodi, se velja spomniti, da sem predlani pisal o kamnoseku iz Oseka v Slovenskih goricah. Tamkajšnji podzemni kamniti skladi so prav tako nastali iz usedlin Panonskega morja. On si je med delom pogosto ranil prste na rokah. Mazal si jih je z *Evinim blatom*. To tekočo snov je našel med kamnitimi skladi. Roke so se mu tako rekoč čez noč pozdravile!

Vrhovnik pa je, presenečen nad zdravilnostjo vode, povprašal za mnenje poznavalce naravnih sevaj. Ti so zemljišče podrobno raziskali in bili so si enotni, da to območje zelo ugodno deluje na človeško telo in duševnost. V gaju je več energetskih vrelcev in vsak ima poseben zdravilni učinek.

Ugotovljeno je, da tukajšnje energije ugodno vplivajo na različna bolečinska stanja: glavobol, bolečine v križu, revmo, obolenja živčevja. Ugodno vplivajo tudi na izboljšanje vida in pri šumenju v ušesih.

Tudi ohranjanje obstoječe življenjske energije

Eden od obiskovalcev mi je ondan dejal, da ne prihaja sem zaradi zdravstvenih težav. Ni več mlad in si želi le ohraniti vsaj dosedanjo življenjsko energijo. Gre torej za nekakšno naravno baterijo, ki napolni telo z novo močjo in duševnim mirom. In obiskovalci naj bi bili odpornejši pred prehladnimi obolenji oziroma kroničnimi težavami z dihalci. Hitreje naj bi se jim celile rane po poškodbah in operacijah. Odpravljene naj bi bile težave s prebavili, rodili, ...

Drago Vrhovnik mi je med sprehodom skozi zanimivo urejen gaj, v katerem so na samosvoj način s kamni označena energetska polja, obširno pripovedoval o učinkovitosti območja. Posebej pa je poudaril, da obiskovalce opozarja, da ne smejo opustiti dosedanje zdravniške oskrbe. Uradno priznana in alternativna medicina se le dopolnjujeta. Mnogi dobijo tukaj moč, nadaljnjo voljo do življenja. In sem prihajajo verni, ateisti; bogati in revni. Poudariti je treba, da se celotna Vrhovnikova družina zdaj ukvarja s trženjem Naravnega zdravilnega gaja v Tunjicah. To je lahko za zgled, kako je treba ponuditi naravne danosti najširšemu krogu obiskovalcev. V

Pot, ki vas izpod znamenite cerkve v Tunjicah pripelje v Vrhovnikov Naravni zdravilni gaj.

Tunjice prihaja veliko Štajercev in Prekmurcev, čeprav imajo izjemne naravne energijske tokove tudi pri Gradu na Goričkem, v Bukovnici in še kje.

Obhod po tunjiškem gaju poteka eno uro. Obiskovalci se običajno ustavljajo pri osmih lepo označenih vrelcih naravne energije. Nekaj sem jih opazoval. Hodili so tiho. Ob posameznih postajah so se poglobili v svojo notranjost. Imel sem občutek, kot da sem v svetišču pod milim nebom.

Skupine vodi terapevt. Zanimivo je prebrati knjigo vtisov. Gregl iz Celja je zapisal: »Po osmih letih sem po drugi terapiji lahko napravil prve počepe. Koleno mi je ozdravelo. Zahvaljujem se temu kraju in naravi.« In nekoliko naprej je zapisala Brigita Fidler: »Danes sem sedmič v tem zdravilnem gaju. Po diagnozi »rak na dojki« sem se odpravila v ta gaj in sprejela veliko pozitivne energije, ki mi lajša posledice kemoterapije in mi vliva boljše počutje. Priporočam vsem, ki jih pestijo kakršnekoli težave.« Besede hvaležnosti se vrstijo in ena od obiskovalk je izpovedala: »Prišla sem že šestič. Ta energija je delovala na mene super. Rešila me je mučnih bolečin, ki sem jih utrpela pri zlomu roke ...«

Slikanje avre

Obiskovalci so lahko deležni energetskega pregleda. Terapevt ugotovi s pomočjo slikanja avre, kakšno je splošno energetsko stanje pri posamezniku. S pomočjo Kyrlianove kamere vidi, kje obiskovalcu zaostajajo energetski tokovi. Na tej podlagi se posamezniku svetuje, ob katerih vrelcih energije in koliko časa naj se zadržuje.

Obiskovalci si lahko odnesejo domov tudi stekleničko žive vode. Njen izvir je našel Vrhovnik povsem naključno. Po strojnem izkopu peska se je čez noč pojavila v kotanji *bela voda*. Zdaj je na tem mestu izvir varno obzidan. In obiskovalcem je na voljo še naravno biato za zdravilne obloge. Domov pa si lahko odnesejo *energijski kamenček*. V njem je vtisnjena vibracija naravnega zdravilišča s Tunjic, meni lastnik zemljišča Drago Vrhovnik.

FOTO

Franček Štefanec

Lastnik gaja Drago Vrhovnik na območju, kjer je leta 1998 prvi začutil neobičajno moč narave. V globeli na desni je vidna peterica mirujočih obiskovalcev.

Energijska polja so označena s kamni.

Manj znane epizode naše davne zgodovine (II)

Prekmurje na razpotju narodov in stičišču držav je vedno doživljalo svoje velike in majhne travme ter nasprotja, ki se še danes kažejo v nezmožnosti povezovanja v koristno tvorbo.

Kompleks manjvrednosti je na periferiji navzoč, odkar so kraljevi stražarji v 13. stol. izgubili status svobodnjakov, njihovi gospodarji pa so se navezovali na ogrsko visoko plemstvo, v času njihove ekspanzije pa tudi na grofe Celjske. Vse kaže, da je Prekmurce zgodovina izučila, čeprav plačujejo šolnino vse generacije od nastanka ogrske države dalje.

V prejšnji številki Pena smo pisali o tem, kako sta se postavili v »mali državljanski vojni« v Podonavju dve prekmurski plemiški družini na nasprotno stran okopov, in to bi nas lahko spodbujalo k pozitivnemu razmišljanju, ker se časi spreminjajo, problemi, morda samo v drugi obliki, a z isto vsebino, pa ostajajo v prostoru in družbi.

Vrnimo se v 15. stol., ko sta bili boj v senci zgrinjajočih se oblakov turške nevarnosti nad Srednjo Evropo še sorazmerno mladi rodbini Bánffyjev iz Dolnje Lendave in Széchyjev iz Gornje Lendave, vsaka na strani druge dinastije, čeprav sta imeli iste korenine.

Ulricus Comes Albae, Orientalium Zagoriarum, Slavoniae, Banus Monacensis, B.M.V. de Remeta, Possessorum Superioris Bithuniae perpetuo a tributis AD 1445

Ulrik II. Celjski, poslednji predstavnik mogočnega dinastije, je zaznamoval tudi prekmursko zgodovino v prvi polovici 15. stol., predvsem politično usmeritev družine Széchy.

Ozemlje od Mure do Gradiščanskega je spadalo k širokemu, skoraj nenaseljenemu mejnemu pasu, s katerim se je madžarska država po stari, še iz Azije izvirajoči obrambni navadi zavarovala proti zahodnim sosedom, kjer so nastanjali stražarje, svobodnjake in njihove družine. V 13. stol. se je obrambni pas pomaknil bolj proti vzhodu in za nekdanji mejni pas so nastopili mirnejši časi, ki so omogočili pospešeno naseljevanje. Ogrski kralj Andrej II. je leta 1208 velik del Goriškega podelil v dar za zasluge Nikolaju iz Železnega in njegovim dedičem. Središče donacije je bilo v Gornji Lendavi, ki jo omenjajo do sedaj znani zapisi že leta 1214 kot »castrum Lyndaue«. Lastniki gradu v 13. in v začetku 14. stol. še niso zanesljivo pojasnjeni.

Gornja Lendava proti Dolnji Lendavi

Kraljico Barbaro Celjsko, živahno soprogo Sigismunda Luksemburškega, slovečo po razbrzdanem življenju, sodobniki niso zaman poimenovali po razvpiti rimski lahkoživki Mesalini.

vendar zgodovinarji menijo, da naj bi bili z Nemškega izvirajoči Haholdi (poznejši Banffyji), saj najnovejše raziskave kažejo, da so dobili od kralja Štefana III. za zasluge v boju proti upornim Csakom v naših krajih že leta 1163 velika ozemlja. »Genere Hahold« se je delila na rodovini Hahold in Buzád. Haholdi naj bi ostali v Lendavi, veja Buzád-Arnold, oziroma rodbina Amande (po drugih virih: Omonde), pa naj bi imela v tem času v lasti gornjelendavsko gospodstvo z gradom. Arnoldova rodovina se deli na tri veje. Prvo črto predstavljajo Point (1230-1272) in njegov sin Jakop (1267-1301), drugo Arnold II., ki se je uveljavil kot veliki župan Zalske in Somogyske župnije. Vse kaže, da je imela tretje veja Keleda oz. Gutkeleda v lasti Gornjo Lendavo in predstavnika Nikolaja Amadeja.

Obstajajo zanesljivi podatki, da mu je v dvajsetih letih 14. stol. kralj podelil še Belmuro (Mursko Soboto). Rodovina Hahol-Amande je leta 1357 po moški liniji izumrla in devet let pozneje je dodelil kralj Ludvik Anžujski združeni gornjeradgonsko in belmursko posestvo družini Széchy iz rodovine Balogh, ki izvira iz Rima-Szécsa (Rimavska Seč) na Slovaškem.

Kazalo bi raziskati, zakaj je prišlo do nasprotja med dolnje- in gornjelendavskimi grofi, ki so si stali v madžarskih dinastičnih bojih vedno na nasprotni strani. Vprašanje je, ali so ti antagonizmi nastajali od takrat, ko Banffyjem po sorodstveni liniji ni pripadlo posestvo Buzádov, ampak tujerodnim Széchyjem.

Pomemben je tudi podatek, da naj bi med leti 1269/70 ter 1275 Hartnid Vildonski osvojil gornjelendavski grad za češkega kralja Otokarja Premysla. Treba je vedeti, da je ogrski kralj Béla IV. po vseuničujočem tatarskem pohodu obnovil deželo, in ko je premagal nevarnost z vzhoda, je zasedel leta 1250 vzhodni del Štajerske, ki si jo je želel tudi češki kralj. Béla je v začetku požel nekaj zmag, toda Čehi so zasedli v zmagovitem kroinssenbunškem spopadu Štajersko in za kratek čas tudi nekatere obmejne kraje, med njimi pomembno postojanko v Gornji Lendavi.

V tem obdobju je v Pomurju vedno bolj čutiti vpliv Celjskih. Vemo, da je vladala ta mogočna rodovina skoraj na celotnem slovenskem ozemlju ter delu Zagorja in Medžimurja ter upravljala vse mitnice na poti do morja. Zadnja na meji z Ogrsko je bila na Muri pri Gornji Radgoni. Od darežljivega in večno revnega Sigismunda IV. Luksemburškega, ogrs-

kega kralja in nemško-rimskega cesarja, je dobil Herman II. Celjski tik pred poroko svoje mladoletne hčerke Barbare in ostarelega vladarja leta 1405 za 48.000 zlatnikov v zameno grad in posestvo Štrigova in Čakovec. Széchyjeva posestva so takorekoč mejila na posestva Celjskih.

Morda je bil to vzrok za povezave, vendar vse kaže, da je treba iskati začetke sodelovanja v pripadnosti Anžujcem, ki so darovali gornjelendavskim združeno posestvo, ki je segalo do meje Stražne krajine v lasti Battyany, do Murske Sobote in Mure ter do ozemlja Banffyjev. Celjski grofje so potegnili za seboj v ring velike politike gornjelendavske Széchyje, ki so jim sledili vse do tragične smrti Ulrika II.

Zgodba, ki je povezana s spopadi med Celjskimi, privrženci Ladislava Postumusa in dinastijo Jagello oziroma med Gornjo in Dolnjo Lendavo, se je pravzaprav začela pred koncem 14. stol., ko je nekdanjim svobodnim gospodom Žovnejskim, ki so bili v letih 1341 in 1373 dvakrat povzdignjeni v grofe Celjske in po vsej verjetnosti izhajajo iz rodu svete Heme, uspela integracija v evropsko plemiško elito.

To se je najbolj poznalo v življenju, delu in rodbinskih povezavah z vladarskimi dinastijami od Bosne, Madžarske, Poljske, Avstrije in Srbije. V delčku te zgodbe pa so nastopali prekmurski Széchyji in Banffyji, toda o njih kdaj drugič.

 Ella Pivar

Kralj Ladislav Posmrtnik - rojen po očetovi smrti in komaj dober teden star krščen z ukradeno krono sv. Štefana - je dočakal le 17 let. Namesto njega je vladal stric Ulrik, nekaj časa pa Ivan Hunyadi.

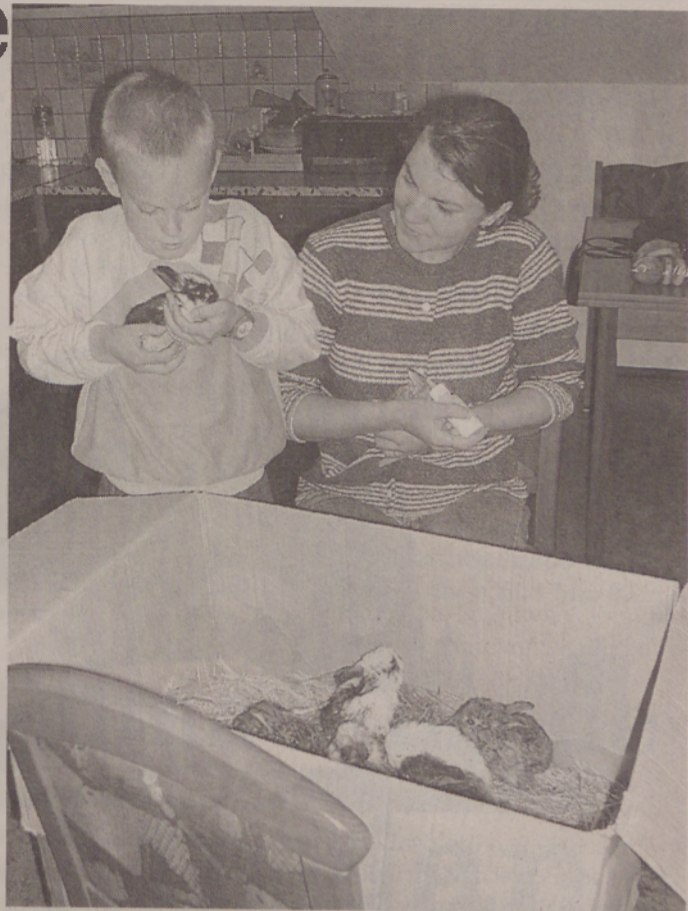
Če pogledate v strokovno literaturo, boste zasledili, da se zajkije, ki živijo v naravi (divji zajec), najbolj množično gonijo okrog 20. januarja. Kakšna je njihova usoda? Kaj se zgodi, če mladiči ostanejo sami? Kdo ali kaj redči njihove vrste?

Zajčje/
kunjče
usode

Mladiči ostali brez mame

Smrtnost mladih zajcev je največja prvo leto

Brejest samic traja 42 dni, tako da se skotijo mladiči konec februarja in v začetku marca. V leglu je 1 do 6 mladih, ki so že takoj dlakasti, to je poraščeni. Ob rojstvu tehtajo okrog 150 gramov, sesajo pa 17 dni. Težo odraslih živali dosežejo po 240 dneh. Zajkija koti do 4-krat na leto. Če so bila jajčeca oplojena samo v eni veji maternice, so lahko še pred porodom oplojena tudi jajčeca v drugi veji. Tako nosi zajkija zarodke različne starosti. Temu redkemu pojavu pravijo superfetacija. Življenjska

Patrik je bil ves srečen, ker so zajčki začeli sesati mleko in jesti tudi travo. Namestili so jih v škatlo in jo postavili v bližino sobnega radiatorja, da jih ni zeblo.

Žal je preživel samo tale, ki veselo skače po kuhinji.

doba poljskega zajca je 12 do 13 let, vendar so v naravi redki zajci, starejši od 5 let. Smrtnost je največja pri mladih živalih v prvem letu življenja. Najpomembnejši plenilec je verjetno lisica, mladiče pa plenijo tudi ujede, kune in klateške mačke. Veliko zajcev pogine tudi na cestah ali ob njih, kjer jih zadenejo motorna vozila, ali na njivah in travnikih, kjer je zanje lahko usodna kmetijska mehanizacija. Zajčje vrste pa krčijo tudi bolezn.

Steklenička rešitev?

In kaj se zgodi, če domača zajkija skoti mladiče, potem pa pogine? Pred kratkim se je zgodilo prav to pri Kuštrin Grajevih na Gornji Bistrici. Na svet je

prišlo kar 16 lepih mladičev. Njihova mati je po naravnem instinktu vedela, da jih je preveč, zato je štiri sama pokončala, jih pojedla. To je slišati seveda dokaj kruto, ampak v živalskem svetu je nekaj takega samo po sebi umevno.

Po poginu zajkije so bili mladiči še premladi, da bi lahko sami jedli hrano, ki bi jim jo nastavili domači, zato jih je zelo zaskrbelo, da bodo poginili še oni. To bi zlasti prizadelo najmlajšega pri hiši, sedemletnega Patrika, ki je spodbujal atija in mamo, naj nekaj storita, da bi zajčke ohranili pri življenju. Pa so res poskusili s stekleničko. Mladiči so se hitro navadili na sesanje mleka iz stekleničke in si kmalu opomogli. Žal jih je čez čas nekaj

vseeno poginilo. Kazalo pa je, da je kritično stanje zanje mimo, saj so že začeli jesti slastno travo. Upali so na srečen konec zgodbe.

Preživel samo eden

Ko smo jih obiskali, je bilo živih še osem mladičev. Žal so kasneje vsi razen enega poginili. Zakaj? Kaj bi jih morebiti zares rešilo? Po besedah veterinarke Smiljane Naberger ni bilo nič narobe, če so jih poskušali ohraniti pri življenju s kravjim mlekom, vendar ga ne bi smeli redčiti, poleg tega pa bi morali dodati v pol litra mleka še jajčni rumenjaki, kozarec sladke smetane in vsebino dveh kapsul zdravila Linex. Dobi se tudi že pripravljeno »pasje« oz. »mačje« mleko, ki vsebuje potrebne sestavine za mladiče. Namesto zelene trave, ki so jo mladiči zaradi lakote radi jedli, pa bi jim morali dajati, če niso bili stari najmanj mesec dni, oves ali seno. Morda pa je zajkija zbolela že pred kotitvijo in se je to na neki način preneslo tudi na mladiče. Zna torej biti, da so zboleli za koksidi-ozo. V tem primeru bi jim morali dati posebne bri-kete z zdravilom proti tej zajčji bolezn. Za »naše« mladiče je vse to zdaj prepozno, lahko pa se bodo končale s srečnejšim koncem druge zajčje usode.

»Potrošniki se čedalje bolj zavedajo svojih pravic!«

Andrej Cimer, vodja pisarne Združenja potrošnikov Pomurja v Murski Soboti, je že nekaj let stalni gost naše rubrike, v kateri vsak teden ljudem svetuje, kako ravnati v posameznih primerih, ko so oškodovani. Ob tem je nadvse zanimiva tudi njegova življenjska in delovna pot. Osnovno in srednjo šolo je končal v Murski Soboti, kjer je tudi rojen. Po končanem študiju kmetijstva na Biotehniški fakulteti v Ljubljani se je zaposlil v Kmetijskem kombinatu Gornja Radgona, nato se je preselil v Ljubljano in delal na katedri za genetiko in zlahtnjenje rastlin Biotehniške fakultete.

Združenje potrošnikov Pomurja razkriva primere oškodovanja ljudi, Vestnik pa Andreja Cimra, ki svetuje, kako ravnati v praksi

Leta 1989 je odpotoval v Združene države Amerike. Po več kot štirih letih bivanja v svetovni velesili se je vrnil v Slovenijo in se vključil v izobraževanje na področju varstva potrošnikov, in sicer v programu PHARE za demokracijo (v letih 1995 in 1996). Šlo je za vzpostavljanje regionalnih potrošniških pisarn in sistema informacijske baze podatkov. Končal je tudi izobraževanje o pravnem varstvu potrošnikov na Pravni fakulteti v Ljubljani. Na področju varstva potrošnikov je delal prva tri leta v društvu iz Ljubljane, zadnje leto in pol pa kot vodja regionalnih pisarn v Mariboru in Murski Soboti. Po zaprtju tedanjih regionalnih pisarn je ustanovil s svojimi somišljeniki leta 1999 regijsko društvo Združenje potrošnikov Pomurja, katerega predsednik in svetovalec je še danes. Letošnjega marca pa je začela z enkrat tedenskim delom tudi pisarna v Ljutomeru.

Leta 2000 postane predsednik Zveze potrošniških združenj Slovenije, v katero so vključene vse regionalne potrošniške organizacije v državi. Svoja znanja iz varstva potrošnikov je izpopolnjeval na 18 seminarjih in izobraževanjih doma in v tujini. Je član strokovnega sveta pri Uradu za varstvo potrošnikov, član komisije za verifikacijo programa moni-

toringa pesticidov v živilih in kmetijskih proizvodih v okviru Ministrstva za zdravstvo, član nacionalnega odbora za področje oljkarstva Ministrstva za kmetijstvo ter član komisije za varstvo potrošnika kot turista pri Turistični zvezi Slovenije. Aktivno obvlada nemški in angleški jezik. In ko ga vprašamo, kako je s številom pritožb potrošnikov, odgovarja, da je teh primerov iz leta v leto več. »V devetih mesecih 1999 smo imeli 549 pritožb, leta 2000 že 1020, lansko leto pa kar 1559 pritožb. Čeprav ljudje zelo slabo poznajo svoje pravice, je ozaveščenost ljudi vseeno višja kot v preteklosti. Potrošniki se vedno bolj zavedajo svojih pravic. Še pomembnejše je, da te pravice vedno pogosteje tudi uveljavljajo. Veliko primerov z našo pomočjo rešijo potrošniki sami, ko pa to ne gre, sami prevzamemo primer in ga vodimo do konca. Večino primerov rešimo sami, nekaj pa je tudi takšnih, ki jih odstopimo pristojnim inšpekcijskim službam oziroma pristojnim ministrstvom in drugim pristojnim organom za reševanje potrošniških problemov. Nekaj potrošnikov smo napotili tudi na policijo, saj je šlo za primere goljufij,« pravi Andrej Cimer.

Milan Jerše

Z našega štedilnika

Zapečeni beluši

Svinjska ribica z zelenjavo

Riževi trikotniki s sirom

Pomarančna krema

Zapečeni beluši

Sestavine:

320 g belušev, 40 g masla, 10 g moke, 30 cl mleka, 100 g naribanega ementalca, sol, poper, muškati oreh, mleto rdeča paprika

Priprava:

Če imamo sveže beluše, jih olupimo in v slani vodi skuhamo. Če so vloženi, jih samo odcedimo. V pomaščen pekač naložimo beluše. Maslo v ponvi segrejemo, na njem svetlo prepražimo moko, zalijemo z mlekom, začimimo s soljo in poprom ter odušimo z muškatnim oreščkom. Z metlico gladko razmešamo in kuhamo pet minut. Nato omako prelijemo po beluših. Po vrhu potresemo nariban sir in rdečo papriko. Damo v ogreto pečico in pečemo 15 do 20 minut pri 180 °C, da se sir zapeče. Takoj postrežemo.

Svinjska ribica z zelenjavo

Sestavine:

400 g svinjske ribice, 20 g moke, 5 cl olja, sol, poper, lovorjev list, 100 g korenja, 80 g zelene, 120 g zelene paprike, 10 g česna, 60 cl zelenjavne osnove, 10 cl kisle smetane, 80 g hrenovk, pe-

teršiljeve vejice

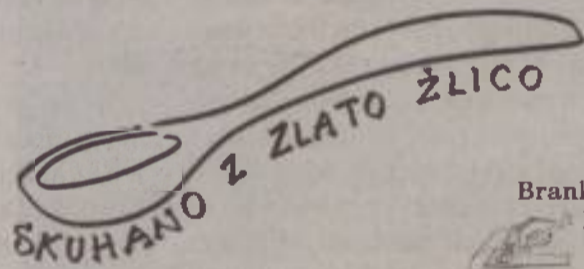
Priprava:

Svinjsko ribico v hladni vodi splahnemo in s krpo osušimo. Narežemo jo na rezance, solimo, popramo in pomokamo. Olje v kozici segrejemo, na njem prepražimo meso, ki ga preložimo v drugo posodo, na preostanku maščobe pa do polovice prepražimo na rezance narezano korenje in zeleno. Dodamo na rezance narezano papriko in sesekljan česen, malo prepražimo in zalijemo z zelenjavno osnovo. Dodamo meso, lovorjev list in dušimo do mehkega. Med dušenjem se omaka zgosti. Na koncu dodamo še na rezance narezano hrenovko, kisloto smetano, prevremo in potresemo s seseklim peteršiljem.

Riževi trikotniki s sirom

Sestavine:

400 g kuhanega riža, 80 g čebule, 3 cl olja, 2 jajci, 60 g sira, 20 g moke, 40 g drobtin, sol, poper, olje za pečenje

Branko Časar, kuharski mojster

Priprava:

Olje v kozici segrejemo in na njem prepražimo na kocke narezano čebulo. Odstavimo z grelne plošče ter primešamo kuhan riž, jajci, nariban sir in moko ter začimimo. Vse skupaj dobro premešamo. S pomočjo modelčka za oblikovanje oblikujemo trikotnike, ki jih dobro stisnemo. Riževe trikotnike posujemo z drobtinami in na olju zlato-rumeno spečemo.

Pomarančna krema

Sestavine:

15 cl belega vina, 150 g pomaranč, 100 g sladkorja, 3 rumenjaki, 10 cl pomarančnega soka, 10 cl rastlinske smetane

Priprava:

Vino damo v kozico, dodamo narezano pomarančo in vse skupaj prevremo. Odstavimo in s paličnim mešalnikom sesekljam. Dodamo pomarančni sok in zavremo. Rumenjake in sladkor penasto umešamo. Damo na vodno kopel in med mešanjem dodajamo pomarančni zavretek. Mešamo toliko časa, da se krema zgosti in segreje do vrelišča, nato kremo odstavimo, da se ohladi, in primešamo stepeno rastlinsko smetano. Porazdelimo v kozarce ter postavimo na hladno. Popolnoma hladno kremo okrasimo z rezinami pomaranče.

Reklamacij je še vedno preveč

Še zmeraj so po številu pritožb na prvem mestu pogodbe za storitve. Potrošniki se še vse prepogosto dogovarjajo le ustno, kar pomeni, da ne sklenejo pisne pogodbe z izvajalcem del, velikokrat pa si ne pridobijo predračuna za storitev, ki naj bi bila opravljena. Veliko smo imeli tudi reklamacij najrazličnejših izdelkov. Stranke so reklamirale vidne poškodbe na blagu (strgana sedežna garnitura), skrite napake, ki se pojavijo kasneje med uporabo (po nekaj mesecih se odlepi podplat na čevlju), zgodilo se je tudi, da je stranka kupila izdelek, ki ga je prej uporabljal že nekdo drug, se pravi, da so potrošniku prodali izdelek, ki ni bil nov, itd. In kako je z reklamacijami napak, ki so nastale v času garancije? To so vsi tisti izdelki, za katere nam mora prodajalec po zakonu izročiti garancijski list, lahko pa so tudi izdelki, za katere zakonsko predpisane garancije ni, pa jo je trgovec javno obljubljal (npr. strešne kritine). Imeli smo primere, ko potrošniku niso izdali garancijskega lista ali pa so mu čez nekaj mesecev spremenili garancijske pogoje za nazaj, prekoračili zakonski rok za popravilo v garanciji ter zavrnili zahtevo za podaljšanje garancijskega roka za čas, ko potrošnik stvari ni mogel uporabljati itd. Imeli smo še vprašanja glede prodajne pogodbe (nedobava ali delna dobava naročenega blaga, napačno naročilo podjetja, ki se ne drži dogovorjenega dobavnega roka, neizplačilo obresti, ko podjetje zahteva obvezno predplačilo itn.). Druge pritožbe

pa so bile glede turističnih storitev, pogodb z javnim sektorjem (elektro, vodarina, snaga ...), prodaja od vrat do vrat ter katalogska prodaja, bančni posli, zavarovanja itd.

Vsem, ki želijo napako na izdelku reklamirati, svetujemo, da to storijo pisno čimprej, in sicer s povratnico ali priporočeno pošto. Zakonski rok za uveljavitev očitnih (vidnih) napak je osem dni, za vse druge napake (skrite) pa leto od prevzema blaga. Za stvari v garanciji pa velja, da lahko v času garancije kadarkoli reklamiramo napako na izdelku, saj je to rok, v katerem nam za brezplačno delovanje stvari jamči proizvajalec. Tako tudi on pokrije vse nastale stroške, ki v zvezi s tem nastanejo, seveda če je za napako kriv proizvajalec.

V zadnjem času smo imeli kar nekaj pritožb v zvezi z nakupom rabljenih avtomobilov pri posredniški prodaji vozil ter pri pooblaščenih prodajalcih. V nekaj primerih avtomobili niso bili takšni, kot so se dogovorili v pogodbi. Avtomobili naj bi bili brezhibni, vendar ni bilo tako. V večini primerov so stranke zahtevale vrnitev kupnine, v enem primeru zato, ker je bilo ugotovljeno, da ima avto več dejanskih kilometrov, kot je kazal števec. Trgovec se je strinjal z delno vrnitvijo kupnine, saj je želela stranka avtomobil obdržati. Pri sklepanju takšnih pogodb strankam svetujemo, da vse dogovorjeno zapišejo v pogodbi, še posebej, če prodajalec trdi, da avto ni bil poškodovan oz. da so kilometri

po števcu dejanski kilometri. Če je le mogoče, imejte ob nakupu rabljenega avtomobila s seboj strokovnjaka, ki bo na avtu zlahka odkril napake, ki jih laik še opazil ne bi.

Imeli smo tudi nekaj pritožb glede prodaje od vrat do vrat, še posebej izstopa prodaja aparatov za čiščenje, ki jih je stranka znova in znova reklamirala, saj naj bi bili zelo slabe kakovosti. To naj bi bilo v nasprotju s tistim, kar je trdilo podjetje oz. njegov predstavnik, ki je ta stroj tudi predstavil. Ker z reklamacijami nismo prišli nikamor, podjetje pa je trdilo svoje, smo stranki svetovali, da poda prijavo pristojni tržni inšpekciji. Ta je ugotovila, da podjetje za ta proizvod nima veljavnih listin o skladnosti, zato je podjetju prepovedala dajanje tega izdelka v promet ter podjetju odredila umik tega proizvoda iz prometa pri vseh pravnih osebah. Izdala je še odločbo, da mora oškodovani stranki vrniti vso kupnino, stranka pa bo vrnila aparat.

Uradne ure v pisarni v M. Soboti: telefonsko in osebno svetovanje v ponedeljek in sredo od 9. do 12. in 15. do 17. ure, v petek od 9. do 12. ure. V četrtek osebno svetovanje po predhodnem naročilu. Tel.: (02) 534 93 90, faks: (02) 534 93 91, Trg zmage 4, p. p. 207, 9101 M. Sobota. Uradne ure v pisarni v Ljutomeru: torek - telefonsko svetovanje od 9. do 15. ure ter osebno od 8. do 16. ure, Vrazova 1 (občina), Ljutomer. Tel.: (02) 584 90 63, faks: (02) 581 16 10.

Andrej Cimer, vodja pisarne

Besede mode

Vsaka dobra igra se začneja z jasnimi cilji ...

Jasni cilji so povezani s pravili, ki omogočajo lažjo pot do boljših rezultatov. Če nas zanima le dobra igra in z njo povezani užitek, je primerna oprema zelo pomembna. Pri profesionalnem ali ljubiteljskem športu je oblačilo lahko tisto, ki nam prinaša dodatne sekunde ali moč za nove podvige. Vsekakor nas poživlja in nam lepša dan. Vsaj zato danes vedno bolj cenimo udobna oblačila. Zdi se, da tudi modne smernice postavljajo na pedestal potrošnika in njegove zahteve.

V modi je veliko stilov iz različnih obdobij. Športna oblačila spadajo med tista, ki morajo služiti funkciji. Glede na slednje obstajajo različna pravila, poleg katerih že obstajajo različna pravila oblačenja in kombiniranja iz posamezne zgodovine igre. Oblačila za golf so lep primer športno-elegantnih oblačil, ki omogočajo zamah s palico in udobno gibanje, obenem pa še vedno ustrezajo nekaterim normam, katerih izvor

seže v 19. stoletje.

Lastnosti, kot so vrhunska kakovost, funkcionalnost in modnost, so danes nuja športnih oblačil. Materiali so tisti, ki zadovoljujejo nekatere od teh zahtev. Bombaž in poliamid sta sestavni del tkanin, ki diha s telesom. Sledi oblika, ki objema telo, kot si le-to želi. Pomembni so detajli, kot so trakovi, okrasni šivi v kontrastnih

»športnih« barvah in vrvice. Slednjih je čedalje manj, saj so materiali, kot je »jersey«, pleteni na mestih, kjer so telo prej stiskale vrvice. Med barvami, ki se bodo letos »podile« po igriščih, so rdeča, oranžna in travnato zelena, med nebarvami pa bela, siva in črna.

Tatjana Kalamar Morales

Da ima Mojca brezhiben posluš, da mora v glasbeno šolo, sta vedela oče Marjan in mama Vida že od tistih prvih let, ko je njuno dekletce zakorakalo v otroški vrtec in jima je vzgojiteljica tolikokrat navdušeno pripovedovala, kako imenitna pevka je njuna punčka in koliko pesmic zna in kako lepo jih zapoje. Mojca je rasla in prepevala v veselje svojih staršev pa tudi dedka in babice, s katerima so živel skupaj na majhni kmetiji. Tako majhni, da sta očka in mamica pač morala hoditi še v službo, dedek in babica pa sta dobivala tistih nekaj *fičenk* pokojnine prvega v mesecu, ki pa sta jo tako ali tako navadno podelila z mladimi, največji delež pa seveda namenila Mojci.

Vedno je bilo lepo in prijetno priti k njim, in ko sem utegnila, sem se zapeljala v njihovo vas, saj je ležala ob glavni cesti in tistih nekaj kilometrov vožnje iz Murske Sobote je bilo še najmanj v primerjavi s tem, kako zelo prijazno in toplo je bilo pri njih. Človek si je med temi dobrimi ljudmi vedno nekako napolnil akumulatorje, tam je bila doma dobra volja, vedno so bili veseli vseh obiskov in tam je bila vedno tudi Mojca, ki je kar naprej žgolela, prepevala in poplesavala ter z drobnimi prstki iskala prave tipke na pianinu, ki so ji ga med tem kupili starši, seveda s pomočjo babice in dedka.

Tako je sedemletna Mojca prvič odšla v glasbeno šolo. Sama si je to želela, v šoli so tako svetovali mladim staršem, ki niti malo niso razmišljali, kako in kdo bo deklico vozil do Murske Sobote, saj je bil pouk v glasbeni šoli popoldne in treba je bilo sestaviti pravi načrt in urnik, kako se bodo zvrstili, kajti deklič je moral kar

trikrat tedensko popoldne v mesto. Nekako se mi je zdelo, da si je očka Marjan prav želel teh voženj, kajti bil je eden tistih očkov, ki je bil najbolj srečen, če je lahko kar največ s svojo hčerko, če ji lahko v vsem ustreže, ji lahko podari vse, kar si želi. Mojca pa si je želela pravzaprav malo, od vsega tudi ona najbolj tega, da je bila kar največ skupaj s svojim očkom.

Njune poti so se vedno končale v slaščičarni ali na pici in nikoli, prav nikoli ji ni kazal, da se mu mudi, da zanjo nima časa, da mu je odveč odgovarjati na njena vprašanja.

Pri vožnji se jima je velikokrat pridružila sosedova Mateja, le kakšno leto starejša od Mojce. Marjan je bil vedno vesel, ko je pohupal še pred sosedovo hišo, in prav tako prijazen in enako vesel je bil sosedove Mateje, saj je dobro vedel, da bo takrat v avtu še bolj veselo, kajti deklici sta tako neuničljivo in brez konca klepetali, se hahljali in prepevali, da je bilo Marjanu

Domače usode Marjan

še bolj prijetno pri srcu in se mu je kar smejalo, ko ju je gledal v vzratnem ogledalu.

Do tistega nesrečnega četrtkovega popoldneva, ko so se pripeljali že skoraj do prometnega znaka, ki je naznanjal, da so prišli v mesto, in ko so vsi trije nenadoma in nepričakovano začutili silen pok in močan udarec. V njihov avto je s strani priletel neki velik, črn avtomobil. To je vse, česar se je Marjan zavedal. In potem kasneje samo silne žalosti in silne bolečine, ko so mu povedali, da je avto priletel točno na tisto stran, kjer je sedela Mateja. In ker je bil avto velik in ker je vozil prehitro, mu je na spolzki cesti zdrsnilo, in ker je bila Mateja drobna deklica, ki se ni utegnila, ni znala in tudi ni mogla braniti, je v trenutku zgubila boj s kruto, tokrat tako nepravilno usodo.

Nikoli več ni Marjan peljal Mojce v glasbeno šolo, nikoli več ni sedel v avto, ki so ga na hitro spravili od hiše, nikoli ni vprašal zanj. K sosedovim so šli vsi skupaj – on in Vida in dedek in babica. Potem so vsi skupaj samo nemočno jokali in tolažili drug drugega. A Marjan je dobro vedel, da na svetu ni tolažbe, ki bi pregnala to, kar je čutil, in vedel je, da ni tolažbe tudi v sosedovih, ki so ga sicer sami strti od bolečine bodrili in mu skušali povedati, da vedo, da je le usoda tista, ki jo hočejo in jo bodo preklinjali.

Ljudje smo strahopetni in minilo je več kot leto, preden sem spet šla k njim. Bili so me veseli, nič mi niso očitali, ker me tako dolgo ni bilo. Samo nemo so me objeli in v trenutku sem še bolj boleče občutila, da ni nikjer več tistih besed, tistega smeha, ki je znal tako toplo polniti njihov dom. Le Mojca, drobni deklič, ki zdaj obiskuje tretji razred, je kot sonček prišla med nas in vprašala, ali nam lahko kaj zaigra. Vesela sem bila, ko je sedla za pianino in zaigrala vedro melodija, in hotela sem verjeti, da je vse v redu, da je spet tako, kot je bilo. Vse dokler se nisem ozrla v babico, ki so ji pozele solze in jih sploh ni skušala brisati, in dokler nisem pogledala Marjana in ujela njegovega odsotnega, zanj tako tuje ga pogleda.

Ja, vedela sem, nikoli več ne bo v redu, nikoli več ne bo tako, kot je bilo še pred enim letom.

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

kratkem času povzroči vidne spremembe tako pri spanju kot zdravju. Ljudje, ki spijo na lakih conah, imajo pogosto težave s hrbtenico (vratni del prvih šest vratnih vreten), kar pogosto povzroča bolečine v glavi, vrtoglavice, šumenje v ušesih, motni vid, aritmijske težave - nihajoč pritisk, bolečine v ramenih, drevenečalica, znojenje, slabosti, nastajanje tumorjev v glavi, zoženje ožilja (nevarnost infarkta), bronhialne težave, če pa je križišče na srednjem delu ležišča, pa povzroča obolenje jeter, kar pogosto povzroča bolezn, kot so žolčni in ledvični kamni, kožna alergija, prebavne motnje, limfne spremembe (limfni rak, limfadenitis itd.). Tudi proti temu sevanju ni zaščite, zato je nujna premestitev ležišča v nevtrarno cono.

Poleg omenjenih sevanj, ki negativno delujejo na naše spanje, počutje in zdravje, vplivajo še zemeljska sevanja. To so vodni tokovi, prelomi, rudniki, rudnine. Najbolj pogost povzročitelj v naših krajih so vodni tokovi. Sem štejemo vse podzemne vodne žile, ki presegajo pretok več kot sto kubičnih metrov vode v minuti (podzemna jezera, stoječe vode, poloki, reke, odtoki so neškodljivi). Še posebej nevarni in škodljivi so vodni pretoki, ki padajo v globino kot slapovi, in če le-ti križajo eno od patogenih con, je njihov vpliv še močnejši. Če spimo na vodnem toku, ta motilno deluje na naše spanje v obliki bolečin v hrbtenici

(križ), povzročajo slabo prekrvavitev (znojenje), utrujenost, zbitost, občutek vlage in največkrat čutimo, da je postelja vlažna in mrzla. Vodni tok povzroča sesedanje medvretenčnih diskov v hrbtenici, arteriosklerozo, bolečino in krče v mišicah, povečuje bronhialne težave, astmo in zmanjšuje odpornost. Vodni tokovi se lahko spreminjajo levo ali desno, odvisno od višjih ali nižjih vodostajev. Tudi proti temu sevanju ni zaščite, zato

Prihodnjič:

Kaj pomeni frekvenčno nihanje celic, kaj je valovna dolžina in kako nezdravo spanje vpliva na sorazmerje med življenjsko energijo, valovno dolžino in frekvenčnim nihanjem celic.

je treba najti zdravo mesto in posteljo premestiti v nevtrarno cono, to pa vam lahko naredijo le strokovnjaki, ki uporabljajo za tovrstna ugotavljanja nihalo, rašlje ali

bajalico. Tisti, ki vam sevanja ugotavljajo z elektrodimagnetrom ali elektrometrom, lahko zaznajo le tehnično sevanje, ki pa je v manjših količinah še najmanj nevarno, ker se pred njimi enostavno zaščitimo tako, da pred spanjem izklopimo vse aparate iz omrežja. Radio naj bo vsaj pol metra oddaljen od glave. Če smo posteljo premestili v nevtrarno cono, bomo v začetku (prvih pet do deset dni) spali nemirno, potem se bo spanje začelo umirjati. Spali bomo manj, a bomo vstajali spočiti.

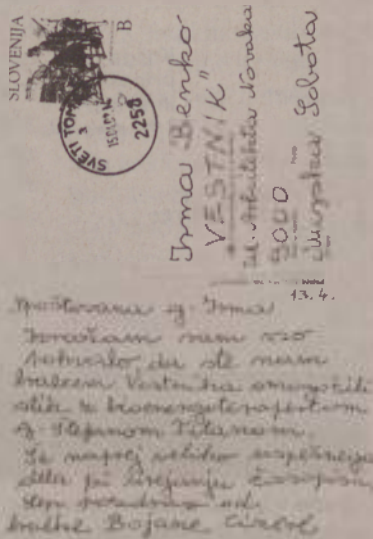
Ne bomo se zbuvali med eno in tretjo uro zjutraj, zmanjšali se bosta utrujenost in nevroza, energija se bo povečevala počasi, saj se vam bo v treh dnevih povečala v povprečju za 1 odstotek, zato morate spati na zdravem mestu vsaj tri mesece, da se življenjska energija poveča na vsaj 90 odstotkov, kar daje garancijo, da se dvigne tudi odpornost.

Samo premestitev ležišča pa še ne bo odpravila vaših bolezn, poveča pa intenziteto zdravljenja, zato je poleg zdravega ležišča potrebno še kakovostno zdravljenje.

Nevarna sevanja

Zelo nevarno je tudi Curryevo sevanje. Poteka diagonalno na Hartmanovo in je prav tako vesoljsko. Odkril ga je dr. Curry, angleški znanstvenik, ki je proučeval Hartmanovo dognanja in v svojih študijah odkril tudi to mrežo, ki se razprostira v razmerju 3,5 : 3,5 metra, njene stranice pa so široke pol metra. Križišča teh sevanj zelo moteče delujejo na rast in rodnost rastlin (sadno drevje, rože, vrtnine) ter ljudi (Motilne cone (križišča) teh sevanj povzročajo bolezn, jeter, vranice, zmanjšujejo odpornost, povzročajo bolečine v glavi (migrene) in nemirno spanje pri otrocih, če imajo glavo izpostavljeno križišču tega sevanja. Zavirajo rast in duševni razvoj, zmanjšujejo koncentracijo, vplivajo na zbranost in spomin, povečujejo nervozno, znižujejo občutek lakote, dolgoročno izposlavljanje tej točki pri ženskah povzroča bolečine v menstrualnem času (bolijo: glava v čelnem delu, dojke in rodila), ker negativno deluje na energijsko moč hipofize, ščitnice in jajčnikov.

Če seka linija Curryevega sevanja geopatogeno cono Hartmanovega sevanja, pri spanju na tem območju v zelo

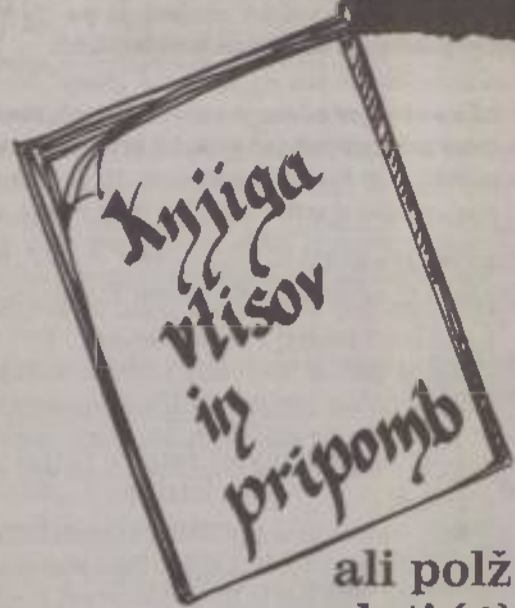

SKUŠAJTE POMAGATI
SKUŠAJTE POMAGATI

Kaj bi storili vi???

Nasvet, mnenje ali kar lastno zgodbo pošljite do 20. maja 2002 na naslov Pen - Vestnik, Ulica arh. Novaka 13, 9000 M. Sobota. Najzanimivejše bomo objavili in honorirali!

»Cejlo družžbo gor vužgé«

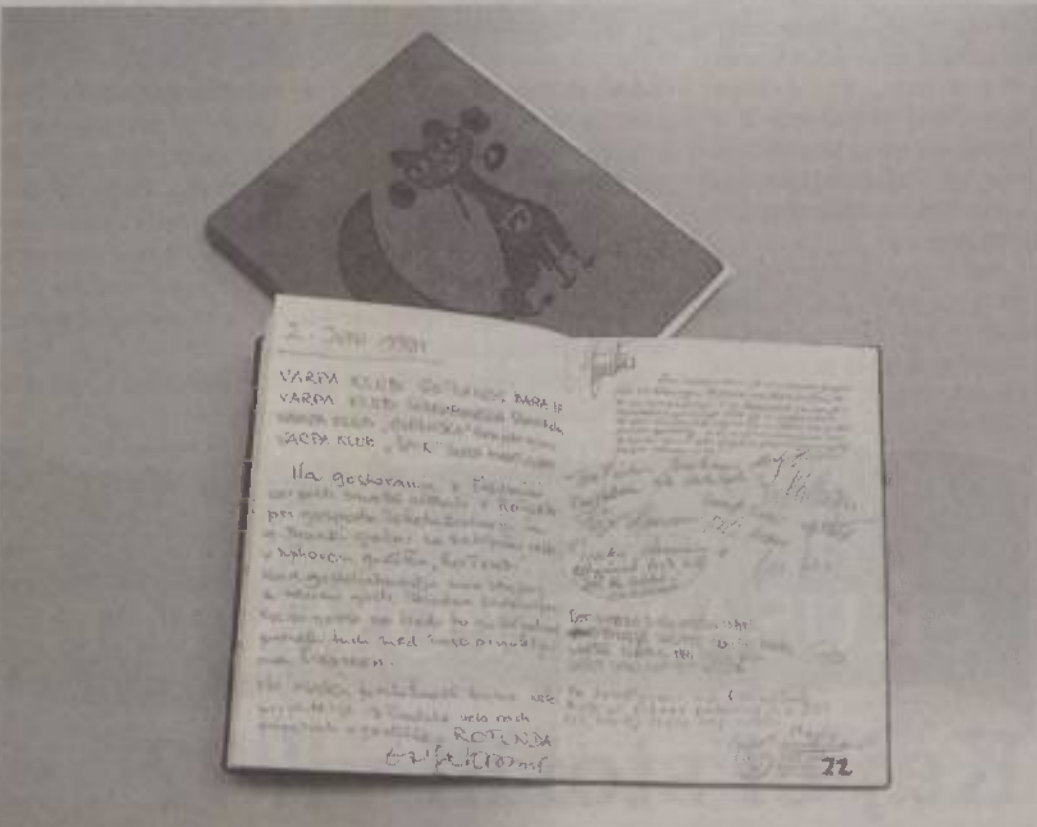

ali polž v solati (4)

Če me v kakšni restavraciji po kosilu vprašajo, ali je bilo v redu, sem vedno v dilemi, ali naj povem po pravici ali pa naj stereotipno odgovorim: »Ja, hvala.« Nikoli ne vem, ali spraševalca resnično zanima moje mnenje ali je to le vljudnostna fraza. Čeprav tisti, ki ga to resnično zanima, tudi sam dobro ve, ali je postregel kakovostno hrano ali ne. Drugim pa je tako ali tako vseeno in bo šla vsaka pripomba skozi gluha ušesa, zato je toliko boljše, da to, kar smo doživeli, zapišemo – črno na belem. Vse, kar je napisano, ima svojo moč. In več verjetnosti je, da bo naletelo na plodna tla. Dobre kritike bodo še nahranile samozavest in pohvaljeni se bo še bolj potrudil, če ne spada v kategorijo tistih, ki zaspijo na lovorikah seveda, če pa je kritika negativna, bo stvari vsaj poskušal spremeniti na bolje. Ali pa, saj veste, ostanejo vedno najboljši.

Pri Rotundi misli spremenijo v verze

V gostilni K rotundi hranijo dve knjigi vtisov in pripomb, prva je stara več kot deset let. Gorazd Grabar, mlad in simpatičen gostinec, kot so o njem zapisali gostje, je povedal, da gostje zelo radi zapišejo, kako so se imeli pri njih. Res je tudi, da od vseh knjig vtisov, pohval in pritožb, ki smo jih odkrili doslej, knjigi iz gostilne K rotundi izstopata tudi po tem, da je zapisanih največ svežih, netipičnih in izredno duhovitih misli. Prav nič tistih stereotipnih o tem, kako so bili zadovoljni, kako so jih lepo sprejeli, kako lepo je bilo, in podobno.

Knjiga vtisov in pripomb v gostilni K rotundi v Selu je polna duhovitih misli, ki so zapisane v najrazličnejših pisavah in jezikih. Včasih so v verzih ali kdo kaj nariše.

Prijetno smo presenečeni, da v tem delu Slovenije delajo ljudje v gostilnah, ki so »šik« naši domovini.

Misli, zapisane v knjigi, pa so pozitivno naravnane in polne hvale, velikokrat tudi na hudomušen način.

Abraham ploudi mojo mamo po Goričkon, zatau se je v Rotundi skrila in en ljubljanski zrezek pokosila, zraven pa liter palinke spila.

Niso pa redki tudi tisti, ki jih je doživetje tako očaralo, da so svoja občutja spremenili v rime in verze. Res ne vem, ali so vsem postregli s takšno pijačo in hrano, da so se besede kar same od sebe začele rimati. Sicer pa moram vprašati, kaj so jim postregli. Zapisali pa so tudi takšno pesmico:

Rotunda, Rotundam ti si kongunda, ko smo odšli, smo jokali vsi.

Toplo junijsko nedeljo tu bilo je prav veselo, tu dobili smo kosilo, juho in mesa obilo, zraven smo veliko pili, se smejali, se hladili, saj bilo je strašno vroče in še torte vsemogoče. /.../

Svojo pokrajino pa radi predstavljamo tudi s hrano. Res je, da želimo svoji družini, prijateljem pa tudi tistim, pred katerimi bi se radi na kakšen koli način postavili, dali najboljše. In naj me vrag, če z dobro hrano ne osvojimo vsakega. Tudi ljubezen gre skozi želodec. Velikokrat je tako, če smo zadovoljni s hrano, lahko spregledamo marsikatero pomanjkljivost. Dobra hrana je le pičica na i, da lahko koga spravimo na kolena in ga navdušimo.

Katjo sem hotel popeljati po Prekmurju in ji ga prikazati v najlepši močni luči. Vedel sem, da k temu spada tudi dobra hrana in pijača. Pripeljal sem jo k vam, to je bilo najino prvo skupno kosilo... /.../ in nisem bil razočaran. Katja pa je odšla z mehкими kolena.

/.../ In čeprav od nas še ni nobeden »doza«, hrano in pijačo pohvalila sta tudi dva Francoza. Če pa Gorenjec gostilno vam pohvali, potem gotovo ste gostinci pravi. Ko se naslednjič oglasimo, upam, da kaj zastonj dobimo ...

Jolanda iz gostilne Kuhar - Kosi je staro knjigo raje kar vrgla v koš, saj so bile v njej same »norosti«.

V prejšnji so bile same norosti

Žal pa v gostilni Kuhar - Kosi v Pucncih hranijo le zadnjo knjigo vtisov in pripomb. »Staro sem kar vrgla v koš,« je povedala Jolanda, »če pa so bile v njej zapisane same norosti. Ne, nič slabega ali kakšne pritožbe, ampak takšne stvari, ki niso za javnost.« Tako se je nasmehnila gospodarica, ki je prevzela točilno mizo te sto let stare gostilne. Škoda edino, da knjige niso imeli od takrat, ko je gostilno še vodil njihov dedek. Samo zidovi vedo, kaj vse se je tukaj zgodilo, koliko veselih družb se je zbralo, koliko lepih praznovanj, morda tudi žalnih slovesnosti. Sedaj je nova knjiga na vidnem mestu za točilno mizo.

Tu nikoli te ne čaka prazna čaša, to je super ošterija - Anja naša.

*Če smo gda slabe voule,
Nas po dobro volou k Anji vliče,
Prva za šankon se ti Nada nasmige,
Šefic pa lepo Breno zažene,
Cejlo družžbo gor vužge,
Pa nan s ten skrbi odžene.*

Prav gotovo je že teh nekaj lepih misli tehten dokument in dokaz, ki priča, da se tu rade ustavljajo vesele družbe in da jih vežejo prav lepi spomini. Kjer najdemo lepo knjigo vtisov in pripomb, me takoj prepriča, da gostilna nekaj mora imeti v sebi. Kako tudi ne, koliko pa je gostiln, ki

se lahko pohvalijo s 100-letno tradicijo, ki nikoli niso zaprle vrat!

Povejo že, povejo, zapišejo pa ne

Knjigo vtisov, pripomb in pohval pa imajo tudi v lekarni v Šavel centru v M. Soboti. Knjigo imajo od vsega začetka, in čeprav je na vidnem mestu, bolj redki zaprosijo zanjo ali v njej strnejo svoje misli. Nekaj pripomb je, in te so same pohvale za prijaznost, odprtost in svetovanje.

Strokovno zelo kakovostne storitve in prijazno osebje.

Žal se ljudje premalo odločamo, da bi svoje občutke in izkušnje tudi zapsali. »Povejo že, povejo, žal pa jih ne napišejo.« Tako se hitro pozabi. To, kar je zapisano, pa velja in ostane in veliko ljudi to prebere. Zgodi pa se nam tudi, da si o kom lepo mislijo, pa mu tega ne upajo povedati. Premalokrat pomislimo, kako nam vsaka pohvala, pa naj je še tako drobna, godi in daje moč za nadaljnje delo.

A. Nana Rituper Rodež
A. N. R. R. in J. Z.

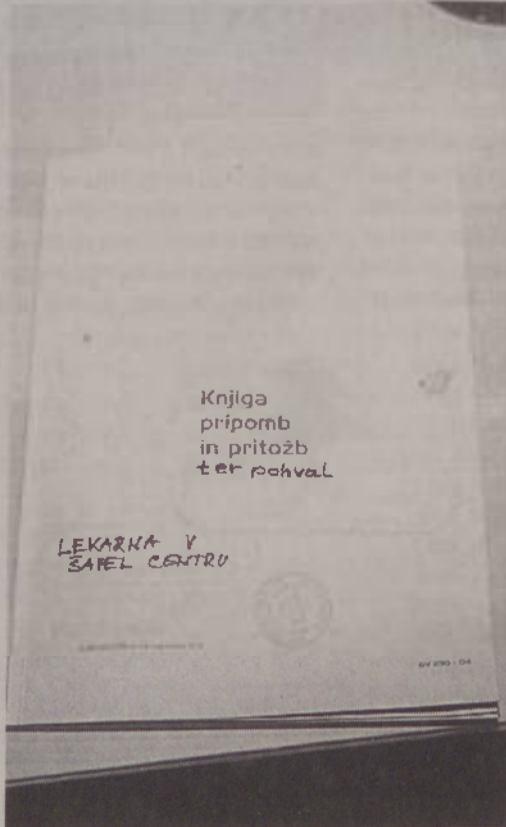

v solati!

Povejte na Penov glas!

Vabimo tudi vse vas, dragi bralci in bralke našega časopisa, da nam zaupate svoje vtise o doživetjih v lokalih ali na javnih mestih. Lahko je kaj lepega, ste kje prav posebno dobro jedli ali pa so vas sprejeli prijazni ljudje, so vas morda rešili iz nerodnega položaja. Prav gotovo pa se vam je zgodilo tudi kaj takega, kar gostilnam ni ravno v ponos. Morda takrat niste imeli poguma, da bi to zapisali ali komu povedali. To lahko storite sedaj in na ves Penov glas poveste svoje. Dobro in slabo, vse skupaj lahko pripomore k izboljšanju kakovosti ponudbe v naših lokalih. Napišite nam, kakšen je bil vaš polž v solati!

Vaše vtise, pritožbe, pohvale in pripombe čakamo na naš naslov: za Polž v solati, Pen, Podjetje za informiranje, 9000 Murska Sobota, ali po elektronski pošti Nana.rr@p-inf.si

Ljudje v lekarni radi pohvalijo, redkeje pa se odločijo, da svoje misli tudi zapišejo.

Domnevni morilec dobrega človeka iz Negove in predsedniškega kandidata že leto dni na prostosti

OSTE
BAKAL

I Z

M O J E G A

A R H I V A

IV.

umorom Ivana Krambergerja. Jasno smo lahko razumeli, da ga je očitno strah morebitnih posledic, in kljub nagovarjanju, da bi bilo dobro, če bi širši javnosti pojasnil celotno zadevo, je ostal pri svoji odločitvi.

Želi si pridno pomočnico

Peter Rotar se po videzu ni veliko spremenil od takrat, ko smo ga poleti 1992 videvali na slikah v časopisu. Prijazen, kratko pristrizen možakar, malo starejši od Abrahama, čeprav gotovo močno trpi, deluje navidez veselo. Vsaka njegova beseda je povezana z obdelovanjem kmetije in življenjem v prihodnje. Državi očita, da premalo naredi za kmete in da je vedno težje živeti od svojega dela na kmetiji, enako pa tudi, da je kmečka pokojnina (sam ima menda okoli 30 let pokojninske dobe), ki znaša le nekaj nad 30 tisočakov, premalo že za sprotne obveznosti in plačilo položnic. Pogosto v samoti razmišlja, kako in kaj naprej, toda ne ostane mu nič drugega, kot da spet zgodaj zjutraj vstane in začne z delom v hlevu in na kmetiji, kajti sedaj bi kaj drugega tudi težko počel. Toda vedno težje je, saj mu tudi zdravje nekoliko peša, in čeprav mu svojci pomagajo, to ni tisto, kar bi si želel. Potreboval bi tudi žensko roko, toda takšne ženske, ki bi prišla živeti tudi na uspešno in napredno kmetijo, ni. Zaveda se tudi, da ženske nekoliko moti njegova bližnja preteklost. Kljub vsemu pa verjame, da bo nekako preživel, le če bo zdrav in bo lahko delal, kajti kmetije ne želi in tudi ne more prodati.

Nekako skozi vrstice razberemo, da v zaporu ni bilo težav, da je večkrat prihajal domov na »vikend«, bil pa je tudi pred štirimi leti, ko mu je umrla mama. Hvaležen je bratom in sestram, da so vsaj od znotraj opremili hišo, tako da se je

Bliža se desetletnica smrti Ivana Krambergerja

Kot da bi bilo včeraj, a zgodilo se je dober mesec manj kot pred desetimi leti. Bilo je na binkoštno nedeljo, 7. junija leta 1992, ko je bil tragično umorjen znani dobitnik, posebnež in predsedniški kandidat Ivan Kramberger iz Negove. Kako cenjen je bil pokojni Ivek, kot so ga mnogi imenovali, so pokazale že prve demokratične predsedniške volitve v samostojni Sloveniji, saj so mu namenili slovenski volivci brez kakršnekoli strankarske podpore kot samostojnemu predsedniškemu kandidatu kar 20 odstotkov glasov, s čimer je človek z opico in otroškim vozičkom močno razburkal slovensko politično javnost in nekatere očitno tudi prestrašil. Kako priljubljen med Slovenci, in ne le Slovenci, je bil Ivan Kramberger, je pokazalo tudi več deset tisoč obiskovalcev (v enem pomladnem dnevu leta 1992 je prišlo kar 73 avtobusov iz vse Slovenije in tudi iz tujine), ki so v začetku zadnjega desetletja minulega stoletja obiskali Negovsko jezero, kjer si je Ivek ustvaril lepo družinsko gnezdo z gostinskimi lokalom, ki je bilo menda najbolj obiskano na območju Slovenskih goric in sploh severovzhodne Slovenije. In gotovo je prišla velika večina obiskovalcev zgolj zaradi Iveka in njegovih številnih znamenitosti, ne pa zaradi gostilne ali Negovskega jezera.

Petnajst minut pred dvanajsto je odjelknil strel

Toda tistega toplega nedeljskega popoldneva v letu 1992, le nekaj mesecev pred drugimi demokratičnimi predsedniškimi volitvami, se je zgodilo tisto, kar je Ivek večkrat napovedoval, ker naj bi ga že prej poskušali umoriti, na promocijskem nastopu za predsedniške volitve. Bil je pravzaprav povabljen na neko gasilsko veselico v Jurovski Dol, današnji Sveti Jurij v Slovenskih goricah, in vabilo je z veseljem sprejel, saj je imel rad Slovence in rad se je z njimi družil. Žal pa ni dočakal, da bi se pošteno začela, ne veselica in ne njegov nastop v njegovem stilu. Petnajst minut pred devetnajsto uro je pred gostilno v Jurovskem Dolu odjelknil strel, na levi strani Ivekovi prsi se je razlila kri, prva demokratična kri v Sloveniji, kot so trdili nekateri, a kljub temu nihče ni mogel dojeti, da je Ivek nekaj sekund po strelu izdihnil. Nihče se sicer ne spominja, katere besede so zadnje prišle iz Ivekovi ust, a zanesljivo je bilo slišati kot: »Varujte mi moje Slovenijo!« To je namreč v svojem razburljivem življenju pogosto poudarjal.

Tako je odšel »večni« Ivek Kramberger, ki sedaj že deseto leto mirno počiva v svoji zemlji v Negovi, ki jo je imel najraje, saj se je kot revež dolga leta prebijal skozi življenje, in zato je znal ceniti svojo domovino. Ko pa bi v demokratični in samostojni državi Sloveniji lahko zaživel s polnimi pljuči, to očitno nekemu ni bilo po volji in Ivek je moral oditi. Mnogim sedaj ni jasno, zakaj se je to zgodilo, in čeprav je njegov domnevni morilec skoraj devet let odsedel v zaporu, se mnogi vedno sprašujejo: Ivek, kdo in zakaj te je umoril?

Peter Rotar pridno obdeluje svojo veliko kmetijo in ne želi (ne upa) govoriti o dogodkih izpred slabih desetih let

Za umor obdolžen Peter Rotar, ki je že prestal kazen

In to smo, enako kot že nekajkrat prej, spet skušali izvedeti tudi sami, saj smo v Jurovskem Dolu ponovno obiskali človeka, ki naj bi sprožil strel, zaradi katerega je umrl Ivan Kramberger. Kljub nekaterim »dobronamernim nasvetom«, da to ni varno, smo tako kot že večkrat obiskali Petra Rotarja, ki je pred slabim letom predčasno zapustil zapor na Dobu. Potem ko je bil na prvostopenjskem sodišču obsojen na devet let zopora, se je višje sodišče odločilo zvišati kazen na 12 let, kar je vrhovno sodišče tudi potrdilo. In potem ko je v zaporu vzorno prebil več kot dve tretjini kazni, so ga predčasno izpustili. Namesto zapuščene domačije v neposredni bližini kraja, kjer je umrl Ivan Kramberger, smo našli lepo negovan in urejen vrt, urejeno, čeprav še ne popolnoma dokončano veliko stanovanjsko hišo, okrog gospodarskega poslopja pa tudi nekaj kmetijskih strojev in vse drugo, kar spominja na pravo in trdno kmetijo v Slovenskih goricah. Nekoliko nas je prestrašil večji nemški ovčar, ki se menda ni strinjal z našim obiskom. Zaman smo poskušali z zvonjenjem, kajti hiša je bila zaklenjena in se nihče ni oglasil. Toda čedalje glasnejši pasji lajež je končno slišal tudi gospodar Peter Rotar.

Očitno je, da je na kmetiji pridna in delovna roka, čeprav tam živi samo en človek, katerega so mnogi zaznamovali kot morilca. In to je bil človek, katerega smo tokrat tudi načrtno obiskali, in ki se nam je kmalu pridružil pred hišo. Malo pozneje je sledilo prijazno povabilo v hišo na kozarček, kot je dejal, čeprav je takoj, ko smo mu pojasnili namen našega obiska, odločno zavrnil, da bi se pogovarjali o umoru, o sojenju, bivanju v zaporu in podobno. Kljub temu se nismo odpovedali vsaj »navadnemu« pogovoru ob kozarcu »rdečke«. Peter Rotar nam je povedal, da ga moramo razumeti, zakaj ne more in ne želi govoriti o zadevah, ki so povezane z

Jurovski dol

mama iz stare hiše v neposredni bližini lahko preselila vanjo. Pove nam tudi, da se dobro počuti ter da se dobro razume s sorodniki, sosedi in znanci.

Njegovo življenje, ki se je ustavilo nekako poleti 1992, pa da se spet vrača v stare tokove in da bo vedno boljše. Po prijetnem klepetu se posloviva in Peter se spet odpravi po svojih opravkih, ki jih nikoli ne zmanjka.

Mnogi še vedno dvomijo v Rotarjevo krivdo

Njegovi sosede in znanci nam pozneje zatrjujejo, da ne morejo verjeti, da bi bil Peter zmožen storiti tisto, za kar je skoraj devet let prebil v zaporu. Enako menijo tudi nekateri Petrovi lovski kolegi, po mnenju katerih je bil samo »orodje v rokah tistih, ki so morali hitro najti žrtev«. Nihče ne verjame niti izjavi, ki jo je dal Rotar pred slabimi desetimi leti na okrožnem sodišču v Mariboru: »Proti večeru sem kosil na sosedovem travniku, in ko sem spil pet skodelic vina, sem se napotil proti domu. Ves čas ko sem kosil in potem krmil živino, sem poslušal Krambergerja, ki je govoril na trgu. V svojem govoru je kritiziral vlado, govoril, kaj bi bilo treba storiti za reveže ... Ko sem ga poslušal, nisem razmišljal ali čutil nič posebnega. Ne vem, kaj mi je šinilo v glavo, čutil sem tako močno silo, da moram storiti to, in nič me ne bi moglo ustaviti ...« se je prvi dan sojenja 24. avgusta leta 1992 pred polno dvorano mariborskega sodišča spominjal Rotar.

Po drugi strani pa nekateri sogovorniki v Jurovskem Dolu ne le da ne verjamejo, da bi bil Rotar zmožen storiti, temveč ga vsi po vrsti hvalijo. In zato so, ko smo se odpravljali iz Jurovskega Dola in iz osrednjega dela Slovenskih goric, za nami ostajali z meglo oviti polja in hribčki, vse je bilo nekako v sivini kot na naši sliki, misli pa so se nam spet vrnile k Petru Rotarju in še dlje nazaj k Ivanu Krambergerju. Spet pa so se nam v mislih porajala nova in nova vprašanja, na katera najbrž nihče (ali pač!) ne ve odgovora ...

»Ge bi tuj lejto!«

Avion, eroplan, letalo, kak bi še njemu lejko pravili? Komi tou trbej? Naš prejnjin. F staroj Jugoslaviji bi pravili »Nek se vidi raskoš«. Od kec naš prejnjin takša vola, ka bi po svejti lejtal s ten nebeško dragin avionon. Mogoče ka do bliže Vsevišnjemi, ka njin te leži odpistij takše zapravljanje. Ali pri nas je pa en pregovor, šteri pravi: »Kdor visoko leta, nizko pada.« Je pa cejna toga aviona ujša od cejne benzina. Sakšo minuto je avion drakši par gezero dolarof. Te so najprle »pozabili«, ka trbej DDV plačati, te so pa še pozabili, ka ga nedo z gotovimi pejnezami kúpivali, liki s krediton. S kakšnim krediton? Ne ven, mogoče je od Rdečoga krijža še kaj ostalo. No, račun je še nej gotov. Špedicijski stroški do en procent od vrednosti aviona. Ne čuje se dosta, samo tou je 150 milijonof tolarof. Samo za špedijske stroške bi

No, ka smo pa z enof nogouf že v evropskoj uniji, je pa dokaz, ka so Peterleja notri zeli k enoj evropskoj organizaciji ali komisiji, samo so še nej gor prišli, ka točno bi naj on tan delo. Pa te mij naj nejdemo v Evropo? Vej so pa tan glij takši kak eti pri nas. Samo tou se zna, ka je doubu 13 stolec f toj nekšoj evropskoj komisiji. »13?« San pijto atija. Ja, 13. Vej pa tij sigdar gučiš, ka je 13 pujcek brez cecka pr čoki. Bi skoro vörvo, san pravo atiji, ka do nas cecali ovi z Evrope, nej mi nje.

Rupel je pa cejli repeči, če samo što zucne prouti NATO-ji. Tak je tou v našoj državi. Brez aviona smo nula, brez Natoja pa še vekša. Graba. Ka nemo gučali od Evropske unije. Po zadnji podatka do slovenskin kmetan dovolili, iz ovi njuvi evropski kvot, ka do lejko si slovenski kmetje fküper meli eno kravo.

lejko za naše prejnne kúpili 5 ali 6 najvejši mercedesov. Pa koga tou briga. Avion ščemo meti pa gotovo. Brez aviona smo zdravo. Nišče nas več nede ščel meti. Nej v Evropi pa nej v NATO-ji. Tak ka naj ga li kúpijo čimprle, ka vači de več košto, kak je Slovenija vredna.

Najlepše pri sen je, da nan nakladajo, ka do na tisti ledrni stoucaj pouleg mahagonijeve mize ranjence vozili. Kakše ranjence? S štere bojne? Što tu ma koga za somara? Naš ati se sakše gojno gleda v glendalo, če so njemu nej kaj magareča vüja zrasla. Pa da se tak gleda, se spitavle: Kak te naša opozicija tou tak naraji coj gleda. Ja, kak ne bi gledala, vej je pa sen sakše opozicije, ka bi en den gratala pozicija. Ah, takši je vrag, si misli. Lejko mo se pa mij en den tuj f ton avioni vozili, si brodiyo. Pa so tak naraji fajn tuo. Vači če šteromi ne paše, kak šteromi z nej njegove stranke olstik stogij, že je interpelacija na stouli. Ati je negi prešto, ka so srmaški Angleži gor prišli, ka njuva vlada ne nuca aviona, pa da do kama leteli, te do leteli z gor zetin avionon ali pa z rednof linijof. Lejko je po enon kraji razmimo, samo 30-krat ji več ge kak nas Slovencef. Pa služijo znankar tuj dosta menje kak mij bogati Slovenci.

Ta de znankar zaprejta v lublanskon živalskon vrti. Ka do jo deci kazali. Pijla de pa samo kakao, ka de te lejko evropsko Milko kakala.

Glavni hit te čas f Sloveniji je odavanje bank. Že pa ma država pouleg svoj pisker. Oni te povejo, tomi ja, tomi nej odati. Ka do pa še odavali? Vej je pa že skoro nika več nej ostalo. Se je fajn privat.

Od toga, ka odajo, pa si pejnezi idejo v dobrobit pa razvoj slovenskoga naroda. Ja, ka bi pa radi več. Še šteli so, kelko nas ge slovencef. Ka če se preštemo, mo meli nove vrtece pa šoule pa telovadnice. Raj na zemli, ta naša Slovenija. Ati je pravo, ka bi nas lejko sakši keden dvakrat šteli, če bi tou se doubili. Ka samo te nezerenski avion košta telko kak dvej prejpotrebni onkologiji, za štere že par lejt pejneze prosijo, ja koga pa tou briga. Te do pa pa medvedeke zberali, kak so za pediatrijo.

Ati vüpa, ka te, da te avion dobimo, nemo pa za benzin zberali pejneze, ka vači nedo mogli leteti. Ati je eto večer neka računon pa je zračuno, ka sakši zaposleni Slovenec coj da za te novi avion skoro 100 dolarof. 25 durkof. Pa se je zamislo pa je pravo neka takšoga, ka nanč paper ne prenese. So pa bile omenjene mame od ništerni znani Slovencef.

P. S.: Se tou, ka ste prešteli, se falabougi ne dogaja pri nas, liki v enoj do kraja pokvarjenoj državi, štera se zove Avionija.

KENY

HAJ, PENOVCI, izbiramo

NAJ

BOLJ »odpelano« vozilo Pomurja

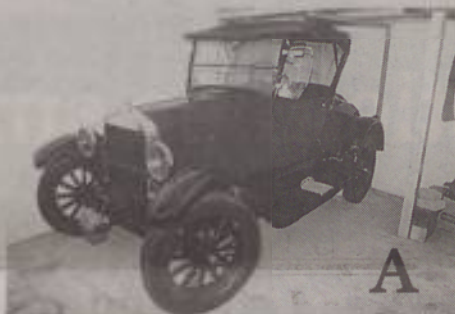
NAJBOLJ NEOBIČAJNO, NAJBOLJ NEVSAKDANJE, NAJBOLJ ODŠTEKANO ... PREVOZNO SREDSTVO

kakšne »fotke« ste poslali!

Pred vami je šest najbolj izvirnih in moram priznati izredno dragocenih vozil. Na vrsti ste, da izberete

NAJBOLJ ODŠTEKANO.

Na dopisnico napišite črko (od A do E) vašega finalista. Vsi, ki boste glasovali, pridete v boben, enega čaka nagrada. Dopisnico pošljite na naslov: agencija VENERA, Ulica arh. Novaka 13, 9000 Murska Sobota, s pripisom NAJBOLJ »ODPELANO« VOZILO.

FORD A, letnik 1928

Eno leto mlajši lepotec kot tisti zgoraj je edini v Sloveniji in Evropi. Na njem oz. v njem je kar 99 odstotkov originalnih delov. Vozen in registriran se še danes prevažna po naših cestah, tu in tam seveda. Marjan Vidovič pa ga čuva kot punčico svojega očesa.

FORD T, letnik 1927

Lastnik Marjan Vidovič nam je zaupal, da je to čudovita škatlica na štirih kolesih, NAJBOLJ PRODAJAN AVTO NA SVETU in PRVI avto, izdelan na tekočem traku, seveda v Ameriki in ne pri nas v Evropi. Stal je manj kot navadno kolo. Charli Chaplin se je nekoč ponosno vozil prav v takšnem vozilu.

Odštekani moped prihaja z Vaneče. Janez Vutek meni, da je odlično prevozno sredstvo za mlade in malo starejše, komu bolje pristoi, pa presodite sami.

Opel record, letnik 1956

V voznem stanju, da se z njim še danes pejejo na pijačo, saj izredno malo »troši«. Štefan Kuzmič iz Zenkovec ga je kupil 1967. leta, garač na štiri kolesa pa je včasih poleg ljudi prevažal tudi cement.

Kerčmarjev BMW ISETA 300, letnik 1958

Izjemno majhen, s samo enimi vrati, ki se odpirajo spredaj, na vratih je nameščen volan. Verjeli ali ne, odlično se obnese na spretnostnih voznjrah. Aleksander Kerčmar iz Gornjih Petrovec slavi tudi kot najstarejši voznik rallyjev, za veterane seveda. Srečno!

Matjaž Pavlinjek si je tole prevozno sredstvo omislil kar sam. Sveti se kot sonček. Ko se pelje iz Černelavec v Mursko Soboto, ga jasno in glasno slišijo tudi v Rakičanu.

Kdo pa so ti mladi fantje?

Po fotografiji sodeč je bila kakšna pozno poletna nedelja leta 1904, ko sta se Rudi in Franc, sinova radgonskega grofa Rudolfa Fünfkirchna in soproge Helene, podala malce naokrog po mestu na, za tiste čase, dokaj nenavaden in redek način. Ko je bil narejen posnetek, sta bila fanta, spredaj Rudi, zadaj Franc, stara 12 oziroma 11 let.

Njun dom je nad današnjo radgonsko avtobusno postajo, pravzaprav nekoliko bolj desno od nje, za blokom. Ob zadnji osamosvojitveni vojni je tam redno pokalo, saj so bili v gradu -kasarni vojaki JNA, okrog gradu pa »naši«. To je bila verjetno tudi poslednja pomembna vloga strelskega dvor-

dom Rdeče armade pa se je z družino umaknila v Avstrijo. Njeni otroci so po vojni večkrat obiskali Gornjo Radgono.

Oba naša kolesarja sta bila, ko sta odrasla, gojenca terezijanske vojaške akademije v Dunajskem Novem mestu. Starejši Franc je postal nadporočnik in je služil pri 11. regimentu. Dobil je različne medalje in odlikovanja. 29. novembra 1916 je padel v mestu Ezolanesti (Romunija) v Karpatih.

Rudi je končal akademijo isto leto, ko se je začela 1. svetovna vojna. Avgusta je končal akademijo in takoj odšel na fronto. 22. oktobra istega leta je že dal življenje za cesarja pri Opavi v Galiciji. Kljub kratkemu

Stavba na levi stoji še danes (semaforizirano križišče).

Radgonska grofiča na rekreaciji

ca v zgodovini tega kraja, ki so ga postavili ravno zato, da bi branil sovražniku dostop v mesto z južne strani. Postavili so ga leta 1466, v njem pa je takrat bival oskrbnik deželnega knezjega urada Štefan Schack.

Zadnji lastnik je bil grof Rudolf Fünfkirchen, rojen leta 1860 v Linzu, umrl v G. Radgoni leta 1934. Poleg obeh fantov je družino osrečevala še hčerka. Poročila se je z grofom Esterhazyjem, lastnikom velikih posestev in več gradov na Madžarskem in v Avstriji. Kot odrasla je večino časa preživela v Budimpešti, pred priho-

času se je v bojih dobro izkazal in si prislužil kar nekaj odlikovanj. Po končani vojni so ostanke obeh sinov prepeljali v družinsko grobnico v G. Radgono. Pokopana sta na pokopališču, ki je nad njuno domačijo.

Za družinsko grobnico skrbi msg. Franc Puncer, upokojenec iz Gornje Radgone, ki se je za to delo odločil, ko je od številnih faranov zvedel, kako dobra je bila pokojna grofiča. Lačnim otrokom in drugim je delila hrano, ko je le-te najbolj primanjkovalo. Pozneje je bila tudi sama odvisna od dobrote drugih ljudi. Proti koncu življenja,

na primer, je vsak dan čakala pri Pepiki Kurnik, da ji je le-ta, ko je pomolzla, dala lonček mleka. Pepika je bila nekoč pri njej kuharska pomočnica ... Po smrti svojega moža Rudolfa se je grofiča znašla velikih finančnih težavah. Nekaj časa so ji pomagali grofovski družina Zichy iz Beltinec in veleposestnik Pitz iz Topolovec. Na koncu je morala prodati del zemljišča.

Ob kapitulaciji Nemčije leta 1945 so grofico nagovarjali, naj zapusti Radgono in se odseli v Avstrijo, pa je odgovarjala, da ni nikomur storila nič žalega, zato se tudi ne

boji ostati, in je osvoboditev dočakala v Radgoni. Nova oblast jo je deportirala v taborišče v Strnišču (današnje Kidričevo). V bistvu je imela srečo, da je prišla živa od tam. Izselili so jo v Avstrijo, kjer je umrla leta 1949. Helena Fünfkirchna je pokopana v Gradcu.

(Lastnica originalne fotografije je Pavla Vajs iz G. Radgone. Podatke o družini grofa Fünfkirchen je dal Jože Rogan oziroma so vzeti iz edicije Gradovi in dvorci v občini Gornja Radgona.)

Joseph Maria R.

Od 25. aprila do 30. maja

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

OVEN
(21. III. – 20. IV.)
Pravi pogled in pesimizem bo izginil. V tisti zadevi je še vse odprto. Ne poskušajte se predstavljati drugačnega, kot ste, ker lahko to samo škoduje. Z bližnjim je treba urediti komuniciranje, ker se zatika, čeprav vse skupaj ni vredno omembe. Na splošno je trenutna situacija dobra, toda razmere se lahko kaj hitro poslabšajo. Do sredine meseca ugodno za dogovarjanje. Osamljeni lahko najdete sorodno dušo.

BIK
(21. IV. – 21. V.)
Mesec ljubezni in sreče. Zadeva se bo razvijala v pozitivni smeri. Odkrit pogovor bo potreben, če hočete trezno odločitev. Tokrat bo tako, da bodo imeli drugi več energije, vam pa se enostavno ne bo dalo. Prevelika radovednost vas lahko pripelje do tega, da boste izvedeli tisto, kar vas ne zanima. Nakup nove garderobe: ali je potreben ali se bo pokazala ugodna priložnost. Nekdo veliko razmišlja o vas, vendar tega ne upa pokazati.

DVOJČKA
(22. V. – 21. VI.)
Vsaka stvar ima svojo mero in mejo, zato pri zabavi ne pretiravajte. Kmalu bo prišlo do pomembne spremembe, ki bo zahtevala precej energije, da se v njej znajdete. Dogodek bo dobra priložnost, da se zamislite o svojih načrtih in možnostih ter željah. Tisto, kar se vam zdi pomembno, v resnici sploh ni tako. Vznemirjanje zaradi tistega, kar ni pomembno, prinese temu primerne rezultate.

RAK
(22. VI. – 22. VII.)
Vglavi se vam nekaj plete, kar lahko privede do različnih zapletov. Še nekoliko razmislite. Pojavila se bo neka stara zadeva - na katero ste že skoraj pozabili -, ki bo zahtevala odgovor. Ne polagajte velikih upov samo v eno stvar, predvsem zato, ker je veliko vpletenih. Ne zadržujte se predlogi. Kmalu priložnost za uspeh na področju, o katerem niste razmišljali na glas. Izkoristite naklonjenost prijateljev in okolja.

LEV
(23. VII. – 22. VIII.)
Previdnost ni nikoli odveč. Kaj je z obljubo, ki ste jo dali nekomu od bližnjih?! Zaplet, ki ga boste sami zakrivali, boste tudi sami rešili, vendar to ne bo zastonj. Delati se preveč pametnega, če ni potrebno, nikomur ne koristi, najmanj pa vam. Prisluhni ti bo treba. Obremenitev bo velika, zato razmislite, koliko ste sami sposobni prenesti. Sicer pomemben mesec na poklicnem področju. V krogu prijateljev boste našli dobre sogovornike.

DEVICA
(23. VIII. – 22. IX.)
Izkoristite vitalnost, pozabite na črnogledost. Nekdo se vam približuje. Ugotovite njegovo namero in šele takrat ukrepajte. Če je kaj nevarnega, potem je to v tem trenutku prenapetost. Morate si vzeti več časa! Da bo stvar ugodno rešena, se boste morali odpovedati eni ugodnosti. Odličan mesec, poln energije. Ker boste znali hitro in energično ukrepati, boste osvojili neko srce. Zvezek, spomin. Najdite možnost, kako se sprostiti.

TEHTNICA
(23. IX. – 22. X.)
Dobre novice vas ne smejo uspavati. Nova poznanstva, vendar starih prijateljev ne pozabljajte. Zdelo se vam bo smešno, kar počnejo drugi, vendar mnenje o tem zadržite zase. Nekoliko zamenjajte okolje ali kakšno osebo. Uspešno opravljeno delo bo večplastno koristno, poznalo se bo tudi na družbeni lestvici. Kar nekaj besednih dvobojev se vam obeta: na vaši strani inteligenca, na oni silna moč, zato ne tvegajte preveč. Na kolo za zdravo telo!

ŠKORPIJON
(23. X. – 21. XI.)
Tisto se bo razkrilo, vendar ne boste ravno zadovoljni, čeprav bi lahko bilo še slabše. Dosežen cilj za vsako ceno se lahko spremeni v drago šolo. Pri poslu (v šolji) se bo začelo dogajati z veliko naglico. Ob določeni koncentraciji in prizadevnosti boste ugotovili, da vam takšne razmere celo ustrezajo. Počasnost se bo pojavila ob nepravem času. Razlaganje vaših problemov ne bo razrešilo ničesar.

STRELEC
(22. XI. – 21. XII.)
Splača se potruditi in vložiti nekaj več dela, ker bo rezultat nesorazmerno višji od vloženega dela. Zabava bo nekaj prinesla, kar bo zahtevalo razmislek. Tveganje bo potrebno, ker v tem trenutku ne morete veliko izgubiti, tudi zato, ker vam stoji ob strani Mars. Potovanje ne bo več želja, ampak resničnost, zato nekoliko pritisnite. Morda se preveč naprezate, zato želodec temu primerno reagira. Kamilica pomirja krče, bazilika krepi živce.

KOZOROG
(22. XII. – 20. I.)
Malo pogledite in razmislite, s kom ste si blizu, da ne bo prevelikega razočaranja. Uspeh bo zaslužen. Bo pa povzročil tudi nekaj zavisti. Romantični april. Ljubezen obstaja, tudi če si tega nočete priznati. Onemu je vse jasno, zato ne prikrivajte, ker vam ne uspeva. Bodite pripravljeni, da se bo priložnost pokazala povsem drugje, kot boste pričakovali. Mesec s precej veselja in ustvarjalnih dejavnosti. Ste že razmišljali, da bi se poskusili v vrtičkarstvu.

VODNAR
(21. I. – 19. II.)
Vzemite si kratek premor in čas za premislek. Dobra novica že potuje. Izzvali boste partnerja in nato zvedeli nekaj novega. Dolgčas kot že dolgo ne. Ne stojte križem rok, kajti sprememba je potrebna. Vsaka, ne ravno dobronamerna beseda, izrečena na vaš račun, naj vas ne prizadene preveč. Končno pa: morda je v njej tudi kanček resnice. Obdobje zahteva previdnost, saj se bodo različne nevarnosti kar vrstile. Pravi čas za začetek resne telovadbe.

RIBI
(20. II. – 20. III.)
Čas je, da se odločite za eno od poti (nobeča ni popolnoma dobra ali slaba). Odgovor pride, prej ko ne pa tudi razočaranje. Na poslu se bodo zadeve razvijale v eno smer, vi pa bolj ali manj v drugo. Karte so položene, vi pa morate vreči kocko. Stvari, ki se jih davno zamudili, so zgodovina. Usmerite se k razreševanju novih problemov. Sicer umirjen mesec, ko lahko močno utrdite svoj položaj. Pred vami je prekrasno ljubezensko leto.

ŠRILANKA –

Avtorja kratkega potopisa, Mirela Cvjetković in Boštjan Bertalanič, trdita, da je svet prelep in da ga je treba spoznavati, še preden ga popolnoma uničimo. Popotovanja so ena najinih strasti in še kar mnogo sveta je pred nama ... Na sliki sva pred ogromno levjo šapo pod Sigiriyo.

Kaj pravzaprav žene človeka, da se v sedanjih nevarnih časih potika po srednji Aziji, kjer je trenutno žarišče svetovnih problemov? Zakaj sploh potovati na otočko državo le streljaj jugovzhodno od najbolj južnega dela Indije Šrilanko, ki spada po navedbah FBI-ja med dvajset najbolj nevarnih držav na svetu? Le kje uspemo najti tisti kompromis med nespametnim pogumom in zdravim razumom, ki nam nekatere stvari priporoča, spet druge odsvetuje ...

Na nedeljski tržnici se zberejo prodajalci z vsega otoka in prodajajo prav vse, kar premorejo in pridelajo, mešajo se vonjave, okusi, ljudje ... Nedelja je za te ljudi plačilni dan, kjer se izkaže, ali bodo prodali svoje produkte in nahranili družino ...

Pinawella – sirotišnica slonov, kjer le-ti uživajo v zaslužni »penziji«, tekajo po deževnem gozdu, se prehranjujejo s hrano, ki jim jo dostavijo ljudje, se kopajo v reki ...

Sigiriya – velika skala, na katero vodi 1200 zelo strmih stopnic, kjer je imelo svojo letno rezidenco kar nekaj kraljev Šrilanke ob približno petsto priležnicah, ki so jim krajšale čas ...

Save Democracy – Rešite demokracijo, volite proti nasilju je bil slogan letošnjih volitev na Šrilanki. Res je zmaga demokracija, podpisano je bilo premirje med novo vlado in starimi Tamilskimi tigri.

Zlati tempelj Dambulla, kjer je v petih votlinah ročno izklesano svetišče budistov. Po nespoštljivem obnašanju dveh nemških turistov so pred nekaj leti prepovedali fotografiranje v njem. Na sliki zgradba pod svetiščem.

Kandy je posebno mesto, stanovalci se imajo za nekaj več od preostalih prebivalcev otoka, slikovito jezero z otočkom pa je skupaj s templjem zlatega zoba pravi simbol tega lepega mesta.

Ljudski plesi, čeprav precej orientalski in eksotični, imajo enak namen in cilj kot pri nas: preganjanje zla, ključ sreče, rodnosti in dobrote.

Ogromne plantaže čajev na nekoliko višjih nadmorskih višinah. Najboljši čaj na svetu so cejlonski – šrilanski. Kulturo pridelovanja in pitja čajev so jim seveda izpilili Britanci, ki so kar nekaj časa kolonializirali to deželo.

Neokrnjena, prekrasna plaža z džunglo neposredno ob obali je največji magnet za turiste. Topel ocean, živobarvne korale in slikovita lepota privablja relativno malo turistov: politične razmere so preveč nestabilne za strm razvoj turizma in prav zato so ljudje velikokrat nepokvarjeni, preprosti in iskreno prijazni.

Mesta so prava mešanica vseh vrst ljudi, vozil, živali, vonjev, okusov ... V primerjavi z Evropo poteka življenje dve prestavi nižje, časa za spoznavanje in pogovor je na pretek ...

RAJ Z NAPAKO

Praktično vodi edina pot na ta prečudoviti, nasprotij poln otok v Indijskem oceanu z letalom. Edino civilno letališče Katunayake Bandaranaika je ob sedanjem glavnem mestu Colombu. Že na prvem koraku ti dajo vedeti, da je v deželi nekaj narobe. Vojska, bunkerji, helikopterji in letala v stalni pripravljenosti; vojaške kontrolne točke pa so posejane enakomerno po vsej državi. Že nekaj časa namreč poteka konflikt med večinskimi prvotnimi prebivalci dežele Singalezijci in manjšinskimi iz Indije uvoženimi Tamilci. Le-ti so bili pred stoletji le poceni, skoraj zastoj delovna sila, že nekaj desetletij pa zahteva njihova skrajna skupina Tamilski tigri samostojnost in kar polovico ozemlja otoka, velikega za približno tri Slovenije. Svoje zahteve pridno podkrepjujejo s samomorilskimi napadi in uničenjem svoje čudovite dežele. In prav v času najinega obiska so potekale izredne volitve, kjer je prišlo do ključnega spoprijetja med t. i. modro stranko, ki zagovarja bolj ali manj radikalno rešitev tamilskega vprašanja in je na vladi že kar dve desetletji, in t. i. zeleno stranko, dosedanja opozicija, ki je za strpna pogajanja. V predvolilnem boju je bilo slišati v različnih delih države eksplozije, kljub angažirani vojski in policiji je bilo kar 50 mrtvih. Na uradni spletni strani ameriškega FBI-ja in kar na nekaj portalih so odhod tja preprosto odsvetovali. In potem, dan po volitvah, pristaneva na Šrilanki, nekdanjem Cejlonu, midva ...

Na srečo se nobena juha ne poje tako vroča, kot se skuha. Po nekajdnevem preštevajanju glasov je močno zmagala zelena stranka, podpisala premirje s Tamilskimi tigri in začela pogajanja. Prav olajšujoča novica za popotnike, ki želijo mirno in z užitkom spoznati deželo in njene ljudi. Šrilanka je namreč dežela, ki je kulturno, rasno, jezikovno in naravno zelo raznolika. Približno 70 % celotnega prebivalstva (pribl. 18 milijonov) je budistov, nekje 15 % je hindujcev, 8 % muslimanov in 7 % katolikov. In v tej državi konflikt ne izvira iz verskih, ampak iz nacionalnih vzrokov?! Uradni jeziki so kar trije: singalezijski, tamilski in angleški. Del, ki ga zasedajo Tamilski tigri, je izoliran in omejen na severni in vzhodni del države. Vsakdo odsvetuje odhod v sicer čudovite kraje, kot sta recimo Jaffna in Triconmalee, saj je vsakdan vse preveč negotov ...

Najino dvotedensko popotovanje sva začela z nekajdnevno aklimatiziranjem s takratnih evropskih - 20 °C na njihovih + 32 °C. V decembru je to, verjemite mi, prijetno opravilo. V letoviškem mestecu Hikkaduwa sva upočasnili življenjske procese, uskladila reakcije in obnašanje z lagodnim azijskim tempom in se lotila priprav za popotovanje. Pod senco kokosovih palm in ob čudovitem morju z temperaturo 27 °C je vse to prehitro minevalo. Prvi problem je bil, kako potovati po otoku? Lokalna transportna sredstva - vlak, avtobus - so smešno poceni, a tudi žalostno počasna, zato je bilo treba najti sicer dražjo, a veliko hitrejšo rešitev. S še nekaj popotniki sva združila voljo in denar in skupaj smo najeli kombi s šoferjem, ki je obvladal tamkajšnje džungelske cestne razmere, in špansko-avstrijsko-slo-

venska naveza je bila pripravljena na vse ...

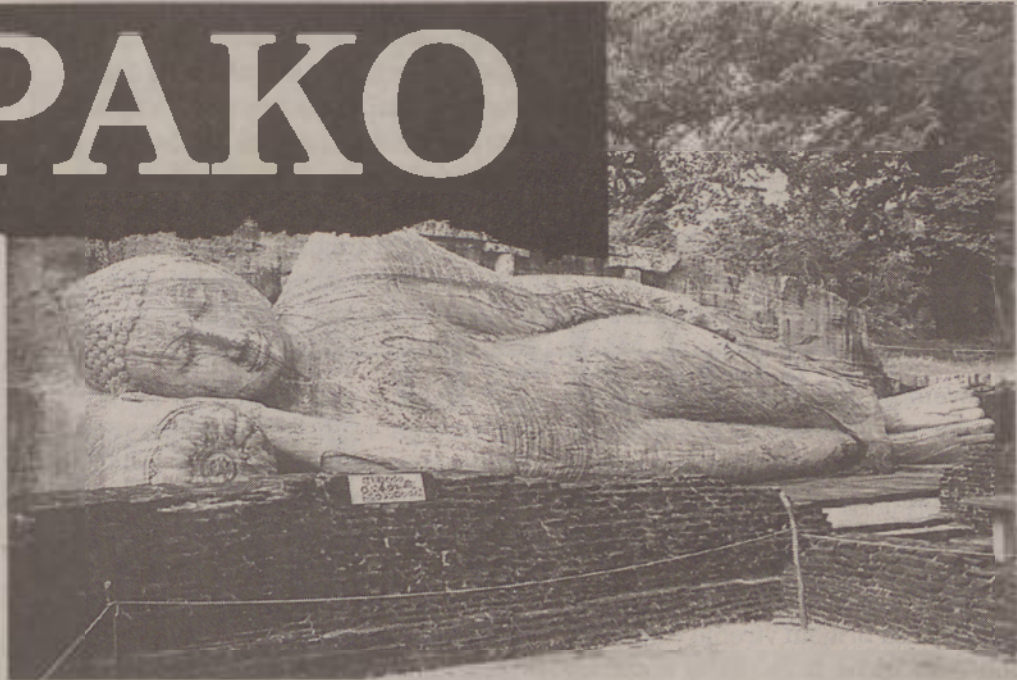
Po dvodnevem usklajevanju cen in pogojev ter uspešni sklenitvi kupčije nas je šofer Priyantha že peljal proti Pinneweli, ki je državna sirotišnica slonov. Približno 60 slonov, ki zaradi različnih vzrokov (rojstvo v ujetništvu, starost, invalidnost ...) niso več zaposleni kot delovne živali v džungli, je sredi tropskega gozda predramilo vsakega človeka, prav uživali so v svoji težko prisluzeni »penzijski«. Prehranjevanje, kopače v reki, poležavanje in poziranje turistom, ki s plačano vstopnino financirajo ustanovo, da obiskovalcu zadoščenje, da sloni tam niso zgolj figure za zabavo turistov. Po slovesu od šrilanških slonov, ki so sicer nekoliko manjši od indijskih, smo oblegali tri destinacije, pri katerih se prepletajo tako verska kot kulturna zgodovina Šrilanke. Dambulla je budistični tempelj visoko v gorah, kjer je izklesanih pet jam, ki so še dandanes sveto mesto svojim vernikom. Budizem kot ena bolj miroljubnih religij na tem tako skreganem svetu še enkrat dokazuje, da je prijazna in nekonfliktna: v Dambulli gosti tudi hindujska boga Shivo in Vishnuja. Dve nekdanji glavni mesti Anuradhapura in Pollonaruwa dokazujeta, da je že več kot dva tisoč let nazaj

V botaničnem vrtu Peradeniya je med stotnijo dreves eno zasadil tudi nekdanji veliki prijatelj Šrilanke maršal Josip Broz - Tito, ki se je v časih neuvršenih rad družil z dinastijo predsednikov Šrilanke, družino Bandaranaika ...

azijska kultura dosegala visok nivo. Čeprav danes le ruševine, ostanki templjev, knjižnic in drugih stavb dokazujejo stopnjo razvoja tedanjih prebivalcev otoka. Indijski zavojevalci, kasneje tudi evropski kolonialisti, so te kraje velikokrat opustošili, a so domačini zmeraj znova vzniknili na istem mestu ali pa kje drugje na otoku. Naposled so vzpostavili mesto, katerega gospodarji so bili vedno le sami, nihče jih ni uspel pregnati, kot se je to zgodilo v prej omenjenima mestoma Anuradhapura in Polonnaruwa: zgradili so Kandy.

Kandy je mesto v osrčju države na nadmorski višini približno 600 m, kjer se spusti nočna temperatura na za njih zelo hladnih 18 °C. Seveda tudi tukaj ne moremo mimo templja, ki je tokrat poimenovan kot tempelj zlatega budi-nega zoba. Tam domujejo tudi t. i. kandyjski plesi, ki ponazarjajo ljudske običaje preprostega človeka. V osrčju Kandyja je slikovito jezero, vegetacija pa že postaja manj tropska. Nekaj kilometrov stran je tudi eden najlepših botaničnih vrtov sveta Paradeniya, kjer najdemo rastlinstvo celotnega planeta, ki v teh

Pollonaruwa: Buda v zadnjem stadiju obstoja: nirvani - to stanje spoznamo po tem, da je njegov trebuh prazen, oči priprte, ognja nad temenom ni, stopali sta zamaknjena; sam pa leži ...

podnebnih razmerah sploh zmore uspevati. Kandy je raj za pridelovalce in prodajalce žlahtnih kovin in kamnov, zlato, srebro in dragi kamni so skoraj nesramno poceni. Evropski, japonski in avstralski turisti jih kupujejo dobesedno na kilograme.

Če se vzpremo nekaj deset kilometrov južneje in više proti Nuwari Eliyi, nas prevzame popolnoma drugo okolje: orjaške plantaže čajev, kjer delavci - večinoma tamilskega porekla - od zore do mraka pridelujejo najboljše čaje na svetu. Kolonialisti, v tem primeru Britanci, so vzgojili pred nekaj sto leti v idealnih podnebnih razmerah najboljše čaje na svetu, ki so še danes največji in najbolj znan izvozni artikel Šrilanke. Sicer pa je ročno obiranje in predvsem predelovanje čaja zelo zamuden in nevaren proces, kar dokazuje tudi veliko invalidov, ki so izgubili ob opravljanju svojega dela kak del telesa in smo jih zelo pogosto srečevali. Po obveznem postanku in nakupu odličnih čajev nas je pot vodila čez stotnijo hribov s plantažami v sotesko reke Mahaweli Ganga, kjer nas je znova in znova očarala narava; slap za slapom, prvi lepši od drugega, drugi višji od prvega. Med drugim izveva, da so posneli na tem neokrnjenem koščku sveta pred dob-

rimi štiridesetimi leti film Most na reki Kwai. In ljudje potujejo, da bi videli pokrajino, ki jo vidijo v tem filmu ...

Po petih dneh popotovanja po otoku in deljenju sob z nočnimi gosti - kuščarji, hrošči in komarji - je sledil seveda še zadnji del popotovanja, poimenovan dopust in uživanje. Čisto morje, peščene plaže, džungla, večno poletje, korale in prijazni ljudje so bili jamstvo za uspešno opravljanje te naloge. Na otoku se najde

sobica tako za skromnega popotnika kot tudi petičnega turista, zato lahko priporočiva Šrilanko prav vsakemu kot lepo, poceni in zanimivo destinacijo. Najcenejša prenočišča so v t. i. »Guest Housei«, cene za sobo se začnejo že pri 500 sit na noč, kar prinese s sabo še nekaj pozitivnih dejavnikov: veliko je neobremenjenih, preprostih in skromnih turistov, tudi »surferji«, jahalci valov so med njimi, seveda pa se lahko greste tudi t. i. visoki turizem. Kosilo se dobi že za 200 sit, pri čemer morava poudariti, da lokalna kuhinja bazira na rižu, curryju in chilliju. Široka paleta zelenjave, rib in sadja predstavlja - seveda podkrepjena s prej omenjenimi začimbami - pravo enciklopedijo vonjav in okusov, če se le sprehajaš po nedeljski tržnici ali pa če si celo drzneš kaj kupiti oz. zbarantati na ulici. Ker so prav vsi Azijci znani kot odlični trgovci, si je treba vzeti veliko časa za nacionalni šport številka ena. Pri tem pa ne misliva na najbolj popularen šport, kjer so Šrilančani aktualni svetovni prvaki, kriket, ampak na barantanje. Prej ali slej je vsak, še tako vaje fiksnih cen, padel v spiralo barantanj in pogajanj. Četudi so bili določeni proizvodi smešno poceni, je bilo treba barantati, saj le-to predstavlja kar način razmišljanja.

Promet na otoku je grozljiv. Ker vozijo po levi strani, je to za nas še dodatna oteževalna okoliščina: na ozkih in luknjastih cestah se srečujejo pomanjkljivi tovornjaki, prenapolnjeni avtobusi, trobeči avtomobili, glasni mopedi (tuk-tuki) in mirno sprehajajoče se krave. Edino pravilo, na katero se velja zanesti, je to, da tujci njihovega načina vožnje nikakor ne moremo doumeti. Včasih je uspešnejši tisti, ki je večji, spet drugič tisti, ki bolj trobi, tretjič tisti, ki se mora zapeljati s ceste, da ubeži nasproti vstric vozečima voziloma ... zato odsvetujeva, da bi kdorkoli, ki ni domačin, skušal postati aktiven udeleženelec prometa po teh cestah.

Zakaj pravzaprav potovati na Šrilanko? To je multikulturna dežela z bogato zgodovino in kulturo, raznolikim živalstvom in rastlinjem, gorami, rekami in neokrnjeno obalo. Sožitje in ubranost med religijami nekako zbledita ob mednacionalnem konfliktu, vendar prav preprosti in vsakdanji ljudje pričarajo duha dežele, ki predstavlja velik preskok iz urbanega evropskega dirjajočega vsakdanjika v dimenzijo, kjer čas ne predstavlja tako močnega parametra, kjer je ura vredna manj, zato pa sta največ vredna prijaznost in nasmešek, ki se velikokrat meri v nam nerazumljenih enotah, pa vendarle znova in znova zbudi odobravanja.

Priprave za Talin potekajo sto na uro. Razporejenost po Emi se še ni poleglo. Še vedno se piše, še vedno se ogromno govori, to je v bistvu zastoj reklama. Ne samo v Sloveniji, ampak tudi v tujini. Ključje nas z radijskih postaj po Evropi. Snemale smo za francosko nacionalno televizijo, bili so zelo navdušeni. Veliko ponudb za nastope dobivamo iz različnih klubov in festivalov. 12. aprila smo nastopale v Opatiji, 13. aprila pa smo se na povabilo nemških televizijskih hiš MTV in RTL v Münchnu udeležile izbora travestita Nemčije, kjer smo bile članice strokovne žirije, predstavile pa smo tudi nemško različico naše pesmi Samo ljubezen.

Naj povem, da se na vsak nastop skrbno pripravimo ob pitju kavnice in čajčkov, ki nam jih kuha Daphne. Ona je namreč naša gospodinja. Vse zlika, vse pripravi, zlošči čevlje ... Jaz sem PR-ovka, Emperatriz pa je maskerka.

Za nego uporabljamo posebne preparate, ki jih pred britjem vtremo v kožo, da nas ne pika in ne peče. To ni navadno britje. Ženske tega ne veste. Naš obraz mora biti namreč gladek kot »otročka ritka«. Potem sledi britje po telesu.

Za ličenje uporabljamo profesionalno kozmetiko Criolein in Skrinface, Diorjeva senčila in maskare za trepalnice znamke Maxfaktor. Pri ličenju nam z nasveti pomaga strokovna sodelavka Aljana Hajdinjak, za pričeske pa skrbi Meta Podkrajšek. Sodelujemo tudi z Maretom Filipičem, ki ima ogromno lasulj in zelo obvlada te stvari. Naš član družine je tudi Uroš Balantič s studijem Oktober. Omenjena ekipa bo za nas poskrbeala tudi v Estoniji. Tja potujemo 20. aprila, vrnile pa se bomo 26. aprila. Vsak dan bomo stevardese, sicer vedno v drugi obleki, z drugim dizajnom. Tudi v soboto, 25. maja, bomo nastopile kot stevardese, več pa ne smem izdati.

starešinka, s tem poslom pa se ukvarja od svojega 15. leta, torej dobrih 8 let. Emperatriz je bila leta 1997 na Nizemskem izbrana za 2. spremljevalko Miss travestita Evrope. Daphne se s tem ukvarja dobrih pet let, jaz pa sem pravzaprav še cicibanka, s tem se namreč ukvarjam šele tretje leto.

Emperatriz je bila pred kratkim stara 23 let, jaz bom praznovala 23. rojstni dan v juniju. Najstarejša je Daphne, stara je 29 let. Smo trojka, ki je zelo močna. Smo magična energija. Kar meša se nam, ko smo skupaj.

Usodna je bila Helenina zelena obleka

Prvič sem nastopila na Evropskem kongresu delovne terapije, ki so ga pripravili na Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani, kjer študiram. Nastopila sem, ker so me prepričale moje profesorice. Daphne, ki sem jo že poznala, mi je takrat posodila tudi eno od oblek. Moja prva obleka, ki sem jo v življenju oblekla, pa je bila znamenita zelena obleka Alana Hranitelja, ki jo je nosila Helena Blagne na podelitvi Glasbenih petelinov. Od takrat z Daphne tudi sodelujeva. Ker sva

Zmagovalke letošnje Eme – Sestre, ki bodo zastopale 25. maja našo državo na letošnji popevki Evrovizije v Talinu, so dodobra razburkale slovensko javnost. Svoje občutke, načrte in želje vam v tokratnem Penu razkriva Sestra Marlena (Tomaž Mihalič iz Radelj ob Dravi).

IZPOVED IN NAPOVED SESTRE MARLENE

Koreografija bo malce spremenjena. Pripravlja jo zelo znani koreograf iz Celja Igor Igen.

Back vokalisti ostajajo enaki. Gre za naše prijatelje, vrhunske slovenske glasbenike. Jadranko Juras, Mateja Brodarja in Anžeja Langusa.

Z nami bodo potovali v Talin tudi avtorji skladbe Robert, Barbara in Shatzi Pešut ter naš menedžer Uroš Balantič.

20. maja nas bo v Talinu najprej sprejel župan, 21. maja pa bomo pripravili na povabilo nemške televizije z evrovizijskimi predstavniki Nemčije, Avstrije in Švice predstavitevni večer. Vse bo snemala nemška televizija ZDF. Tam bo zagotovo vžgalo tudi moje jodlanje. 22. maja potujemo na Švedsko. Tam bomo posnele talk šov, ki ga bodo na švedski televiziji objavili v petek, 24. maja, torej dan pred Evrosongom. Švedi so veliki favoriti, zame zmagovalci. Naj povem, da se Sestre ves čas tudi glasbeno izobražujemo. Sama to počnem pri Diegu Bariosu Rossu. Daphne in Emperatriz pa se izobražujeta pri Jadranki Juras. Delamo sto na uro. Kar je prav. Mlade smo, energije imamo veliko, idej tudi. Možnosti so se nam zdaj končno odprle, zato jih moramo kar najbolje izkoristiti.

Samo ljubezen tudi v nemščini

V teh dneh je izšla naša prva plošča z zmagovalko Eme v slovenskem in nemškem jeziku, s čudovito naslovnico in priloženim besedilom.

Minuli teden smo z režiserjem Venijem Emeršičem, našim prijateljem, posnele tudi videospot za našo skladbo.

Da ne bo pomote, Sestre smo travestiti. Smo čisto običajni fantje, ki se, namesto da gremo v službo v pekarno, za tekoči trak, popravljat avtomobile ali v pisarno, oblečemo v ženske in nastopamo ter si na ta način služimo kruh. Emperatriz je naša

želeli nastopati kot trio, se nama je na začetku pridružila Šarlota, ki je zdaj že v pokoju, s tem se namreč ne ukvarja več. Naveličala se je britja, maskiranja in mazanja. Zdaj mu je po moje zelo žal. Zdaj je namreč spet on. Nepopisno je bil vesel naše zmage, saj je tudi sam velik oboževalec Evrosonga. Na snemanju videospota za Magnificovo skladbo Halo gospodična sva z Daphne spoznali Emperatriz. Bila je namreč maskerka. In tako smo postale prijateljice. Šarlota se je takrat odločila, da ne bo več nastopala, potrebovali sva tretjo članico in Emperatriz je bila takoj za to.

Umetniško ime Marlena so mi izbrale moje profesorice: Cecilija Lebar, Vita Marušič in Marija Marušič – zlata trojka na Visoki šoli za zdravstvo, kjer sem absolventka. Čeprav ostaja moja prva ljubezen glasba, si želim nadaljevati študij in končati tudi magisterij v tujini. Odločila sem se za študij umetnostne terapije, v katero sodi tudi terapija z glasbo.

Glasba je zame nekaj najlepšega, zato ne razumem, zakaj nas ljudje obsojajo.

Evrosong je bil naš družinski praznik

Nočejo razumeti, da je to umetnost, da je to »show biznis«, ker se s tem ne ukvarjajo. Jaz sem širok človek. Tudi jaz bi lahko rekla, da ne razumem, kako lahko ljudje sedijo v pisarni. Jaz ne morem. Jaz sem človek, ki mora biti med ljudmi. Tudi sama bi se lahko delala neumno in tega ne bi mogla razumeti. Ampak jaz jih razumem in ni mi težko, zato bi rada, da bi ljudje razumeli tudi nas.

O tem, kar se mi zdaj dogaja, o popularnosti, sem sanjala že kot petletni otrok. Staršem sem vedno, ko smo spremljali Evrosong, govorila: mamica zlata in ati, jaz bom na tem velikem odru nekoč še prepevala. Evrosong je bil namreč pri nas v družini pravi praznik. Zapisovala sem si vsa besedila, vse izvajalce, snemala na kasete in prepevala. V ponedeljek sem

znala že vse pesmi na pamet. Še zdaj jih znam. Moja družina je bila ob naši zmagi zelo vesela, hkrati pa se je tudi zbal za nas. V nedeljo, ko se je usul ves ta plaz kritik, me je mama poklicala in rekla: »Joj, škoda, da niste bile druge.« Razumem jo, saj želijo starši svojemu otroku najboljšo.

Tudi jaz bom imela nekoč otroke. Svoje. Čeprav sem si že od malega želela, da bi kakšnega otroka tudi posvojila. To se mi je zdelo vedno pravo božje poslanstvo. Zakaj narediti še eno življenje, če lahko enega rešiš?

Moja največja želja je, da bi se Sestre na Evrosongu dobro odrezale. To je po moje največ, kar se nam lahko zgodi. Rada bi, da bi naredile dober vtis in da bi pesem odpele tako, kot znamo.

Kar se sporazumevanja v Estoniji, Nemčiji in na Švedskem tiče, se ne bojim. Angleščina in nemščina mi ne povzročata težav, čeprav angleščine ne maram. Zelo všeč pa mi je flamsčina. In če že govorim o željah, bi si želela nekoč živeti v Belgiji. To je namreč moja sanjska dežela. V njej živijo odprti ljudje, lepi ljudje, topli ljudje. Belgija je dežela s čudovito pokrajino. V njej človek najde svoj mir.

Želim si in prepričana sem, da bodo ljudje našo pesem še prepevali. In da se bodo ukvarjali predvsem sami s seboj. Naj bodo srečni pri tem, kar počnejo. Naj raje pomagajo, če lahko, in naj ne pričakujejo, da se jim bo vse takoj vrnilo. V življenju se tako ali tako vse vrne, kar damo. Če damo slabo, se bo slabo trikrat vrnilo.

Vsem Prekmurkam in Prekmucem, Prlekinjam in Prlekom, Štajerkam in Štajercem ter vsem ljudem, ki so pozitivno naravnani, ki imajo radi sebe in druge ljudi, ki imajo radi dobre stvari, pa želim, da bi v življenju samó želi.

To smo mi:

4. v Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer (predšolska vzgoja)

4. v smu: Andreja Antolin, Sonja Baligač, Lidija Berke, Aleksandra Bunderla, Natalija Čeh, Dunja Fartek, Petra Flegar, Nataša Flisar, Simona Flisar, Doris Holsedl, Katja Kerčmar, Janja Kolarič, Doroteja Koroša, Katja Kovačič, Tanja Kranjc, Petra Lebar, Andreja Majcen, Katja Mavrin, Nuša Mecilošek, Bojana Mihorič, Maja Raj, Nina Semler, Danijela Slavic, Monika Smodiš, Sanja Smrekar, Barbara Šiplič, Mirjam Škafar, Nataša Škraban, Suzana Špilak, Nina Tomažič in Valerija Tretinjak.

»A šlo je,«
pravijo
dekleta

Oh, kako daleč seže spomin na 31. avgust 1998, ko smo prvič prestopile prag Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer, smer pedagoška vzgoja. V sebi smo čutile strah in tesnobo pred novim, srednješolskim življenjem. A vsaka pri sebi se ga je veselila kot novega koraka v svet samostojnosti.

Videti dvaintrideset novih obrazov naenkrat in se zavedati, da boš z njimi cela štiri leta šolanja, in hkrati upati, da se bomo razumele, ni prav lahko. A šlo je ... in zdržale smo, saj smo postale prave prijateljice. Smo dober razred na šoli, pridne in polne energije. Za vse to pa se lahko zahvalimo našemu razredniku profesorju Francu Toriču, ki nas je vsa ta leta spodbujal in verjel v nas. Umag, Weinebene in Santorini so kraji, kjer smo preživele nekaj nepozabnih trenutkov in utrdile naše prijateljske vezi.

Žal nas loči od konca šolanja le še dober mesec, nato pa bodo vsa naša doživetja v srednji šoli le še spomini ... Spomini, ki bodo nepozabni. Upamo, da bomo uspešno opravile poklicno maturo in da bo vsaka od nas uresničila svoje sanje.

Petra F.

Fantje in dekleta, kako smo si različni!

Naj se ne vlečejo skupaj kot kumare

Dekleta in fantje hitro ugotovijo, da so si različni, najprej po videzu, kaj kmalu pa tudi po interesih, mnenjih in še čem. Včasih se med seboj bolje razumejo dekleta in jim fantje nagajajo, včasih pa lahko spet dekleta motijo fantovsko družbo. Potem pa pridejo trenutki in leta, ko so zelo radi skupaj in se imajo prav lepo. Pogovarjajo se, se šalijo, zafrkavajo in prav veliko smeji. Pa kaj bi eni brez drugih. Na to temo, o fantih in dekletih, smo razpravljali s sedmošolcema Robertom Germom iz 7. a in Majjo Šebjanič iz 7. b ter osmošolcema Martino Verem iz 8. b in Goranom Drvaričem iz 8. c osnovne šole Puconci.

No, naj najprej razčistimo, v čem je razlika med dekleti in fanti?

Goran: Dečke zanimata nogomet in košarka, deklice pa odbojka.

Martina: Dečki so bolj na igrišču kot dekleta, so bolj športno usmerjeni.

Kaj pa delajo dekleta?

Goran: Dekleta pa ta čas navijajo.

Ko ste deklice skupaj, o čem se pogovarjate?

Martina: O fantih, ha ha ha. Kateri je kateri všeč, kateri se dobro oblači, kakšen je po duši.

Maja: O modi, ali pa če se je zgodilo kaj novega, kaj takšnega, kar nas zanima.

O čem pa se potem fantje pogovarjate?

Goran: O računalnikih, kaj smo gledali po televiziji. Pa tudi o dekletih, kako je katera lepa, kakšna je ta, kako je ta seksi, kakšne frizure imajo ... Pogovarjamo se tudi o oblekah, kje smo kaj kupili. Če smo bili ob koncu tedna na tekmi, pa pokomentiramo še to.

Robert: O vsem, kar pač dečke zanima.

Kaj pa ko ste v mešani družbi, kaj se potem pogovarjate?

Robert: Takrat se tema pogovora nekoliko spremeni. Bolj se pogovarjamo o šolah.

Goran: Na primer o problemih, ocenah. Tudi o vajah za valetu.

Martina: Ko smo skupaj, se pogovarjamo še o rojstnih dnevih, kako bo kdo praznoval.

Od leve proti desni sedijo Goran D. iz 8. c, Maja Š. iz 7. b, Martina V. iz 8. b in Robert G. iz 7. a. Foto: A. N. R. R.

če bo, kako bomo skupaj, skupaj se pripravljamo na akcijo Veter v laseh. Mislim, da se zelo dobro razumemo z našimi fanti.

Maja: Mi se z našimi fanti bolj malo družimo, saj so naši bolj tako. Če pa se, se pogovarjamo o šoli.

Zakaj pa se s fanti ne družite?

Maja: Pa mi dekleta se želimo z njimi pogovarjati, pa se oni ne želijo. Ločeni smo na dve skupini, v eni so dekleta, v drugi so fantje.

So otročji ali kaj?

Maja: Ne razmišljajo zrelo. Menim, da smo deklice bolj odrasle. Dečki samo gledajo, kako bi na kakšnem vogalu nogomet brsali.

Robert: Nekateri fantje so bolj samozavestni, drugi pa samo gledajo, kaj bi kje uspičili. Res pa je, da vsi niso enaki.

Goran: Mislim, da je v 7. razredu ta razlika očitnejša, v osmem pa že nekoliko manj. Tudi pri naši generaciji je bilo še v 6. razredu vse v redu, v 7. pa so prišle »te« spremembe. No, v 8. je že bolje.

So kakšne teme, o katerih se dekleta lažje pogovarjate s fanti in fantje z dekleti?

Goran: Ja, veliko je takih tem.

Maja: Na neki način da, vedno pa ne. Je pa tako, da če se s kakšnim fantom pogovarjaš, so lahko druga dekleta ljubosumna ali te gledajo postrani.

Kakšni fantje pa so dobri fantje?

Martina: Takšni, ki povedo, kaj mislijo, da ti zaupajo, da se z vsemi družijo. Predvsem taki, ki ne gledajo na razlike med različnimi, na primer med Romi. Sicer pa morajo biti zabavni in takšni, da družbo spravijo v smeh.

Maja: Da preveč ne izstopajo v družbi, da bi bili neke vrste šefi ali vodje. Morajo imeti neke vrste inteligenco. Ni dobro, če se nosijo in se imajo za nekaj več.

In kaj velja za dobra dekleta?

Goran: Veliko stvari je pomembnih. Mora biti predvsem preprosta, normalna, ne sme se nositi in delati važna. Dekleta morajo biti živahna in družabna.

Robert: Lepo je, če so dekleta poštena in prijazna. Ni lepo, če se samo med sabo pogovarjajo ali moda celo koga opravljajo. Najboljše pa so, če niso zadržane.

Goran: Ne smejo biti sramežljive, pa je vse dobro.

Je boljše, če so samo dekleta med sabo ali pa če je družba mešana?

Vsi: Mešana.

Goran: Potem je veliko bolj zabavno.

Maja: Dobro je, če se lahko pogovarjamo, ne pa, da se vlečejo skupaj kot kumare.

Robert: Fantje se včasih med seboj kaj skregamo, dekleta pa naše spore hitro rešijo.

Vaše pesmi

Svilena krila

Kdo poljublja tvoje ustnice,
kdo šepeta, ostani še,
Dragi, ti si moj cvet,
življenja oda in rajski svet,
zato razprla bom svilena krila,
s svojo ljubeznijo te pokrila
in svoja čustva ti izlila,
najina ljubezen bo simfonija.

Sonja Š.

Korak za korakom

Z majhnimi koraki sva šla si naproti,
korak za korakom
sva stopala vse bližje ljubezni,
korak za korakom
sva ubirala svojo pot,
ušesa so hrepenela po besedah ljubezni,
srce je odpiralo vrata,
čakala sva drug na drugega
in stopila drug pred drugega.
Dotaknila sva se,
telo je zadržalo in duša je poletela.
Sedaj korak za korakom
greva po isti poti proti sreči,
korak za korakom
se bližava nebesnemu svodu,
vse bližje sva skupnemu življenju.

Sonček

Kako in čemu

Kako naj živim,
če on ne ljubi me?
Zakaj imam oči,
če pred mano skriva se?
Čemu naj služijo ušesa,
če ne slišim ga?
Le kako naj živim,
če on ne ljubi me.

Sendi

Na Vestnik nam pošljite kakšne zanimive fotografije z vaših žurov, zabav, koncertov in trenutkov, ko ste se imeli lepo. Radi bi objavili nekaj vaših najbolj norih trenutkov. Veseli pa bomo vseh vaših pripomb, mnenj, pisem o vaših čustvih ter vsem, kar vam leži na duši. Naš naslov je: Vestnik, Podjetje za informiranje, Ul. arhitekta Novaka 13, 9000 M. Sobota, naslov elektronske pošte pa: Nasceni@hotmail.com.

Stran uredila: A. Nana Rituper Rodež

Tridelni ameriški sen

Ameriška zgodovina je danes razdeljena na najmanj tri časovne prelomnice oziroma obdobja: do prihoda Kolumba ter drugih evropskih pustolovcev in raziskovalcev, od Kolumba do enajstega septembra 2001 in od lanskega terorizma nad ameriški zgradbami in ljudmi do danes. Amerika se je od enajstega septembra lani spremenila.

V Amsterdamu, kjer sem se »vkrcał« v letalo ameriške družbe Delta, so prostor, kjer potniki čakajo na poziv v letalo, spremenili v dvorano za vajo službenega orkestra. V prostoru pred vstopom v hodnik, ki je vodil do letala, je bilo postavljenih devet dirigentskih pultov. Na njih niso bile note, marveč vprašalniki, spisek diskriminiranih imen, tiralice za teroriste. Pred vsakim takšnim pultom je stal ameriški uslužbenec. Ko me je povabil pred pult, sem se počutil kot na glasbeni avdiciji, glasbenik brez instrumenta. Moral sem odgovarjati na »dirigentova vprašanja«. Ali prvič potujete v Združene države Amerike? Službeno ali turistično? Kdo vam je zlagal prtjago v kovček? Ali vas je kdo prosil, da bi odnesli v Ameriko kakšno darilo, paket? Kje boste stanovali v Los Angelesu? Naštejte tri imena svojih znancev v Hollywoodu! Navedite njihove poklice. Koliko denarja imate s sabo? Ali se spoznate na orožje? Ste bili v svoji domovini obsojeni zaradi teroriz-

se je slikar vrnil k taboriščni tematiki, ciklusu je dal naslov Mi nismo poslednji: njegove slike so zgovornejšje od besed.

Zgodovina se ponavlja, žrtve so povsod, njihova trupla so neme priče nasilja, pa naj se to nasilje imenuje nacizem, komunizem ali talibanizem.

Ko sem na newyorškem letališču opravil formalnosti s potnim listom, sem vstopil v transferu proti Los Angelesu v medprostor in zagledal do zob oborožene ameriške vojake, ki so sloneli ob zidu, ne preveč na očeh potnikom. Uslužbenci so nas znova preiskovali od glave do pet. Ženske so morale sezuti čevlje, posebno tiste, ki so imele bolj debele podplate (eden od teroristov je skušal namreč pred meseci v prenesti eksploziv peti čevlja); ženskam so pregledovali torbice in jemali iz njih pilice za nohte ter vse ostre, ošiljene predmete. Mladeniču pred mano so izvlekli iz hlač pas, moral je sleči suknjič, odpeli so mu srajco. Potnik se je šegavo sme-

Obisk pri starih znancih v Hollywoodu

Beverly Hilton v Los Angelesu: tu so bili pred leti srečanja in tiskovne konference s tujimi režiserji, ki so se potegovali za oskarje z neameriško govorečega območja.

koncu peljal na letališče. Hvala, Vinci.

Amerika je po enajstem septembru lani spremenila svoj odnos do črncev. Med žrtvami terorističnega napada v obeh newyorških nebotičnikih je bilo največ črnkih policistov in gasilcev. Za vsak primer, če bi Akademija glasovala drugače, so dali Sidneyju Poiteiru častnega oskarja, med drugim tudi za sijajen film Ugani, kdo prihaja na večerjo. Potem sta oskarja (zasluženo) dobila za najboljšo žensko oziroma možko vlogo igralka Halle Berry (Monster's Ball) in igralec Denzel Washington (Training Day). Če k temu dodamo še voditeljico celotne prireditve Woopy Goldberg, je bil oskarjevski oder poln črnih umetnikov. Denzel je oskarja izročila igralka in lanska dobitnica oskarja Julia Roberts, ki je pred tem izjavila, kako »je nezasišano, da sem jaz dobila oskarja, on pa še ne«. Objemala in poljubljala ga je na odru, kot da sta pred oltarjem in ne pred večmilijonskim avditorijem. Podobno se je vedla tudi igralka in pevka Barbra Streisand, ko je podeljevala častnega oskarja igralcu, režiserju in utemeljitelju nacionalnega filmskega festivala v Sundansu, skuštranemu in sramežljivemu Robertu Redfordu. Simpatije so bile tokrat javne, spontane, apokaliptične. »Zakaj ne bi izrazila tega, kar trenutno čutim?! Živimo v času, ko blagoslovujemo vsak dan, preživeti v miru in brez terorističnega napada na našo deželo, premoženje in življenja,« smo lahko prebrali v časopisih, ki so izšli naslednji dan. Američani so se slednjic oddolžili svojim črnkim soigralcem iz Hollywooda. Nenadoma so pokazali svoja čustva: ne sovražijo se več, kajti ugotovili so, da slava in denar nista vse, več je vredno medsebojno spoštovanje, prijateljstvo, ljubezen do bližnjega, pacifizem. Američani šele zdaj spoznavajo, kaj in kakšne so bile vojne in njihove posledice v Evropi, kaj se je dogajalo v Afganistanu, kaj v Izraelu in še kje po svetu. Nasilna smrt je za človeka, ki je umrl, najhujša tragedija, ki se mu lahko zgodi. In jutri se to lahko pripeti tudi vsakemu Američanu.

Zato je bil oskarjevski večer na zunan tako bleščeč, za kulisami pa politično obarvan, strogo policijsko zavarovan, da niti ptica ni mogla preleteti nad glavami slavnih igralcev, ki so po rdeči preprogi vstopali doživljajem naproti v novo dvorano na hollywoodski aveniji.

Življenje v Ameriki se je čez noč spremenilo, čeprav so ostali v veljavi zakoni, ki so skregani z vsako zdravo pametjo, tudi ameriško. Tako se morajo na primer v Kentuckyju meščani vsaj enkrat na leto obvezno oprhati in okopati. V zvezni državi

Georgiji zakon prepoveduje vezanje žiraf k telefonskim drogovom ali uličnim svetilkam. V New Yorku je prepovedano streljati zajce iz avtobusa, na Aljaski sicer lahko lovite medvede, zaradi fotografiranja pa jih je prepovedano buditi iz sna.

V Kaliforniji je izšel duhovit recept za dolgo, uspešno in zdravo življenje:

Uspeh pri 2 letih je – da imaš suhe pleničke. Uspeh pri 12 letih je – da imaš prijatelje vrstnike.

Uspeh pri 18 letih je – da imaš vozniško dovoljenje.

Uspeh pri 20 letih je – da seksaš.

Uspeh pri 35 letih je – da imaš denar.

Uspeh pri 50 letih je – da imaš denar.

Uspeh pri 65 letih je – da seksaš.

Uspeh pri 70 letih je – da imaš vozniško dovoljenje.

Uspeh pri 80 letih je – da imaš prijatelje vrstnike.

Uspeh pri 90 letih je – da imaš suhe pleničke.

Receptu verjame tudi moj prijatelj Goran Višnjič, ki v Hollywoodu znova snema svojo televizijsko nadaljevanko Prva pomoč. V priljubljeni risanki Ledena doba je posodil svoj glas tigru, filmskemu negativcu, pred kratkim je bil na naslovnici mesečnika Esquirea, v katerem ga primerjajo z igralci Pittom, Crowejem in Schwarzeneggerjem. Nadaljevanka, ki je v Ameriki zelo priljubljena, doživlja vsebinske spremembe. Dva igralca, Anthony Edwards in Eric La Salle, odhajata iz nadaljevanke in scenaristi se zdaj ukvarjajo z njuno zamenjavo. Namesto njih bosta igrala dva črnca. Goran Višnjič, ki igra v nadaljevanki lik dr. Kovača, želi, da bi eno od epizod posneli na Hrvaškem. Goran se je pogovarjal o tem s producentom, ki je bil nad idejo navdušen. Žal pa to kar precej stane. Vendar je Goran optimist: »Vse se lahko postori, saj imamo na voljo kar precej časa.«

In potem smo še klepetali, pokazal nam je svoj novi športni avtomobil in se zanimal za moje zdravje, za od tromboze oteklo nogo.

Ko sem se vračal v Evropo, so mi zaradi bolečine v nogi rezervirali sedež v prvem razredu letalske družbe Delta. Ko so mi postregli s sijajnim kosilom, sem dobil srebrni pribor, vendar je bil nož plastičen. Hotel sem reči, da je tudi vilica nevarna, a sem raje molčal, kajti spomnil sem se, da se je neki potnik šafil, da ima v žepu bombo, imel pa je jabolko. Varnostniki pa niso poznali šale, zagrabili so ga in spravili v zapor. V Los Angelesu, Atlanti in kasneje v Amsterdamu so me peljali na vozičku mimo vseh varnostnih vrat in pregledov in nihče me ni pogledal. Na kolenih sem držal popotno torbo in niti enkrat me niso prosili, da bi jo odprl. Na vsakem letališču so se gnetli ljudje, potniki, uslužbenci. Vsi nekam potujemo, vsem se mudi. Nikoli nisem pomislil, da so velika letališča takšna neprestana, zasidrana ljudska mravljišča.

Ko sem čakal na letalo za vrnitev domov, sem znova listal ameriške časopise. CIA je objavila posebno poročilo, v katerem trdi, da bo na našem planetu leta 2015 že sedem milijard in dvesto milijonov ljudi, da se bo prebivalstvo pomnožilo predvsem v mestih, ki so že zdaj večmilijonska. Povečal se bo terorizem, teroristi bodo še bolj oboroženi, kol so zdaj, tehnologija informacij bo napredovala in bo koristila vsem; tistim, ki bodo branili mir in red, kot tistim, ki jim ne bo do miru in reda. Mogoče bo zato najbolje biti doma.

Seveda, kdor ga ima. B. Šomen

»Pozerska« fotografija hrvaškega igralca Gorana Višnjiča in avtorja teksta v Hollywoodu.

ma? ... Po tem izčrpnem pogovoru so mi pregledali ročno prtjago. Oprostite, vse to je potrebno, saj razumete. Pokimal sem. V uslužbenčevih očeh sta se mešala previdnost in strah. Tudi oni so doživeli svoj najbolj mračen dan moderne zgodovine.

V letalu sem listal nedeljski The New York Times. Kar dva sestavka sta analizirala holokavst: kritik Michael F. Gibson si je ogledal razstavo v judovskem muzeju v New Yorku ter napisal krajši članek o slikarju Zoranu Mušiču (Mr. Music, izgovarja se Moozitch). Njegova biografija v angleščini je zgoščena, zgovorna. Slovenski državljani, rojen 1909 v avstro-ogrskem mestu Gorica, danes v Italiji, v bližini Trsta. Po študiju v Zagrebu, Jugoslavija (pisec bi moral dopisati: danes Hrvaška), je živel v Benetkah. Obiskal je Španijo, da bi študiral dela Goye. Gospoda Musica, ki ni Jud in se ni uprl nacistom, je aretirani Gestapo leta 1944, ker je delalo nekaj njegovih prijateljev v Trstu za britansko obveščevalno službo. Dvajset ljudi so čez noč aretirali: pet so takoj ustrelili, druge so poslali v Dachau in Buchenwald. Gospod Music se je znašel v Dachau, kjer je skrivaj narisal 180 skic. Šestintrideset slik se je ohranilo, šestindvajset jih je danes v baselskem muzeju v Švici. Kasneje

jali in rekel debeli črnki, da ga tako do golega že dolgo ni slekla nobena ženska. Črnki ni bilo do smeha.

Los Angeles se je pozabil smejeti. Povsod so bili ljudje resnih obrazov. Američani so postali nacionalisti. Na večini avtomobilov vihra nad streho majhna ameriška zastava; pred hišami so jambori s plapolajočima zastavama: poleg ameriške še kalifornijska.

Znanka s Haitija, ki sem jo spoznal pred leti – kajti njen mož je bil Madžar, rojen v bližini slovensko-madžarske meje, po poklicu pilot –, nama je z ženo obljubila gostoljubje, vendar si je v zadnjem trenutku premislila. Sošolcu Vinciju je rekla, da naju premalo pozna in da si naju ne upa vzeti pod streho. Tokrat sem na koži občutil ameriško nezaupljivost in strah. Lani je najina prijateljica prodala hišo s studiom, kjer sva stanovala deset let, ko sva prišla v Hollywood. Prijateljica Marija nama je sicer ponudila prazno hišo v Lon Beachu, a to je bilo dve uri vožnje z avtomobilom v eno smer iz mesta ali vanj. In tako sva znova stanovala pri Vinciju Horvatu (Vincent Horvath) iz Odranec, da sva bila nekoč gimnazijska sošolca, sem že pisal. Vinci je bil tudi tokrat ljubezniv gostitelj: ni samo dobro kuhal, marveč naju je na

Vsa iz sebe je Halle Berry, prva črnka igralka z oskarjem za najboljšo žensko vlogo – »Zmagali smo,« sebi in svetu sporočata Denzel Washington in Sidney Poiteir – Prezadovoljna nagrajena Denzel Washington in Julia Roberts – Presrečna nagrajenec Robert Redford in oboževalka Barbra Streisand.

Nagradna križanka

AVTOR:	PREBIVALEC	DOMISELNO	STRAH PRED	NAFTA V	NATAŠA	LJUBEZEN	BREZ-	JOSIP	KORALEC	ZAPUŠČINA	ZAMISEL	AFRI-			
ŠTEFAN HAJDIJAK	NOVEGA SVETA	HUDOMIŠNO DEJANJE	JAVNIH NASTOPOM	ANOLEŠEM OKOLJU	JUHOV	DRŽVAGA	ČUTNOST	STRITAR	SHARIF	NEDEDIČEM		KARBSKI PEŠNIK (IME)			
SLOVENSKI SKLADATELJ (1878-1960)															
SLOVENSKI PEVEC ZABAVNE GLASBE															
REKA NA JUŽU BREITANJE					RADIJ POLJSKA LUKA OB BALTIKU			MESTO V J. FRANCIJI FINSKI ARHITEKT							
OL MESTO ITALIJE KOROŠKI PLES				RAZSTAVNI PROSTOR ROBERT PINTARIČ					FR. SKLAD (FRANCIS) NEBESNI POJAV						
						GERMANIJ VRSTA SOCVETJA									
VESTNIK	NAPRAVA ZA REGISTRACIJO	IZVAJALKA ATENTATA	ZAPOR. AREST ČAR		MESTO NA SICILII ENOTA ZA JAKOST ELEKT. TOKA						RUDI ZAVRL POTOČKA	JUŽNO- AMERIŠKA KUKAVICA	KOŠARKAR DANEU	PREBIVALCI ARABSKEGA POLOTOKA	ZBOR TREH PEVCEV
STARO- INDUSKI JUNAŠKI EP						HRVAŠKI PEŠNIK (VLADIMIR)				IRAN. PEŠEC (SADIQ) PREDEL. PODROČJE					
NRAVO- SLOVEC						GRŠKA OGREDNA PESEM NIKLOH						VELIKO FINSKO JEZERO			GRŠKA DRKA
TROPSKI KUŠČAR				BITJE SPAČENEGA VIDEZA NAROD			JURJE APIH EGIPČANSKI BOG SONCA		SRBSKA PISATELJICA (JARA) TERST						
POGOST VEZNIK		AZUSKA ČRNA ZVER RADON					HELM. PEŠEC (WILHELM) JV DEL BALKANA				ETBIN KRISTAN OKVARA		AMERIŠKA TV MREŽA ŽENSKO IME RADOMIRA		CELJE SLOVENSKI POLITOLOG (VLADIMIR)
STONOGA				IGRALKA HAYWORTH ANG. SVETLO PIVO				NAPRAVA V NUKLEARNI TONSKI NAČIN							
ZELO TANKA IN REDKA TKANINA					EDEN OD MUŠKETIRJEV MILANSKI NOG. KLUB					PRIPADNIK VAHABITOV VOJNA PTICA					
KONEC POLOTOKA		ZLAHNI PLIH (IM)	RUSKA EPSKA PESEM PODBREŠJE (MAR.)				PRITOK BELEGA MORJA OSEBA IZ BIBLIJE					SLOVENSKI ZGODOVINAR (LOUZE)		JAPONSKA LUKA NA HONŠUJU	ČESTNI PRELAZ NA VELEBITU
BEOTLJCI			JAP. DENAR PRVI PERZUSKI KRALJ			ČASOVNA RAZPREDEL- NICA OHI AM. KORALEC WALLACH						ITALIJANSKA NAFTNA DRUŽBA			
REKA V MAKEDONIJI PRITOK VARDARJA				ALIKALOVI V ČAJU VITAL AHAČIČ				AFRIŠKI VELETOK KONRAD ADENAUER			EVGEN JURIČ SANDI ČOLNIK		DEBELA PALICA GALIZ		
KNJIGA JANEZA JANŠE					VPLIVEN ČLOVEK			GLIVK. KI RAZKRAJA VLAŽEN LES							
RANO- CELNIK					ROMAN CLAUDA ANETA			ENOTA LOKALNE SAMO- UPRAVE						ERNEST NOVAK	

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE 11. 4. 2002:
 CESTNI DELAVEC, AKIRA KUROSAVA, PAKISTAN, TREN, ARARA, LAS, ANT, TODD, TANKO, SEŽIG, RAMON, INČ, NAPOVEDOVALEC, AASEN, DANAKIL, LIBERATOR, RIMA, IMAGE, NAJD, MER, NIKOTIN, KERR, KARNEVAL, PASIV, RA, EREMIT, CIKORIJA, BANG, IKAR, LIK, LICENCA, IRKA, OČ, DENEK, TAJANJE, ACMAN, CARINA, ASANA, SERENA, JN, ENA, ARIŠIMA, NEVERA, EMA, AKNA, OCENA, GENERALŠTAB, NAGY, DOVER, RT, CARISTKA

Izžrebanci Vestnikove nagradne križanke:
11. 4. 2002
 1. **NAGRADA V VREDNOSTI 10.000 SIT:**
 Dejan Jančarič, Noršinci 48, 9221 Martjanci
 2. **NAGRADA - knjiga BOUG ŽEGNJAJ:**
 Cvetka Kovač, Košarovci 24, 9206 Križevci v Prek.
 3. - 7. **PRAKTIČNE NAGRADE:**
 Janja Mihorič, Ilovci 9, 9240 Ljutomer
 Ištvan Feher, Filovci 1 a, 9222 Bogojina
 Robi Vörös, Kolodvorska 29 a, 9220 Lendava
 Melita Potočnik, Soboška 10, Bakovci, 9000 M. Sobota
 Klemen Pokrivač, Ciril Metodova 3, 9250 G. Radgona
Nagradencem čestitamo. Potrčila za nagrade bodo prejeti po pošti.

Pénova nagradna križanka
Razpis
 Rešitev Pérove nagradne križanke pošljite na Uredništvo Vestnika, Ul. arh. Novača 13, s pripisom Pénova nagradna križanka do vključno petka, 3. maja 2002. Sodelovanje pri reševanju križanke je tajno, zato ne priporočamo, da o tem govorite naokrog. Tisti, ki bodo križanko pravilno rešili, imajo možnost, da bodo izžrebani za eno od petih nagrad: 1. Nagrada v vrednosti 10.000 SIT 2. Kuharska knjiga Boug žegnaj, 3. Čestitka na radiu Murski val, 4. Vestnikova majica, 5. Vestnikovi copati. Tako, zdaj pa na delo in čim manj besed o tem.

Kmetje iz Bolehnečic svoje zemlje ne prodajo sosedom

Vas trdnih gruntarjev

V Gančanih se pripravljajo na 1. maj

»Tam, kjer pisana so polja ...« bi lahko začel pisati ta utrinek iz Bolehnečic na Murskem polju. Od nekaj je to vas trdnih gruntarjev. To potrjujejo tudi tukajšnje občestne razkošne domačije.
 Bolehnečici so občestna vas na severni strani Ščavniške doline. Premorejo stotnijo in pol prebivalcev, ki se od nekaj ubadajo s poljedelstvom in zivnorejjo. Precej pa jih je danes zaposlenih v podjetjih v večjih središčih. Znani so po prašičereji, perutninarstvu, mlečnih izdelkih. Nekoč so imeli v kraju parno mlatilnico in mlin ob Ščavnici.
 Kraj je prvič omenjen leta 1445, ko je štel že 19 hiš. O prebivalcih kroži precej šegavih in tudi resnih pripovedi. Kot je napisal Juš Makovec v svojem delu od Mure do goric, tukajšnji prebivalci ne prodajo zemlje sosedom. Kadar je kaj naprodaj, kupijo takoj vaščani.
 Tukaj so doma zelo delovni ljudje. V svoji delovni vnemi menda požanjejo že vse zeleno, še preden dozori, le ajdo belo.
 Že okoli sto let prirejajo vedro. Ob tej priložnosti so nekoč poravnali hišni gospodarji manjše spore med vaščani. In razsodba je bila za vas zakon. Vedro mora pripraviti vsak novi gospodar. Včasih so ob tej priložnosti spili le 12 litrov vina, zdaj ga 150. In prebivalci so v glavnem zdravi. Po imenu vasi sodeč, bi človek pričakoval nasprotno.

Davnega leta 1919 so v Gančanih prvič postavili mlaj v čast praznika dela. Običaj se je ohranil v današnji čas. Že nekaj let poskrbijo za postavitve mlaja osemnajstletniki. Letos so to mladinke in mladinci, rojeni 1984. leta. Čeprav jih ni veliko, so se vseeno organizirali in že od januarja pripravljajo rože in trakove iz krep papirja, s čimer bodo 30. aprila okrasili smrekov vršič, ki ga bodo potem ponesli po vasi in na koncu skupaj z okrog dvajsetmetrskim stebлом spojili in ga ročno postavili na nogometnem igrišču. Potem bosta ustrezen kulturni program in kresovanje. To bo pravi vaški praznik. – Foto: Tonček Horvat

O trdnosti kmečkega življa v Bolehnečicah pričajo razkošne domačije.

F. Š.

Bralci Péna se predstavljajo

Upokojeni mizar, ki se zanima za preteklost

Ivan Koren z Račkkega Vrha

»V občje je naš slovenski kmet tako zelo v dolgove zabredel, da mu je komaj pomoči še. Vzroki so različni. Nekoliko je sam kriv, nekoliko je zakrivila država, dežela, okraj, občina, ki so kmeta z davkom preoblagale, a ga ne svarile in učile, kako bi si nadomestil velike te vsote, ki jih je v javno blagajno plačevati moral. A za svoje sedanje revščine je kmet dostikrat tudi sam kriv. So rodovitni kraji, kjer kmetu zemlja v dobrih letinah vsega dovolj obrodi. Kmet mora pa pri takih letinah si nekoliko opomoči, t. j. dolgove prejšnjih let poravnati ali za bodoče slabe čase si česa prihraniti. Kmet mora gledati, da spravi razne pridelke v denar. Ali kdor to pozimi že snede, kar si je v jeseni pridelal; kdor pridelano vince sam popije, kdor izrejeno purco sam pohrusta – ta v hudih časih krušne skorice tmel ne bo ...«

Knjige so moje največje prijateljice. Rad pa prebiram tudi vezane ietnike Slovenskega gospodarja, ki je izhajal še za časa Avstro-Ogrske ...

Tako je zapisal Slovenski gospodar – list, ljudstvu v poduk – 27. februarja 1879. leta, katerega več letnikov imam zvezanih v knjigo in ga velikokrat prebiram, zlasti članke, ki se nanašajo na kmeta. Ugotavljam, da ljudem, ki delajo na zemlji, skoraj nikoli ni bilo lahko. Morda je bilo (za tedanje razmere) nekoliko boljše v nekem obdobju vladavine cesarice Marije Terezije ...

To pa je moja legitimacijska slika iz zgodnje mladosti.

Sem Ivan Koren, rojen 1938. leta v Okoslavcih, v naselju, ki so mu nekoč rekli Zupanstvo grofov Leslie. Mati Jožefa in oče Alojz sta imela pet otrok. Jaz sem najstarejši. Krstili sta me dala za Ivana, bratje in sestre pa so: Franc, Justina, Alojz in Jožica. Očitno so mi bile sojenice naklonjene, saj sem bil najmanj dvakrat v smrtni nevarnosti, vendar sem ostal živ. Ko sem bil star dve leti, se je vžgalo perilo na domači razmajani krušni peči. Mimo je pripeljal kočijaž, ki je peljal pošto od Sv. Jurija ob Ščavnici proti Radencem, in ko je opazil dim, je stekel v hišo in me rešil gotove smrti. Drugič pa sem bil v smrtni nevarnosti 14. julija 1945. leta, ko sem bil star sedem let: s petletnim bratom sva razbijala po granati, ki sva jo nekje našla, odjeknila je eksplozija, ki je brata ubila, mene pa hudo poškodovala, a sem se izvlekel. Žalostno. In prav zato sem si ta datum zapomnil za vse večne čase.

Po osnovni šoli, ki sem jo peš obiskoval pri Svetem Juriju ob Ščavnici, sem odšel za mizarškega vajenca k mojstru Francu Kosiju na Kapelski Vrh, poklicno šolo pa sem končal na Ptuj. Do vojaščine, ki sem jo služil dve leti v Vranju v južni Srbiji, sem delal pri mojstru, potem pa sem se zaposlil v Marlesu v Mariboru. Vmes sem se tudi poročil s trgovko Marijo – Miciko z Račkkega Vrha. V tem kraju sva si tudi zgradila hišo in dala življenje trem otrokom, ki pa so že odrasli: Simona, je učiteljica na OŠ Radenci, Marjan dela v Reflexu, Jasna pa je tudi zelo pridna, saj uspešno študira na pravni fakulteti v Ma-

Danes si lahko skoraj vsak privoščič avto; če že ne novega, pa vsaj rabljenega. Jaz pa sem bil zelo srečen, ko sem se lahko zapeljal z mopedom na štiri prestave Tomos T12.

riboru. Sin in snaha sta nama z ženo podarila štiriletnega Santija, hčerka in zet pa dveletnega vnučka Tima, ki ga občasno tudi skrbno paziva. Sicer pa, če naj še kaj povem o svoji službi, potem tole: po desetih letih dela v Mariboru sem se zaposlil v Elradu v G. Radgoni, od koder sem odšel v pokoj, Čeprav v Radgoni nisem delal v lesarstvu oziroma mizarstvu, seveda nisem pozabil dela z lesom, saj je treba nenehno kaj popravljati. Res pa je tudi, da nisem žrtev poklica, kar pomeni, da živim bolj umirjeno upokojsko življenje. No, obdelujemo pa tudi nekaj zemlje.

Srečen sem, ko se lahko posvetim prebiranju starih časo-

pisov, knjig, knjižic, odločb, potrdil ..., saj tako spoznavam nekdanje življenje in, če hočete, tudi birokracijo. Sem član Zgodovinskega društva G. Radgona in v njegovo glasilo včasih tudi kaj napišem. V živem spominu mi ostaja povojna obvezna oddaja različnih kmetijskih pridelkov in prireje iz hlevov, saj sem na lastne oči videl, kako so tistim, ki niso oddali obveze, prišli rubit in iskat živila. Česa vsega ni bilo treba oddati! Prav te dni sem našel na roko napisano odločbo Krajevnega ljudskega odbora Okoslavci z datumom 22. februarja 1949, s katero je bila moji materi Jožefi Koren iz Okoslavec odmerjena oddaja 0,5 kilograma

Posnetek je iz Maribora, kjer sem delal v Marlesu. Jaz sem na desni, na levi pa je sodelavec, čigar imena se ne spomnim več.

pen par

Velik in majhen

Postni čas je mimo in pari, ki se imajo radi, se spet lahko ženijo oz. možijo. In ob tem so še vedno dobrodošli tudi pozvačini. Ta funkcija je dokaj prijetna, a obenem zahtevna, zato so začeli v polanski občini že zdaj usposabljanje mladeniča Alena Kovača iz Brezovice. Njegov mentor je Jožef Zver iz Male Polane. Malemu pozvačinu je dovoljeno skoraj vse kot velikemu, razen ježanja občutljivega mesta pri ženskah.

Z ženo Marijo – Miciko sva poročena od 1967. leta in se ves čas lepo razumeva. Ona ujčka razigranega vnučka Tima, ki je bil tedaj star šest mesecev, jaz pa sem na posnetku videti nekam zamišljen.

semena bele repe in 1,5 kilograma semena krmne pese. Na koncu 'odločbe' pa sta podpis in kratica SF – SN! Za mlajše bralce: Smrt fašizmu – svoboda narodul!

Začel sem s kmetijskim povzetkom iz Slovenskega gospodarja pa naj z njim še sklenem moje gostovanje v Peni:

«... Po Slovenskem se dostikrat zgodijo, da oče sinu, kečdar mu zemljišče izroča, prvo smrtno rano njegovemu bodočemu gospodarstvu vseka. Naši ljudje posebno dan danes svoja posestva dvakrat in še večkrat previsoko cenijo. Sinu izroči sicer oče svoje posestvo, ali ob enem mu naloži toliko izplačil za druge otroke, kolikor je morebiti vsa dediščina vredna. Bratje in sestre hočejo pa kmalu drug za drugim svoje enbije imeti. Kje naj sin vzame? Hranilnice težko dobi, in če dobi, ga to ravno toliko stane, kakor obgre h kakošnemu oderuhu, ki mu 20 % obresti zaračuna ...»

Da, tako je bilo nekoč in nič boljše ni danes. Živimo pa le.

Štefan L. Sobočan